

Automobilul alergia eliberat de corsetul oraşului cu stopurile sale, schimbările de ritm, concentrarea simţurilor... Tăcerea devenea apăsătoare, accentuată de cutele frunţii bărbatului de la volan, de nemişcarea celuiilalt personaj, o nemişcare adumbrită de tuşa de penel a privirii care încerca o conversaţie cu întinderea cimpiei pătate de porţiuni arate. Ochii celor doi se ocoleau, alunecau înţepîndu-se în colţii miriştei sau înainte, pe asfaltul încins şi lucios al şoselei...

„El ar trebui să-mi spună ceva ! Îl simt încordat, ne-natural“ se gîndi femeia.

„Ar fi cazul să vorbească despre toate nimicurile lumii...”

Bărbatul observă două siluete în depărtare... Cînd se apropiară, desluşi un tînăr cu ochelari şi un copil. Acesta făcea semne.

„Exact ce-mi trebuia !“

Frînă şi opri maşina Sprincenele femeii se arcîuiră uşor întrebător. Explică :

— Vom putea merge mai repede cu ei. Maşina o să aibă mai multă *stabilitate*.

Ea zise „Aha !“ şi făcu ochii mari.

— Un bărbat şi o femeie, Marsias ! Ca-n filme ! au-ziră pe puşti spunînd. Mergem la Cetatea ! anunţă voios.

„Trei sute de kilometri ! Foarte bine !“

— Urcați !

Băiatul sporovăia :

— Să nu te-aștepți la bani mulți, șefule ! Sîntem oameni săraci, cu venituri de motoretă ! Dar se prea poate să trecem pe iaurt și să reușim să punem la ciorap cu trebuie ca să ne luăm o marcă autohtonă...

Mîna tînărului pipăi conturul ușii deschise, apoi trupul său se strecură în interior.

„Ce dracu' are ăsta ?“

„N-am nimic, amice ! Sînt orb !“ îi răspunse tot în gînd cel numit Marsias.

II. INVITAȚIA

— Vă deranjează dacă vorbesc cu micul meu prieten ? întrebă politicos tînărul.

— Nicidecum ! îl asigură bărbatul de la volan. „A pus întrebarea la care aş fi vrut cel mai mult să răspund !“

Femeia suridea mirată. Privea acul vitezometrului. Indica şaizeci şi cinci de kilometri pe oră... „Ciudat ! Mai puţin decît înainte de *stabilitate*...”

— Te interesează peisajul, Marsias ? Este foarte frumos şi interesant. Mai are ceva din prospeţimea dimineţii... şi nu-i prăfuit ca la pictorii olandezi din albumul lui tanti Roza. Mergem prea repede ca să-ţi dau amănunte. Am să-ţi semnalez doar lucrurile deosebite. Deocamdată : cîmpie... lanuri secerate... ciori la balcon pe stîlpii de telegraf...

— Cu cine călătorim ?

— Ți-am spus : un bărbat şi o femeie. Nu este vina mea că sună așa, să știi ! Pe bărbat ai avut ocazia să-l cunoști. Este spiritual !...

— Crezi că este spiritual ?

— Evident : a spus „Urcați !” pe cînd eu mă așezam mai bine în mașină...

— Descrie-l !

— Un cetățean la treizeci şi cinci de ani, cu umeri largi, bine proporţionat... Un tip care place femeilor... Are

păr cu fire cărunte, fața sobră... o cută verticală în mijlocul frunții... se prelungește pînă între sprîncene. Cînd este furios cred că face urît, iar cuta irigă fruntea ca desenul unui fulger...

— Ochii ?...

— N-am reținut culoarea, dar forma lor îmi amintește de ai lui Samuel Gh. Victoraș din clasa a VIII-a, pe care l-ai cunoscut de ziua mea, cînd a mîncat paisprezece prăjituri și l-au dus la spital că îl apucase tremuriciul. Nici acum nu pot să înțeleg ce o fi fost în capul lui cînd hăpăia prăjiturile în cămară !... Ochii șefului nostru sînt tot așa deschiși, ca și cum ar vrea să vadă toată lumea cu ei. Se îmbracă bine, cu gust... pantaloni albaștri, cămașă albă cu buzunar în care lucesc două căpăcele aurii, cravată albastră, bluză de vînt... În general ținută sportivă, nu are aluviuni voluminoase...

— Proaspăt ras ! completă bărbatul de la volan.

— A spus adevărul ! confirmă copilul.

Amuzat, cel de la volan îl întrebă pe tînăr :

— Exersați limbajul băiatului și spiritul lui de observație ? Răspunse copilul, la fel de degajat :

— Marsias este orb !

— Oh ! Îmi cer scuze !

— Nu-i nimic ! Nu este o rușine să fii orb !...

— Absolut sigur !

— Dar este o rușine să nu vrei să te operezi !...

— Aha ! Dumnealui nu vrea ?

— De-asta am fost la Iași ! Pentru operație ! Dar n-a mai avut loc !

— N-a avut curaj doctorul ?

— Ba da !

— Atunci, pacientul... ?

— Și el !

— Cum se face că... ?

— Marsias a refuzat operația ieri, iar doctorul s-a enervat și a spus că nu-l va mai opera niciodată.

- Și, totuși, medicii sînt oameni răbdători...?
- Chiar foarte răbdători !
- Mă mir că...
- Și noi ne-am mirat !
- Ar fi trebuit să insistăți... să așteptați...
- Ar fi fost în zadar !
- De ce a refuzat prietenul duminică să se opereze ieri ?
- Fiindcă doctorul era nervos !
- Oho ! exclamă omul. De unde știa ?
- Marsias l-a rugat să-i dea mîna și doctorul a refuzat. Apoi a refuzat și Marsias să fie operat.
- Numai refuzuri ! Trebuia să insistăți !
- Insistăm de-o săptămînă !
- Cum asta ?
- Marsias a refuzat și alaltăieri să i se facă operația !
- Tot fiindcă doctorul nu i-a dat mîna ?
- Dimpotrivă ! Alaltăieri, după patru zile de tratament preliminar necesar operației, doctorul i-a dat mîna... dar Marsias i-a spus că este surescitat și că în sufletul dumnealui este o adevărată furtună. Doctorul s-a făcut roșu și i-a strigat că asta nu e treaba lui. „Da, doctore, dar sînt ochii mei !“ i-a zis Marsias. De-asta, ieri, cînd Marsias l-a solicitat, nu i-a mai dat mîna...
- Și crezi că a făcut bine ?
- Depinde. Dacă doctorul era nervos cu adevărat, a făcut bine, altfel...
- Și un doctor nervos poate opera bine, uneori !
- Pentru Marsias „uneori“ este prea puțin, așa cum și pentru dumneata ca să intri cu mașina într-un stîlp o singură dată este prea mult !
- Bărbatul nu găsi ușor un răspuns. Constată :
- Ții mult la el din cîte înțeleg !
- Marsias interviene :
- Doctorul era nervos, Rock ! Dacă mi-ar fi dat mîna și a doua oară, ar fi fost unul dintre cei care pot opera

și cînd sînt nervoși. După ce a plecat din sală, o asistentă a spus alteia că „nu e în ordine cu fata“. Așa o numeau pe nevasta doctorului. Are șaisprezece ani mai puțin...

— De ce nu mi-ai spus pînă acum ? se impacientă Rock.

— Credeam că ai înțeles. Apoi, observ că îți place să faci conversație...

— Spune adevărul ! îl somă băiatul.

— Nu voiam să atentez la calitatea moralei celor mai mari în prezența ta... Trebuie să mă înțelegi...

— Îmi vine să zic că ești un conformist amărît care habar n-are despre ce poate fi în mintea unui copil, zise revoltat Rock.

— Bine că am scăpat și nu zici !

Rock sesiză ironia.

— Dacă se mai întîmplă, nu mai merg cu tine ! amenință el.

— Știi cum se cheamă asta ?

— Învoială.

— Nu !

— Tîrg... înțelegere...

— Șantaj !

— O fi neologism, că nu-l cunosc !

— Despre dumneaei nu mi-ai spus nimic ! îi atrase atenția Marsias și Rock avu o ieșire onorabilă din încurcătura ce se anunța în controversă. Zărise „desfășurarea“ atacului : dacă el revendica sinceritate lui Marsias în numele moralei celor mici, șantajul anula oricare revendicare. Marsias îi oferise un colac de salvare. „Pluți“ și relată :

— Nu-i o frumusețe, dar are farmec. Poartă pantalon, ca toate damele cînd călătoresc. Părerea mea e că, dacă se echipează în rochie, poate să ne reprezinte la Jocurile Olimpice de profil...

— Vorbești ca un îndrăgostit, dar puțin cam necuviincios ! Pe femei modul ăsta le surprinde plăcut. Așa

se explică și marea lor slăbiciune pentru ghicit în palmă și în cafea.

Femeia se îmbujorase ascultându-i. Rock continuă :

— Are sprîncene și gene frumoase, fără rimel. Nu și-a colorat buzele cu ruj din import și nici de altă proveniență și îmi vine să cred că nu este deloc supărată că observ și asta. Vezi bine, încerc să fiu obiectiv !... Pletele lungi, fruntea luminoasă... mâinile fine, degetele cu manicură scurtă, care va să zică, își spală singură, prezintă scuze dar m-a furat peisajul !... Se anunță intelectuală de factură umanistă, între toartele poșetei se află un magazin istoric și o carte groasă pe care am citit numai „Scurtă istorie...“. Asupra picioarelor nu m-am edificat, din motive ușor de înțeles...

Bărbatul de la volan-o privi pe femeie. Buzele ei schițară un zîmbet :

„Simpatici !“

Fața lui avu o expresie mai sigură :

„Cam țicniți !“

Pe banca din spate, dialogul avansa. Bărbatul întrebă :

— Vă sînt de folos toate acestea ? Să nu credeți că vreau să vă fac să tăceți, dar vă întreb din pură curiozitate.

— Chiar dumneavoastră ați spus că îmi dezvolt limbajul și spiritul de observație ! se miră băiatul.

„Are tinere de minte, minoru' !“

— Gîndești ca un profitor ! Dar prietenul dumitale ?..

— Astfel, el vede !

— Iluzie !... murmură involuntar bărbatul.

— Nu este numai o iluzie ! protestă Rock, dovedind un auz remarcabil. Marsias ! se adresa tînărului care stătea rezemat de perna mașinii, dumnealui zice că eu îți dau numai iluzia că vezi !

— N-am nimic împotriva.

— Eu am ! Omul este convins. Nu-i așa că face o greșeală ?

— Vrei să ai dreptate ?

— Adevărul e de partea mea.
— Eh, Rock ! Știi că nu-i simplu !
— Nu sînt deloc de acord cu pornirea asta spre comoditate la dumneata, Marsias ! Dar acum nu-i doar atît. E vorba de demnitate !

— Tot muncă înseamnă.
— Ce muncă ? se interesă mirată femeia privindu-l peste umăr pe Rock. Acesta închise misterios ochiul stîng, îndemnînd-o la răbdare.

— Te rog foarte mult, Marsias ! Te rog ! Individul are o părere rea despre oamenii orbi. I se pare că numai el vede lumea cu ochii lui cît doi cartofi curățați de tanti Amelia...

Omul de la volan icni. Femeia rîse.

— S-ar putea să-i întoarcem viața pe dos, Rock !

— Ar fi grozav ! se entuziasmă băiatul. Are ceva în el de om care nu spune tot !...

— Și apoi... ezită Marsias, cînd intri în viața unui om, întîi trebuie să bați la ușă și să aștepti un răspuns !

— Intră ! zise scurt bărbatul de la volan.

Marsias întoarse capul și-și simți ochii inundați de lumină difuză, cețoasă. „Am privit spre soare !“ se gîndi. Și așa fusese.

III. „INTRĂ“

Marsias își scoase ochelarii. Linia genelor clipea vag. Când vorbi, inflexiunile glasului său păreau schimbate. Deveniseră mai calde, mai înțeleghătoare...

— Ți-am spus, Rock, că în viața unui om trebuie să intrăm cu menajamente. Ținul ar fi să pășim în vârful picioarelor. Ne „descălțăm“ sau nu ?

— Nu ! respinse puștiul cu acea cruzime caracteristică celor de vîrsta lui. Poate că este așa cum spui, dar omul nostru merită o „lecție“ tare.

— Atunci, se impune să ne întrebăm dacă va rezista !

— Va rezista !

— Nu te contrazic, dar îți spun ce va face : ne va da jos !

— Pe ce te bazezi ?

— Mi l-ai descris și l-am auzit vorbind. Omu' acesta crede că este sigur și integru. O crede cu întreaga sa ființă. Dacă noi îi vom răvăși penele liniștii cu care și-a făcut cuibul acestei încrederi...

Perspectiva îl încîntă pe Rock.

— Minunat ! Merită să riscăm să rămînem pe jos. Dar nu ne va da jos ! Este destul de orgolios ca să încerce să reziste !... Și... a fost de acord !

— Uneori oamenii nu știu cu ce sînt de acord ! Problema se mai pune și pentru conștiința noastră. Dacă va

avea un efect negativ asupra lui și a altora ? Pentru că o viață nu există izolată...

— Ne vom lămuri conștiința cu argumentul că am vrut să-l ajutăm ! Nu îți pui prea multe probleme ? Fac pariu că nici măcar nu ne va da jos !

— Ai să pierzi ! Între altele fie spus, nu-mi place pasiunea ta pentru pariuri !

— Ești singurul care îmi stîrnește pasiunea aceasta ! replică Rock.

— Atunci, am să te ajut să pierzi. Uită-te la ceas ! Ne va da jos peste un sfert de oră. Vrei să-l „atacăm” împreună ?

— Mi-ar face mare plăcere dacă ți-aș fi de folos ! Am ceva de învățat ?

— Nu ! Ai ceva de dezvățat ! Vei afla cum un om cumsecade simte nevoia să mintă, să încerce să fie perfid și să nu se priceapă la toate astea !

Bărbatul și femeia urmăriseră zîmbind pînă atunci dialogul celor doi. Zîmbetul bărbatului se transformă în grimasă la cuvintele din urmă ale lui Marsias. Se stăpîni greu să nu spună ceva tare. „Aștia vorbesc ca la drumul mare !”

— Întrebă-mă ! ceru pasionat puștiul.

— Vom merge cu pași mari spre adevăr, dacă vom răspunde bine la o întrebare aparent inofensivă : de ce ne-a luat cu mașina ? Ce zici ?

— O fi întrebarea inofensivă, dar nu-i ușoară... În primul rînd fiindcă admite prea multe răspunsuri.

— Unul singur a funcționat !

— Păi... din amabilitate !... Sau fiindcă m-a văzut pe mine, și-o fi amintit de anul internațional al copilului și și-o fi zis : „Ia uite, bietul copil n-are încă mașină ! Să-l iau cu tărăboanța mea ! Copiii sînt bucuria oamenilor !” O fi avînd suflet duios și bun !

„Ce v-aș mai fi luat în mașină cu sufletul meu duios și blind !... N-ați fi ajuns mai departe de locul unde v-ați urcat !...”

— Nu-i exclus să aibă suflet duios și blind, dar altul este răspunsul. Să nu uităm că în mașină se mai află o persoană... o femeie !

— Chiar foarte atrăgătoare ! declară Rock.

„Să-l călcăm pe nervi schimbînd vitezele !”

— Care bărbat în compania unei femei frumoase, sau cum zici tu, „atrăgătoare”, ar lua doi călători în automobil ?

— Unul însurat cu dama în cauză !

— Răspuns corect, inexact : dumneaei nu este soția celui care șofează !

— De ce n-ar fi ?

— Soțiile au simț posesiv deosebit și-i detestă pe cei care fac autostopul...

„De azi îmi însușesc mentalitatea lor” gîndi bărbatul.

— ...Cînd sînt de acord, scot sufletul din oameni. În prima jumătate de oră îți fac o fișă completă, cu toate bolile de care ai suferit, unde mergi și ce cunoștințe de soi ai... Apoi are lucruri importante de spus : ce au de făcut cînd ajung acasă, cum vecina bătea covoarele la ora trei după-amiază și ce discuție a purtat cu administratorul, cum s-au purtat cei la care au fost, el amabil dar ea cam „acru”... Și... ai uitat că ne-am așezat pe bancă fără vreo pregătire ?

— Adică ?

— Dumneaei are geantă, așa mi-ai spus ! Și o eșarfă ! Femeile cu plete — și spuneai că poartă plete pînă pe umeri — au cîte o eșarfă ! Și haina ! Pardesiul...

— Are ! Și ce-i cu asta ?

— Dezolant, Rock ! Mă întrebi ca și cum ai călători prima dată. Ce face tanti Speranța cînd merge cu nenea Ilarion în mașina lor proprietate personală din cîștig licit ?

Rock căzu în cursa întinsă.

— La drept vorbind, cred că mai ciupește..

„Dacă aş conduce maşina cum vorbesc ăştia, aş merge numai în serpentine“ Înfiorat : „Dar aş ajunge ! Fiindcă drumul drept nu există !“

Rock făcu un gest de necaz :

— Ai dreptate ! Tanti Speranţa aruncă lucrurile pe scaunele din spate ! Şi nici nu vrea să stea lingă el în faţă, zice că ăla e „locul mortului“... Cred că la mijloc e şi un fault la sentimente !

— De câte ori spui „Cred că...“ eşti o primejdie pentru cei din jur. Mai ales pentru cei apropiaţi la care îţi raportezi constatările... îl făcu atent Marsias pe Rock.

— De data aceasta şi dumneaei de faţă a avut o reacţie evidentă ! Desigur, în legătură cu cele spuse, dar nu ştiu cu ce anume !

— „Fault de sentimente“ !

— Să se fi scandalizat !

— Nu ! S-a alarmat !

— Să se sune încetarea. Am convingerea că nu este soţia şefului care conduce aşa voios !...

— Nu numai atât ! O cunoaşte de puţin timp.

— Se poate mai exact ? reclamă Rock.

— 2 septembrie, ora 9,16, într-un amfiteatru la universitate !

Bărbatul făcu : „Heeeeei !...“, iar femeia „Ah !“. Surprinderea lor era totală.

— Continuă, Marsias, nu te speria, oamenii au „scenat“ de primire. Ştii cumva şi cu ce prilej s-au întâlnit şi cunoscut ?

— La examenul scris la specialitatea istorie... Au stat alături, de unde deduc că numele lor începe cu aceeaşi literă.

— Extraordinar ! murmură femeia.

Bărbatul încuviinţă, dar cu o vizibilă lipsă de plăcere care avansa în nelinişte şi îngrijorare. Puştiul insista :

— Cum s-au cunoscut ? Care a avut ideea ? Bineînţeles, tipul !

— Te înșeli ! Tovarășa a avut inițiativa.

— Ei, poftim ! Ți-am spus că omul are aspect ! Dar chiar așa : „Se schimbă vremurile, maică“, vorba mătușii Tanța cînd a luat nota patru la matematică... Eram în clasa a doua, iar ca mi-a făcut exercițiile după o metodă prăfuită și zicea că „cifrele sînt cifre“... După ce am venit cu patru acasă, a spus ca mai sus citire... Dar cum a procedat ? Te rog să-mi spui ca să nu cad pradă, la vremea mea, cu mașină cu tot, unei tovarăse cu astfel de inițiative !

„Bine că au luat-o pe ea în colimator !“ răsufală adînc bărbatul. „Să vedem ce le filează lămpile“.

— Nu ți s-a părut ciudat că el are două stilouri în buzunarul de la cămașă ?... întrebă, sugerînd în același timp, Marsias.

— Iar dumneaei i s-a defectat stiloul !... Sau s-a terminat cerneala !

— I l-a cerut pentru un motiv în plus.

— Care ?

— Voia să-l cunoască.

Femeia roși pînă în albul ochilor, însă... izbuti să ridă ! Bărbatul se așază mai bine în scaun. Era stînjănit. Rock dovedi o comică modestie :

— Voi recunoaște cu regret că nu mă pricep mulțumitor la capitolul ăsta. Aștept să treacă anii... Spuneai de un examen, de 2 septembrie...

— Mi-ai semnalat că este de „factură umanistă“ iar „Scurta istorie...“ este un studiu tocmăi bun pentru consultat în preajma unui examen. Data este anunțată de presă, iar timpul cu exactitatea minutelor a fost o fantazie... ei n-au privit la ceas, atunci, ca să se împotrivească acestei presupunerii. Deci, s-au cunoscut...

— Și au constatat că sînt din același oraș ! zise victorios Rock.

— Foarte bine !

— Mai presupun că, deoarece numele lor începe cu aceeași literă și fiindcă sînt din același oraș, individul a

luat inițiativa și, fiind în considerație aceste argumente grele, a invitat-o să călătorească împreună.

— Aveai dreptate când spuneai că nu cunoști capitolul ăsta ! Nu el a invitat-o !...

— Atunci, ea...

— Nici ea !

— Doar nu i-a băgat-o pe gît careva !

— Faptul s-a impus !

Femeia încruntă sprîncenele.

— Cum adică „s-a impus“, Marsias ?

— Dumneaei l-a cam obligat... Într-un fel irezistibil, feminin. O informație... o nepotrivire... o mirare... un anume moment și... o ofertă !

— Iar el ?...

— Mai târziu a regretat clipa de generozitate.

— O fi zgîrîie-brînză... zgîrcit...

— Hei, puștiule ! exclamă bărbatul.

— Sînt de-acord ! spuse Marsias. Ne aflăm pe proprietatea lui.

— Îmi cer scuze ! Sincer ! Înțeleg că am dat buzna în profilul său moral iar dumnealui ține la blazon. Să fiu sincer am făcut-o mai mult ca să știu dacă n-a ațipit la volan, așa că după explicația aceasta scuzele anterioare sînt inutile și le retrag, la mijloc fiind și interesul celui căruia i-am adresat scuzele. Am impresia chiar că mi se cuvin mulțumiri. Le accept ! Trecu la alt subiect : Să vedem cum l-a păcălit ! Adică informația, nepotrivirea, mirarea...

— Nu l-a păcălit ! Sau nu este termenul cel mai bun ! I-a spus că trenurile sînt foarte aglomerate după examene. Și noi ne întoarcem acasă în aceste condiții, fiindcă nu mai erau bilete pentru următoarele două zile...

— Au stat cam mult de vorbă pentru o primă cunoștință. Dacă eu aș sta de vorbă cu colegii cînd dăm teză, n-aș mai trece clasa...

— Te grăbești, Rock ! La examenul scris s-au cunoscut. Toate acestea le-au discutat pe hol, la oral. Dumneaei avea emoții iar dumnealui a încurajat-o !

— Nu pare a fi omul dispus la asemenea gesturi. Mă mir și că ne-a luat cu mașina... De fapt, încă n-am rezolvat problema asta !

— Eu nu mă mir deloc, nici într-un caz, nici în celălalt !

— Cum explici ?

— Mirarea ta și lipsa mea de mirare au același punct de plecare : omul nu dă impresia unuia capabil de gesturi gratuite.

— Așa m-am gândit !

— Femeile, dragul meu, sînt mai complexe decît disponibilitatea bărbaților de a fi practici !

— Totuși, Marsias... Deși este feminină, ființa nu-i tocmai emotivă. Încă nu plînge și nu face urît ! Cum dar... ?

— Se prefăcea !

Femeia se întoarce și se uită cu o imposibil de descris expresie de uimire la Marsias. „Doamne ! Oare știe și că...”

— Atunci, reluă Marsias, i-a spus printre altele cum că „nu știe în ce fel se va întoarce”, iar el a ajuns de la o încurajare formală la angajarea pe care o presupune o invitație. Pe de altă parte era bucuros... Astfel de stări anesteziază reflexele, deși, nu-i exclus să se fi gândit că va avea o companie agreabilă.

— E clar ! A luat examenul și nu mai știa ce face ! Cred și eu ! Să stai de vorbă tot timpul, să te ții de încurajări și să nu rămii nici măcar corigent... unde mai pui ? din anul ăsta mai umflă și vreun sutar în plus la salariu ! Trai, nineacă ! vorba unui clasic. Și acum, colac peste pupază, mai ne ia și pe noi în mașină. În mod sigur și-a făcut socoteala : „Mai le salt și ăstora niște lovele,

să-mi scot benzina !“ Uite, dom-le, cum se dezvoltă argoul și ce-i omu', cea mai nobilă ființă de pe pământ !...

Bărbatul și femeia erau scandalizați. Înverșunat, Rock îi ceru lui Marsias :

— Dacă-i așa, scutură-l cum sé cuvine, Marsias, pînă la locul de muncă, delapidări și bacșisuri sentimentale !...

— Dacă tu spui tot, eu nu mai spun nimic ! refuză Marsias.

— Asta ce mai este ?

— Nu mai am nimic de spus !

— Ce s-a întîmplat ? întrebă femeia.

— Nu vrea să continue ! explică Rock.

— De ce ?

— Miroase a frică de a merge pe jos. Se gîndește că, după ce va mai spune ce are de spus, șeful (arătă spre șofer) va face caz de proprietate personală și ne va arăta că șoseaua este un bun colectiv.

Cel care șofa se încruntă. „Ultima parte era purtată de curenți în derivă“. Zise ezitant :

— Dacă asta este cauza... e bine să știți că vă las... dacă nu continuă !

Rock se înveseli.

— „Un tăciune și-un cărbune / Spune. moșule, mai spune !“ Ehe, Marsias, pînă acum ai făcut artă pentru artă și tot l-am auzit pe dumnealui scrișnind din dinți și schimbînd niște culori în obraji cu dumneaei, dar acum, cînd va trebui să cîștigi piinea călătoriei, ce îi vei mai spune ? Abia aștept să-l văd furios ! Mai ai patru minute ca să-l faci să ne dea jos ! îl atenționează consultînd ceasul. Încheie plin de importanță : Dar să știi că omul are caracter ! Menționez asta pentru viitorime !...

IV. IMPRUDENȚĂ

— Dacă vreodată vei medita asupra „imprudenței“, să-ți amintești de momentul acesta, Rock ! îl sfătuiește Marsias.

— A cui „imprudență“ să iau în colimator ?

— În ordine crescîndă, ca gravitate a faptului, respectiv a ta, vinovată prin curiozitate, apoi a dumnealui, care nu știe la ce se expune devenind subiect tocmai cînd credea că trece într-o parte de vorbire oarecare, a mea, somat de împrejurări, și a dumneaei care se va implica în situație.

— Pînă ne lămurim asupra celor ce ai spus, fiindcă asta este dorința unanimă, hai să fim imprudenți, Marsias !

— Fie ! Atunci să începem prin a ne gîndi ce anume a schimbat sentimentele dumnealui de la acea invitație pînă la plecarea la drum...

— Oare și le-a schimbat ?

— Nu înțelegi ? NOI sîntem argumentele acestei schimbări !

— Dar este vorba de sentimente propriu-zise ?

— Prin prezența noastră ele devin, oricum ar fi fost, *confectionate* !

— Și ce îl poate face pe un om cu mașină și cu examen proaspăt luat să circule cu sentimente confectionate lingă

o ființă ca dumneaei în loc să facă scandal de originalitate ?

— Un eveniment ! Care ? îl stîrni Marsias.

— Păi... i-o fi murit cineva drag !

— Este prea destins pentru așa ceva... deși nu-i lipsește ÎNCORDAREA !

— Atunci... poate l-au anunțat că-l urcă în funcție și-i dau trei sute în plus. Și nu-l văd insensibil la așa ceva ! S-o fi grăbind să le mulțumească șefilor și să-și ia un angajament...

— Uiți de dumneaei...

— Nu uit. O fi avînd vreun șef care are o fată singurică pe la treizeci de ani și, cînd l-o vedea cu dumneaei, odată îi zice : „Noi te avansăm și matale umbli *cu altele* în mașină !“ Iar el, amabil : „Stai, tovarășe, c-o dau jos !“

Bărbatul și femeia izbucniră în hohote de ris.

— Dar noi ? !... obiectă Marsias.

— Ne-a văzut mai năcăjiți și o fi vrînd să ne înfieze !
îmaginea debordant băiatul. Dar dumneata, Marsias, ce părere ai ? Că eu sînt epuizat.

— Omul nostru se grăbește... să se căsătorească !

Omul de la volan simți cum i se ridică un nod în gît. Femeia trăia o reală stînjeneală probată prin felul cum îl urmărea așteptînd negarea. Rock aprecie :

— Nu știu în ce măsură *căsătoria* este evenimentul care rezolvă atîtea neclarități, dar mă pune pe gînduri faptul că se grăbește. „Flăcăul“ este trecut de prima junețe... și acum, tam-nisam, hai cu graba să prindă trenul ? Ceva nu-i în regulă, Marsias !

— În anume circumstanțe, căsătoria sa ar însemna o bucurie mai mare decît cea obișnuită.

— Îmi place grozav cum vorbești, Marsias ! Parcă ai fi programat. Ia spune, în ce direcție să localizăm depășirea obișnuitului ?

— O dificultate pe care a avut-o de înfruntat...

— Aș zice că mama fetei a avut de făcut obiecții : „Să-mi dau eu fata după ăsta cu mașină, o fi avînd și casă, cu salariu mare și ditamai locul de muncă ? ! Nu, bărbate ! S-o dăm după un om cinstit !...”

— Nu-i prima dată cînd remarc că ai mai multă imaginație decît mine, surise Marsias. Rock era încîntat și-și materializă sentimentul :

— Sau... o fi fost minoră ! bănuî el.

Un motiv destul de puternic dacă a împiedicat-o pe ea să zică „Da” și pe el să forțeze nota...

— S-o răpească ?

— Ceva pe-acolo !

— Ar fi fost grozav ! O prindea într-o noapte, o lega cu basmaua, o lua în cîrcă, iar ea cînta : Du-mă acasă, măi metrou ! Așa se fură acum !... Da' de unde știi că n-a încercat ?

— Nu-i omul ! Și, apoi, n-a vrut ea !

— De ce să nu fi vrut ? Că fetele cele mai triste sînt acele nerăpîte !

— „Răpirile” de genul ăsta se aranjează dinainte și, dacă n-a avut loc, înseamnă că a lipsit acordul unei părți... Și ar mai fi...

— Ce ?

— Ceva care a stopat orice insistență a lui.

Cel care șofa răsuflă adînc.

— L-ai auzit ? Nu pare de acord.

— Te înșeli. Sînt mai multe feluri de a spune „Da”. La dumnealui ăsta este unul.

— Complicată treabă cu oamenii ăștia mari înainte, în timpul și după căsătorie. Ai zice că intenționat își bagă bețe-n... sentimente ! Voia să se mărite cu el, deci îl iubea, el o iubea, minoră nu-i, el este major cu feliicitări la tîmple și totuși... Ce buturugă mică ar opri carul ăsta de motive mari să declanșeze... o căsătorie ?

— Dacă ea ar fi văduvă ! răspunse scurt Marsias.

Mașina se poticni parcă, încetini și opri. Cel care șofa se întoarse și-l privi pe orb. Chipul îi era vînat, buzele strînse. Era gata să izbucnească. Făcu un uriaș efort de a se stăpîni, se întoarse și porni concentrîndu-se îndîrjit asupra conducerii mașinii. Femeia urmărise speriată aceste reacții. Și Rock era impresionat. Doar Marsias rămase neclintit. Băiatul oftă :

— Nu ne-a dat jos !

— Ne va da !

— Mai ai ceva de spus ? Ce-ai mai „văzut“ ?

„Și copiii pot fi mălițioși ! Cuvîntul ăsta are cel puțin trei înțelesuri !“ gîndi cel de la volan.

— Uiți de la mină pîn-la gură ! N-am rezolvat întrebarea aceea simplă : de ce ne-a luat în mașină ?

Puștiul se exprimă împăciuitor, deși era greu de înțeles pînă unde merge această intenție a sa :

— E un om cumsecade și n-ar strica să se întoarcă acasă în ajunul căsătoriei împreună cu... hm...

Femeia clipea des și în colțul ochilor i se aduna un abur ușor lucitor.

— Așa e ! Dar faptul grav este altul : cînd un om „destul de cumsecade“ caută (și găsește !) o minciună elementară, este de-a dreptul dezolant. Fiindcă este o jignire să ia doî pasageri, aflîndu-se cu dumneaei... Bănuiești ce i-a spus ?

— În nici un caz că sîntem două persoane pentru care are un sentiment spontan de afecțiune !

— I-a dat o explicație *de factură tehnică*.

— De ce „de factură tehnică“ și nu... cosmică... său casnică ?

— Fiindcă persoanele ca dumneaei nu au habar de tehnică și admit orice absurditate. Ție nu ți s-a spus niciodată că în aparatul de radio sînt niște copii mici de tot care cîntă ?

— Oho ! Ba bine că nu ! Încă a fost o vreme cînd am și crezut...

Băiatul rîse cu poftă.

— Nu rîde, Rock ! Cred că dumneaei plînge !

Femeia rosti înfundat către cel care şofa :

— Opreşte, te rog ! Cobor !

— Fii atent, Rock !

Puştiul protestă.

— Dar dumneaei coboară... nu noi ! Am cîştigat !

Maşina se opri. Bărbatul care şofa îşi trecu palma mîinii drepte peste faţă, gest de om obosit sau de om care se trezeşte din somn. Se sprijini cu cotul de banchetă. Întoarse capul şi-i privi ca pe două minuni.

— Să coborîm, Rock ! Noi coborîm ! spuse Marsias.

— Nu noi ! Dumneaei vrea să coboare ! susţinu morţiş băiatul.

— Eu cobor ! rosti hotărîtă femeia.

Glasul bărbatului de la volan răsună plin iar privirea cu care îl însoţi frînse hotărîrea femeii :

— Rămii, Ana ! Nu am oprit ca să cobori tu !

— Ai auzit, Rock ?

— Are dreptate, puştiule ! Îmi pare rău !

Băiatul nu era afectat de situaţie. Se dădu jos şi-l ajută pe Marsias să coboare. Îl auziră întrebînd iritat :

— Nu pot să înţeleg, Marsias, cum de ai greşit ? O cunoaşte de cîteva zile, nu vrea să călătorească singur cu ea, nu este aceea cu care se va căsători şi îi spuse „Ana“ de parcă ar fi meşterul Manole !...

— Sînt de acord că nu poţi înţelege, Rock, dar nu trebuie să disperî... fiindcă e bine să ştii că îi spune prima dată aşa !

— Şi de ce i-a spus tocmai *acum* ?

— Fiindcă nici un alt argument n-ar fi convins-o să rămînă ! Maşina o zbughi din loc, speriată de cuvintele lui !

V. „ACEȘTI OAMENI REALI...”

Automobilul rula parcă singur pe șoseaua încinsă. Cel care șofa își simțea mâinile destinse. Îi alunecau pe volan cu un fișuit de zbor de păsărele scăpate din colivie. Din păcate, acestei stări de reconfortare fizică nu-i corespundea și cea spirituală. Pe acest teren nemulțumirea se instala temeinic. Femeia avea avantajul de a nu face altceva care să-i distragă șirul gândurilor când încerca să înțeleagă cele întâmplate. Se uita cu îndirjire în dreapta sa ; era evident că nu lăsa șansa de a scăpa neobservat nici unui detaliu din peisaj — fără ca aceasta să însemne că și realiza ce vedea...

„Tăcerea este ca un piston pentru nervi. Rău cu rău, dar mai rău fără rău !...”

„N-am trăit niciodată atât de intens sentimentul singurătății... Poate pentru că amîndoi ne gîndim la același lucru !”

În aceste condiții de nenumită așteptare a unui gest, zece minute părură mult mai lungi. După acest răstimp mașina fu oprită. O turmă de oi traversa șoseaua. Femeia făcu o tentativă de ieșire din impas. Spuse cu ton în care pe lângă recunoștință își făcea loc și înțelegerea protejatoare ca o viespe iritantă numai prin bănuita ei prezență :

— Îmi pare rău... din cauza mea...

Bărbatul evită un răspus cu o privire fugară.

„Dacă el ar fi aici, ar spune că un om este ca un pian iar eu am vrut să cînt apăsînd pe o clapă dezacordată... Altceva !“

— Extraordinară imaginație !... Iar copilul e adorabil !...

Oile trecuseră șoseaua, dar bărbatul nu se grăbi să pornească. Ultimele cuvinte ale femeii îl înseninaseră. Zise înviorat :

— Mai degrabă noi ne-am purtat ca niște copii... Rise : Greu de spus dacă am fost „adorabili“ sau nu, dar... destul de sperioși ! Se întoarse agale spre ea și întrebă : Ce facem ? Mergem să-i luăm încă o dată ?

Chipul femeii înflori ca la un joc năstrușnic. Încuviință scuturînd capul și părul lung îi alunecă pe umeri cu luciri de piele de șarpe. Izbucniră în rîs și, ca din întîmplare, mina ei alunecă pe umărul lui în atingere admirativă. Virful degetelor lăsă dire de foc în carnea bărbatului... Trăiau o reală stare euforică.

— Dacă te gîndești bine, metoda tipului este simplă. Felul cum o aplică face ca ea să devină virtute.

— Pe mine m-a impresionat cu adevărat mai ales că este...

— Să nu mai vorbim de asta ! zise fără compasiune bărbatul. „Dacă ar mai și vedea !...“

Conversația se lega, cuvintele îi eliberau de crispare. Văzură un autoturism stopat la marginea șoselei. Un bărbat rotofei, cu părul vilvoi le făcea semne să oprească.

— Aveți nevoie de ceva ?

— S-a spart o roată și nu găsesc cricul, fir-ar al dracului !. Scuzați-mă, doamnă ! se controlă rotofeiu. Nemaipomenit ! L-am uitat !

— Se mai întîmplă !... Bărbatul deschise portiera. Celălalt vorbi îndatoritor :

— Nu vă faceți griji, pînă vă întoarceți, pun roata !

— De unde să ne întoarcem ? !...

— Nu vă duceți să-i luați pe prietenii dumneavoastră ? se miră omul. Îi lămuri : Am vrut să-i iau eu, dar au preferat să vă aștepte. V-am recunoscut după numărul mașinii. Puștiul îl știe !

Luă cricul și se apucă de treabă. Bărbatul reveni. Femeia auzise dialogul. Erau marcați de cele spuse de rotofei.

— Totuși, e remarcabil ! aprecie bărbatul.

Îi găsiră stînd pe iarbă și discutînd. Mașina se opri la cîțiva pași de ei, după ce făcu o întoarcere din mers de toată lauda. Le făcură semne să urce. Puștiul se ridică și se scutură pe haine.

— Ai cîștigat, Marsias ! S-au întors. Să mergem !

— Nu înseamnă că trebuie să mergem cu dumnealor, dacă s-au întors. Ți-ar conveni să te mai dea jos o dată ?

— N-aș zice că mă încîntă perspectiva...

— Omul nostru ar putea-o face ! Mai bine așteptăm !

— Atunci de ce n-ai vrut să mergem cu cetățeanul de acum zece minute, tipul cu părul vilvoi despre care ți-am spus că, în mod sigur, visează colorat ?

— Ca să te convingi că se vor întoarce.

— Mă puteam convinge și cînd i-am fi văzut trecînd. Fii sigur că n-aș fi fost indiferent la fenomen și aș fi scos limba la ei ca la doctor cînd ne examinează pe bază de amigdale.

— Nu te-aș fi condamnat. Ar fi fost un gest legitim. Iar omul tău onorabil cu părul vilvoi oprise dincolo de buna intenție de a ne lua ca să întrebe dacă nu avem un chibrit să-și aprindă pipa, deși a trecut pe lîngă atîtea locuri de popas... Nu mi-a inspirat încredere și fiindcă a coborît și a dat cu piciorul în toate cauciucurile...

— Ce să zic ? Parcă în omul prezentabil și tovarășa de lîngă el care ne-au lăsat în drum, fără măcar să li se strice mascota, poți avea încredere ?

— De-asta este mai bine să așteptăm...

Bărbatul și femeia coborîră. Ascultaseră dialogul celor doi schimbînd priviri amuzate. El vorbi serios :

— Îmi cer scuze în modul cel mai deschis !

— Nu-s valabile ! răspunse prompt Rock. Scuzele-s scuze și mersul pe jos are morala lui ! Ia aprinde și dumneata o țigară și mai reflectează ! Îți dăm noi foc, că și așa o facem pe prometeii de vreo jumătate de oră !

Îl văzuse căuțînd prin buzunare și întîmpinase faptul cu ironie. Într-adevăr, bărbatul își aprinse o țigară și trase cu sete. Apoi exclamă exasperat și mîinile sprijinite în șolduri completau atitudinea :

— Aștia sînt grozavi ! Li se adresează direct : Parcă voi m-ați lua pe mine, nu eu pe voi ! Mașina e a mea, să fim înțeleși !

— Dacă dumneata o iei așa cu proprietatea privată și mașina personală nici nu-mi vine să cred că ai să ne-o dai nouă ! îi răspunse în răspăr băiatul urmărind o gîrgăriță în iarbă. Părerea mea este că totuși ai spus un lucru foarte inteligent : cum că sîntem grozavi ! Dar sîntem grozavi mai ales pentru că nu avem complexul ăsta : cum că e mașina dumată ! Pe urmă să spunem pe nume faptelor, șefule : dumneata ai mai mare nevoie de prezența noastră decît noi de mașina dumată ! După cîte am văzut, nu ești acela să te fi întors fără să sperii vreo recoltă de la noi... Supărarea îl face pe om și mai curios, nu-i așa, Marsias ?

— Excelent, Rock ! Chestiunea cu femeia a fost un pretext. Dar a socotit cu mintea de la vreo 11 kilometri încolo că un rău mic e de preferat unui rău mare.

— Și crezi că va lua măsuri represive ? Odată începe să se bată cu pumnul în piept : „Mă, nu numai mașina e a mea, dar eu și conduc ! Așa că măresc taxa de transport și la sfîrșit adun și data zilei !“

— Nu m-ar mira să instituie blocada tăcerii...

— Adică : „Îi dau cuvîntul celui care se înscrie să tacă...“, traduse Rock.

Femeia interveni împăciuitoare :

— Să uităm incidentul ! Urcați și să mergem !

— Îi sintem simpatici, Marsias ! Mare minune dacă nu are o turtă dulce în loc de inimă !

— Tu îi ești simpatic ! De mine îi este teamă. Numai eu știu că...

— Te rog să taci ! spuse repede femeia.

— Tac ! o asigură orbul.

Rock găsi clipa să punteze :

— Mai vreți să mergem cu dumneavoastră ?

Bărbatul și femeia se consultară din priviri. Ceva mai puternic le trăda hotărîrea.

— Marsias, frații ar trasa și Ecuatorul cu noi ! șopti Rock avînd grijă să regleze „sonorul“ încît să fie auzit. Le-am căzut cu tronc !

— Hai să ne împăcăm ! insistă bărbatul atras irezistibil de reticențele lor.

— În ce condiții ? Ne dați jos la fiecare mușuroi cînd Marsias vă „vede“ cîte un gînd mototolit ?

— Promit să nu vă mai dau jos ! Dar încercați și voi... să găsiți un fel de a vorbi mai... mai cu menajamente.

— Embargou ! exclamă băiatul. Ai auzit ce vrea omul cel firav ?

Marsias murmură :

— Are dreptate, Rock ! Am fost nepermis de direcți !... Continuă cu nostalgie în glas : Cînd mai vedeam, eram foarte politicos... Acum Rock îmi spune ce vede și cu mă simt obligat să-i spun ce înțeleg.

Tristețea lui era stînjenitoare.

— Cîteva lucruri din cele ce ați spus sînt adevărate ! Bărbatul avea senzația că îi ard obraji cînd rostea cuvintele.

— Mulțumesc ! Dumneavoastră ?... o întrebă pe femeie. Ea își aranja cu grație părul :

— Eu am înțeles totul ca pe un joc al imaginației... Abătut, Marsias se explică :

— Ne-am susținut că sînt adevăruri ale altora cele spuse de mine și de Rock... ci ale noastre.

„Uneori este mai simplu să nu te uiți la cineva, chiar dacă este orb“, gîndiră bărbatul și femeia. Rock se sufoca de indignare. Izbucni vehement :

— Pe cuvîntul meu, Marsias, oamenii aștia mint de îngheață spiritul și bat cîmpii cu bucurie. Stau în picioare ca doi școlari la corijență și cred că te pot păcăli, fiindcă nu le vezi figurile de ștregari bătute de vîrstă. Eu nu mă urc în mașină cu ei ! Ce exemplu dați unui copil ? îi somă imperativ.

Cei interpelați erau depășiți. Marsias îl dojeni pe băiat :

— Urit lucru, Rock ! Să vorbești astfel unor oameni mari ! Ai văzut ce frumos ne-au considerat dumnealor ca oameni cu „imaginație“ sau cum a zis dumnealui : „cîteva lucruri din cele ce ați spus sînt adevărate“. Uneori „cîteva“ sînt mai multe decît cele care rămîn, oricum cel mai adesea se integrează în subtilitatea exprimării... Mai degrabă accept că ar fi fost jignitor la modul cel mai grav pentru noi dacă ne-ar fi asigurat că tot la ce ne-am referit a fost exact, fiindcă ar fi însemnat că n-avem pic de imaginație. Așa însă, cele spuse de dumnealor la un loc se integrează în categoria pleonasmelor notorii, „imaginație“ și „cîteva lucruri adevărate“ în sensul ales de noi bătîndu-se cap în cap... Mai bine să le oferim și noi un cadru sau o formulă terapeutică. Propui ceva ?

— „Falși“ !

— Nu ! Să le spunem : „Ăcești oameni reali...“

— Așa lucrurile sînt în ordine ?

— Ne putem permite să considerăm că n-am fost invitați să coborîm, că faptul petrecut a fost imaginar...

Marsias se pregăti de plecare. Rock îl apucă de mîină. Zise :

— În fond, „acești oameni reali“ au făcut un gest frumos : s-au întors să ne ia. Tu ai fi făcut așa ceva, Marsias ?

— Nu ! Sînt orb ! Nu m-aş întoarce decît dacă cineva mi-ar da vederea !... După o ezitare, completă : De altfel de-asta s-au întors şi ei !

Rock era în vervă :

— De-acum putem convorbi în liniște și pace fără sabia tipului din istoria antică deasupra capului. Îmi scapă numele lui. Dar să știi că avea simțul umorului !..

— Damocles, îl ajută femeia.

— Exact ! Damocles ! De data aceasta Damocles are mașină... însă a promis că nu ne va mai da jos... Uite, Marsias, ce subiect grozav de teză : „Damocles și autoturismul“ sau „Simțul proprietății și sabia lui“.

— La ce obiect ?

— La... la „Sportul liber consimțit pe bază de combustibili“ ! Fiindcă veni vorba, voi spune că Damocles al nostru are un spirit sportiv destul de dezvoltat.

— Nu de-asta s-a întors !

— N-ai să spui că se omoară după ce spunem noi...

— Din cauza femeii !

— Adică vezi, mamă dragă, lui îi crăpa buza să se întoarcă, dar a așteptat răbdător verdictul. Îmi vine să cred că din clipa în care ne-a condamnat la mersul pe jos se și gîndea cum să se întoarcă mai repede să ne ia.

— Dacă n-ar fi fost ea, nici nu ne-ar fi dat jos, dar nu știu dacă ne-ar mai fi luat inițial.

— Este foarte clar : la început ne-a luat el în mașină, acum datorăm dumneaei gestul acesta frumos, chiar dacă

e în consens cu dorința lui. S-o fi făcut așa, de flori de măr ?...

— Categorie, nu !

Genele femeii tremurau ca aripile unei păsări la primul ei zbor. „Parcă aş fi de sticlă. Vede prin mine“.

— Eu încep să am toată stima pentru spiritul de convingere pe care îl are. Ca să o invite în călătorie a făcut caz de ceva-ul acela feminin, irezistibil, de care spuneai, ca să ne dea jos s-a dat rănită sufleteşte, avînd grijă să-i spună lui cum că sîntem nişte monştri... pe urmă s-a vindecat... S-a convins că infirmierul e gata să facă ce-i zice şi după traseul în doi i-o fi zis plîngăreţ : „Hai să-i luăm pe bieţii monstruleţi, să nu ne reclame la O.N.U. !“

— El a aşteptat un cuvînt din partea ei. Iar ea a găsit acel cuvînt ! Iată un motiv de stimă !

— Ştii cuvîntul acela, Marsias ?

— L-a rostit şi în prezenţa noastră cu puţin în urmă : *imaginaţie*.

Bărbatul şi femeia făcură eforturi să simuleze indiferenţa.

— Şi pentru ei înlocuieşte caloriferul, adică le ţine de cald ?

— De ajuns ca fiecare să nu înţeleagă cele ce spunem ca pe o jignire a celuilalt. Au pus ştampila : ne „jucăm“ de-a imaginaţia.

— Numai pentru atât să se fi întors ?

— Nu. Fiecare pentru fiecare ! Am „nimerit“ şi noi „cîteva lucruri adevărate“, destule ca să le dea o stare de febră care să se preteze la compromisul cu „imaginaţia“.

De-asta spuneai că el aştepta prilejul de a reveni ? Sau că nici nu ne-ar fi dat jos dacă era singur ?

Tonul lui Marsias căpătă inflexiuni învăluitoare :

— Nu-i plăcut să ai impresia că cineva te dezbracă ! Ori fugi, ori pui orice pe tine...

— El a fugit !

— A fugit, dar s-a întors după ce a pus „ceva“ pe el !

— „Ceva“ ?
— Celelalte lucruri care ar fi neadevărate dincolo de „cîteva“...

— Fiindcă tot ținem noi la imaginație, de ce n-ar fi și lucruri neadevărate ?

— Sînt, fără îndoială ! Rămîne discutabilă importanța lor. Și apoi, cîteodată, greșelile accelerează pozitiv faptele. Multe descoperiri geniale își au sursa în neglijențe, erori de calcul...

— Printre altele a rămas dator tovarășei cu o senzație de jenă, nu-i așa ?

— E un egoist. I-am spus noi un lucru foarte adevărat care l-a intrigat peste măsură. Cel mai important !

— Că se însoară ?

— Nu.

— Mi-l spui ?

— Îl voi menaja, Rock !

— Aha ! Deci, iată ce înseamnă să menajezi pe cineva ! constată puștiul cu ironie sfichiuitoare.

— La aceasta făcea apel-dumnealui.

— Drumul este cam lung... la capătul lui ne putem angaja ca menajere, Marsias ! O abordă pe femeie : Și dumneavoastră doriți acest tratament ?

— Oamenii nu o fac ostentativ, murmură ea. Și eu... sînt femeie.

— Știu ! o întrerupsese puștiul. Puteți pretinde menajamente din partea lui Marsias, deși nu de mult îl priveați cu milă. În ceea ce mă privește și eu pot zice „sînt copil“ și gata !

Femeia se miră :

— Și ți s-a părut că nu mă port cu menajamente cu tine ?

Rock era derutat. Se scărpină la timpă.

— Se gîndea că nu e cazul să-i ceret și lui să vă menajeze, îl ajută Marsias.

— Nici nu-i cer, dar dumitale...

Bărbatul avu o privire bănuitoare ,

— Îl cunoști mai de mult ?

— Nu.

— Crezi că știe ceva deosebit despre tine ?

— Cred ! răspunse în șoaptă femeia.

— Uite-l pe Stan Pătitul ! semnală Rock pe omul cu părul vilvoi. Când mașina opri, rotofeiul puse cricul în portbagaj.

— Vă mulțumesc foarte mult ! Scuzați-mă că îndrăznesc să vă mai rog... M-o fi bătut soarele în cap, mai știu eu ? !... Mi se pare c-o să-mi plesnească de durere. Poate aveți un antinevralgic... Dracii mei de băieți mi-au umplut tuburile de medicamente cu boabe de fasole... Rise cu gândul la băieții lui.

Bărbatul trase o cutie de la bordul mașinii și căută răbdător dar nu găsi. Femeia avu un gest neterminat spre poșetă.

— Îmi pare rău, dar...

— Am eu ! Marsias scoase o pastilă albă din buzunar. Cel care șofa o luă, se foi puțin stîmjenit pe scaun, apoi o întinse celui de afară care o luă și cînghiși imediat. Mașina se depărtă în mulțumirile lui...

— Ai fost martor, Marsias, că dumnealui se poartă fără menajamente cu tovarășa !

— Și i-a spus „tine“ poticnit, tot fiindcă îi zicea prima dată.

— Nu respectă regulile ! Recunosc că sînt foarte curios în ce problemă îl menajezi. Mă tot uit la el, dar depășește din toate punctele de vedere gabaritul de prunc neajutorat...

— Dacă-i vorba de respectarea regulilor, am și eu ceva de zis ! anunță bărbatul. Mai ales după scena de mai înainte, cînd amabilul dumitale prieten i-a vîrit pe gît cetățeanului o ditamai vitamina C pe care respectivul a înghițit-o ca antinevralgic...

— Ai făcut asta, Marsias ? La dragostea ce ne poartă bărbatul viteaz de la volan aş zice că e o calomnie !...

— Fii sigur că o să funcţioneze autosugestia !

— Eşti convins ?

— Din clipa în care omul nu şi-a dat seama că este vitamina C.

— Şi... dacă observa ?

— Mi-aş fi cerut scuze că am încurcat pastilele... iar pe el tot l-ar fi durut capul. Acum are o şansă în plus să-i treacă.

— Ai auzit, şefule, ce considerente avea ? Te declari mulţumit ?

Bărbatului de la volan îi revenea buna dispoziţie.

— Vă propun să ne împăcăm definitiv la un pahar de citronadă. E destul de ciudat, dar... încă nu ne cunoaştem !

Băiatul remarcă :

— Omul ăsta are spirit sportiv, am mai spus !

— Poţi să-l feliciţi !

— Felicitări din partea noastră !

— Pentru spiritul sportiv ? se interesă bărbatul.

— Deocamdată ! rosti sec Marsias şi cuvîntul plesni ca o petardă.

Hanul era o clădire cochetă cu o mică terasă aflată în umbra a trei copaci înalți. Se așezară la o măsuță și imediat își făcu apariția tinăra în port național pe care o văzuseră dinainte servind cu răcoritoare alte cîteva persoane. Luă comanda și se întoarse repede cu un suport pe care se aflau prăjituri, înghețate și băuturi. Cînd se îndepărtă, Rock îi zise bărbatului :

— Știu că sînt fotogenic, dar nu e cazul să faceți o pasiune pentru mine sau Marsias cîtă vreme la masa noastră se află material feminin propriu-zis !

El se minună cu lumini jucăușe în ochi :

— Simt nevoia să vă privesc atent. Mi s-a părut că duc pe bancheta din spate un stadion întreg !

O urmă de zîmbet pluti pe fața lui Marsias.

— Reține, Rock ! A jucat fotbal în divizia B, atacant, extremă dreapta sau stînga...

— Așa este ? întreabă femeia neputîndu-și stăpîni curiozitatea.

Bărbatul ridică din umeri :

— Așa ! Dar cum de-a înțeles asta nu mă întreba, că nu știu.

— Spune-i, Rock !

— Sînt două variante : ne-ai asemănat cu o galerie de stadion, deci îți este un lucru familiar ca atmosferă. Un

astfel de termen nu se alege la întâmplare, ci dintr-o experiență care să-i dea greutate și exactitate. Să vedem ce înseamnă o galerie de fotbal : un loc de unde primești pe neașteptat cele mai multe sfaturi, înjurături, aplauze, îndemnuri, invective, un vacarm care te inspiră sau te zăpăcește... În categoria A publicul are grijă de propria-i tinută, este mai pretențios, se pricepe mai bine la jocul respectiv prin ocazia ce are de a vedea echipe de bună calitate, în categoria C și următoarele nu sînt constituite galerii în toată puterea cuvîntului... Doar în categoria B este clima potrivită, acolo „microbiștii“ își dau drumul la toate obiceiurile enumerate înainte. Reșii bine gama exprimării pentru că jucai aproape de public. Or, extrema este în poziția cea mai „expusă“... și tot de pe postul asta se ratează mult, iar publicul nu-i iartă pe respectivi... Asta-i o variantă ! Cealaltă ar avea în vedere calitatea de chibiț nelipsit de la meciuri, care știe în amănunte activitatea unei galerii... E bine, Marsias ?

— A treia variantă formată din cele două de ce ai neglijat-o ? Și doar am spus : „A jucat...“, deci nu mai joacă. Cele două variante la un loc o dau pe cea exactă. Acum se duce la meciuri și reface momente trecute, care îl fac să înțeleagă mai bine realitatea galeriei la un meci... Pentru detalii, ar mai trebui spus că, alergînd spre poarta adversă, avea senzația că duce întreg stadionul în spate. Și noi, doar, în mașină ne aflăm în spatele său !

— Dar și în față erau oameni ! obiectă Rock.

— În față erau situate peluzele și acolo sînt puțini spectatori. Și, dacă nu s-au străduit să ocupe locuri bune, e de presupus că nu se deranjează să facă hărmălaie. Pe lângă fotbal, la peluze se cultivă plaja... Însă hai să ne preocupăm de ce avem pe masă !

— Ai dreptate ! Omul ne lasă să-i povestim viața și curăță toate prăjiturile de pe platou ! Ia, te rog, șefule, dă o pasă încoa' și mai hodinește-te, că dulciurile fac rău la foștii sportivi... Bărbatul și femeia se grăbiră să apropie

de el tot platoul. Apoi se lăsă liniştea pînă cînd maturii terminară. Pe neaşteptate, bărbatul se recomandă :

— Mă numesc Albert Lucescu şi sînt muzeograf.

— Ana Luca, profesoară ! spuse femeia şi se îmbujoră. Mîinile ei porniră instinctiv în acelaşi gest timid de aranjare a părului.

Orbul şi băiatul le urmară exemplul :

— Marsias Deluşor, psiholog.

— Rock, de meserie nepot !

Se distrară copios. După aceea, Albert declară :

— Te admir sincer, dragă Marsias !

— Din cîte spuneai reieşea că sînt o comoară de inexactităţi.

— Am spus că au fost şi lucruri adevărate !

Rock acorda prea multă atenţie îngheţatei ca să mai vorbească. Sprijinind un deget de masă, Ana zise :

— Eu aş vrea să ştiu dacă ceva anume din ce a spus este adevărat... Ochii ei mari se îndreptară spre Albert : Vei recunoaşte ?

El nu avu timp să răspundă. Marsias schiţă un gest de împotrivire.

— Nu vă grăbiţi ! Aţi făcut o convenţie în privinţa „imaginaţiei” noastre, a mea şi a lui Rock, şi acum vă pregătiţi să săpaţi la baza ei. Ce vă veţi face dacă şi dumnealui vă va pune o întrebare ? Şi tot aşa !... Renunţaţi amîndoi la menajamente acum cînd aţi izbutit să ne sensibilizaţi — pe lângă faptul că ne-aţi şi impus asta ? Creaţi un precedent şi n-am să vă amintesc teoria referitoare la puterea exemplului... Sau faceţi o nouă convenţie ?

— Nu ! Nu ! respinse femeia.

Tocmai atunci un om cu părul vilvoi îi salută jovial.

— Ne-a ajuns din urmă moş Nechifor Coţcariul ! bombăni Rock. Ia uite la el : rîde ca artiştii cînd le mor prietenii !... Parcă-i băiatul de trei ani al vecinei Ruxandra, Georgică, din clipa cînd se aşează pe oală !

— A făcut minuni pastila dumneavoastra ! il auzira spunind. Mi-a luat durerea cu mina ! le spuse de departe, asteptind nerabdator sa i se dea un pepsi.

— Pe dracu ! Toata durerea ii venea de la gloaba aia cu care se calatoreste !

Veni linga el ca linga vechi cunoastinte :

— Ca sa vezi, dom'le ! Si la ultimul ei drum sa-mi faca pocinogul... Ii lamuri : De sapte ani fac ruta asta intre Iasi si Cetatea ! Naveta !

Muzeograful fluiera a uimire.

— Saptaminal ! mentiona omul. Saptaminal, ca altfel ieseam la pepeni ! Si acum, cind s-a rezolvat cu transferul... masina asta nici la ultimul ei drum... da' o vind ! Imi iau alta !

Il incurajara cu zimbete politicoase.

— Stiu toate locurile de popas de pe linia asta ! Nu e unul unde sa nu fi oprit de citeva ori !

— Drumul e lung ! spuse Marsias.

— Sigur ! E lung ! Mai te opresti, mai stai de vorba cu cite cineva, tu spui una, el alta, bei un sirop si... la treaba ! Gata ! Nevesti-mi nu-i venea sa creada cind a auzit !... Eu, ce sa zic ? Ma obișnuisem cu drumul asta la sfirsit de saptamina... Il stiu cu ochii inchisi... A, ma scuzați, uite-l pe Pandele ! Face naveta la Vadu ! Sintem prieteni vechi ! M-am dus ! Calatorie buna !

Pleca in intimpinarea unui cetatean inalt, cu palarie. Se pupara tocait si se traseră la o masa. Erau obișnuiti ai locului pentru ca fata se duse acolo cu tava incarcata.

— Navelistii au un spirit inconfundabil ! Marsias se rezemase de spatarul scaunului si asculta un cîntec de pasare... Muzeograful era preocupat de altceva. Se adresa Anei, care, de cind aparuse navetistul, tot privise in jur, ocolindu-i ochii :

— Intrebă-mă si voi raspunde cinstit ! se angaja el dovedind ca tot timpul nu se gîndise decit la aceasta. Ea se

complică în multe mișcări inutile ale brațelor și capului, dar întrebarea porni sfioasă pînă la urmă :

— Te însori ?

— Da.

Psihologul era profund dezamăgit și-și exprimă sentimentul printr-un „Oh !” edificator.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă Ana.

— Întrebarea este mult prea ușoară pentru frumoasa promisiune ce a făcut Albert. Se întoarse către cel numit : Vrei să-ți pun și eu o întrebare ?

— Nu ! veni decis răspunsul.

Femeia aproape șopti :

— Și despre tine știe ceva deosebit, dacă refuzi să te întrebe !

— Cred că da... admise greu muzeograful.

Rock întrerupse molfăitul și demonstrează că operațiunea nu-i reclama și energiile reflexive :

— Zică cine ce-o vrea, Marsias ! Eu știu una : „acești oameni reali” trăiesc în sectorul nostru de imaginație ! Ura și n-am cuvinte !

Un timp mai ascultară muzică la casetofonul din han care avea o boxă așezată pe fereastră. Apoi, Rock îl interpelă pe Albert :

— Ai cheile mașinii la îndemină, șefule ?

— De ce ?

— Ar trebui să lași cail putere să pască pînă vă faceți siesta ! Nu știu dacă ați băgat de seamă că s-a făcut de miezul zilei !

Nu realizaseră trecerea timpului prinși de diversele faze ale disputei și mai tîrziu în compania muzicii. Se pregătiră de plecare. Muzecograful plăti, oprindu-l pe Marsias cu o ușoară strîngere a antebrațului. Rock rimă :

— Mîncare, conversare, menajare... Infinitive lungi, oameni buni !

— Cel din final nu se prea leagă ! obiectă muzecograful.

— Am spus că ai spirit sportiv ! îl atenționează Marsias Delușor, aparent surprins de neacordul lui Albert.

— Eu nu-mi retrag cuvîntul, Marsias ! Mai ales după ce m-am îndopat cu prăjiturile plătite de el, deși e posibil să-l doară multă vreme amprentele de pe banii pe care i-a dat !

— Ți-ai schimbat părerea sau ai descoperit vreo fisuță în raționamentul care îmi conferea „Spiritul sportiv“ ? îl întrebă ironic Albert pe Marsias.

— Am fost incomplet : Ai spirit sportiv, dar numai cînd cîștigi !

— Ceea ce este puțin „la casa omului“ ! remarcă imediat Rock, mușcînd cu poftă dintr-o pară pe care i-o dăduse un moș cu mustăți.

— Vreau să spun, continuă Marsias, că e minunat să dorești să cîștigi, însă este o datorie morală să fii pregătit și pentru insucces...

— Adică nu știe să piardă ? vru să clarifice băiatul.

— Nu știe !

Ana Luca îl apucă de brațul drept pe Delușor, conducîndu-l prevenitor spre mașină. El îi simți părul mătăsos lîngă umăr în mîngîiere de apă uitată curgînd. Rock boscorodi :

— Bondarul încă n-a luat-o din loc !

— Jucăm la Pronoexpres pe numărul mașinii lui ?

— De data aceasta cîștigăm sigur ! O să-mi iau o bicicletă „Pegas“ !

-- Vreau să te mai întreb ceva ! se adresează Ana Luca lui Albert. Viitoarei tale soții i-a murit soțul ?

Marsias îi spuse încet lui Rock :

— Întrebările sînt sfîrșitul bucuriilor, dragule !

Își ocupară locurile în mașină. Motorul dudui. Dintr-un caiet aflat în cutia mașinii, Albert scoase o fotografie și o dădu Anei.

— O fotografie, Marsias ! anunță puștiul.

„Știe să și piardă !“

Ana Luca privea cu atenție fotografia. Rock se iți după umărul ei. Ea i-o dădu. Băiatul o cercetă concentrat.

— Îl lași și pe Marsias s-o vadă ? După popasul ăsta fmi ești de-a dreptul simpatîc și, dacă ai asculta de sfatul unui copil, n-ai face greșcala asta. E ca și cum ți-ai bate cuie în scaunul acela moale și comod pe care stai.

„Infernal minor ! Parcă eu nu știu că este așa, dar după ce-ți zice... mai poți să... ?“

— Arată-i-o !

— Vei suporta consecințele ! îl preveni Rock. Vrei s-o vezi, Marsias !

— E o fotografie ciudată, decî ar putea fi interesantă.

— De unde știi că este ciudată ?

— Fiindcă arată o înmormîntare... Sau, mai știi, greșesc ?...

Gura femeii se întredeschise exprimînd un singur sentiment. „A cîta oară mă întorc să-l privesc ? Mi-a înțepenit gîtul !” În oglinda de sus, Albert observa chipul liniștit al psihologului. „Niciodată nu mi-a fost atît de greu să conduc... Și tot niciodată nu mi-a plăcut mai puțin !... Da ! Am făcut rău că i-am dat fotografia să o vadă ! Asta ar fi în stare să vadă și...”

— Dă-mi fotografia ! spuse răstit către Rock.

Băiatul o înapoie femeii. Aceasta îl urmărea cu un aer stupefiat pe muzeograf.

— Hai că o duceți numai în menajamente ! se răzoi puștiul. Treptat, vă dați arama pe față ! Întîi, tovarășa, apoi proprietarul... Te pomenești că formați vreo echipă de terorizat autostopiștii ! ?...

Albert rîse cu răutate :

— Dacă ești precoc, fă descrierea din amintire !

— Tot e mai mult decît nimic ! spuse calm Delușor. Te descurci, Rock ?

— Așa-i muncă de profesionist, dar am să încerc ! Nu vezi de ce proprietar vitreg avem parte ?... În poză este înfățișat momentul coborîrii unui sicriu în groapă...

— Soțul ei...

— Fotografia este făcută în așa fel încît cuprinde și grupul celor apropiați decedatului. În mijlocul lor este o femeie frumoasă care plînge...

— Azi toate femeile ți se par frumoase...

— Așa-i viața azi, dar să știi că pe damă o prinde bine de tot doliul la silueta grațioasă și fața obosită...

— Albert, prietenul nostru...

— Somează în lateral cu față de luminare pusă pe colac... E pe jos, nu-i cu mașina, de-asta e îndurerat sau se preface...

— Atitudinea ?

— Atenție la văduvă... dar prevenitor... E abătut, ca și cum a stat în ploaie, deși e soare de amiază...

— Altceva ?

— Lângă văduvă este un bărbat înalt cu părul alb... În stînga ei se află două femei, una în vîrstă...

— Mama ei...

—...și una între două vîrste care o susține.

— Sora.

— O colegă ! il corectă cu regret în glas muzeograful.

— Văduva se sprijină de brațul bărbatului cu părul alb ?

— Ioc ! Stă ca santinela în post !... Ceilalți sînt în planul doi. Ce te mai interesează ?

— Viitoarea soție... Mi-ai spus numai că este frumoasă și că plînge. E puțin chiar și pentru un neprofesionist...

— Sub voalul de pe cap se zăresc bucle de păr negru. Are siluetă de prînz cu frunză de varză pe sare. Ține buzele strînse, ca să nu o dea pe spectacol, obraji cu pomeți reliefati, genc lungi, sprîncene lungi...

Unde privește ?

— Plînge... Nu privește nicăieri...

— Mă interesează direcția privirilor „Nicăieri“ e prea vag.

— Nu știu, Marsias ! Am uitat !

„Dracul de puști ! Nu știe cum să spună mai repede“.

— De ce te strădui să minți ?

— Vreau să-l menajez pe Albert !

— Spune, băiete ! îl îndemnă muzeograful cu sentimentul că se supune unei operații.

— Tu ai vrut ! îi reproșă Rock. Femeia se uită la aparat, Marsias ! La un amărît de aparat Smena cu care un nătărău a făcut poza asta !

Albert nu protestă. „În fond, asta știam de mult !” Ana Luca interveni :

— Nu-i adevărat, Rock ! Nu privește aparatul !

Muzeograful avu o tresărire.

— Am bănuir că bați cimpii, îl informă Delușor pe băiat. Spune, Ana, unde se uită ?

— Cam un metru lateral, spre stînga aparatului.

— La înălțimea lui ?

— Puțin în ascensiune față de locul unde se afla... dumeceei !

— Cine era acolo, Albert ?

— Nimeni.

— Singurătate... Privire în gol...

— A fost pentru ea o lovitură groaznică ! spuse înfundat Albert.

— Unde este situat mormîntul ?

— Paralel cu aleea principală, o sută de metri spre interior, răspunse muzeograful. „De cîte ori am făcut drumul ăsta !”

„De ce s-o fi dus de-atîtea ori pe acolo ? Ca atunci cînd cauți o explicație și o iei mereu de la capăt !”

După zece minute de tăcere, Marsias Delușor întrebă brusc :

— Ai fost prieten cu cel mort ?

— Cel mai bun prieten ! răspunse Albert.

— Iar el a murit într-un accident !

— Da ! aprobă mașinal Albert.

— Mi-am amintit ! exclamă Rock. Știu cu cine seamănă Albert ! Îmi părea cunoscut profilul lui... Acolo în fotografie asemenea este clară. Îl știi, Marsias, pe profesorul meu de matematică, Olaru ! Albert este leit Olaru în momentul când strânge buzele și mă fixează la sfârșitul ascultării : „Măi, măi, tu știi bine de șapte, dar habar n-ai de opt ! Oare ce notă ți se cuvine ?...”

— Mi-nchipui că nu-l lași fără răspuns ! presupuse muzeograful.

— Îi zic : „Dați de la dumneavoastră mai mult, tovarășe profesor, că sînt ateu și din altă direcție nu mai pică nimic !” El rîde și înclină capul exact în poziția lui Albert din fotografie.

Marsias Delușor pipăia sticla geamului cu degetele mîinii drepte. Cu mișcări încete își scoase pălăria. Cîteva șuvițe de păr i se lipiseră de frunte umezite de pălărie. „Singurele realități de care nu se îndolește Olaru sînt ci-frele. Dar Albert ! ?...”

— Schimbă subiectul ăsta cu fotografia, Rock ! Prietenul nostru nu-l prea agrează...

— Nu mă incomodează ! spuse muzeograful peste umăr.

— Ai aflat răspunsul, Marsias !

— N-am pus nici o întrebare.

— Ba da ! Iar Albert ți-a răspuns ! Pe mine nu mă duci ! Știu eu ce vrei ! făcu paradă Rock de intuiția sa.

— Il interesează ceva ? se întoarse spre el Ana Luca cu o expresie vizibilă de îngrijorare.

— În mod sigur !

— De unde știi ?

— Niciodată nu vorbește la întâmplare. Pentru el cuvintele sale sînt ca ochii noștri iar cuvintele noastre ca peisajele pe care le vedem...

— Interesant ! zise uimită Ana Luca. Și acum știi ce ar vrea să afle ?

— Știu ce, dar nu știu *de ce* ?

— Și nu-l ajuți ?

— Pe Marsias ? Nicidecum ! Mai degrabă pe Albert !

— Pe mine ? !...

— E în legătură cu tine...

— Și ce anume crezi că vrea să afle Marsias în legătură cu mine ?

— Amănunte despre accidentul fostului soț al viitoarei dumitale consoarte !... enunță sec Rock.

„Bine lucrat !” îl laudă în gînd psihologul pe băiat.

Muzeograful simțea privirea femeii ca pe o rază insuportabilă de lumină. Rezistă.

— Ce vrei să știi, Marsias ?

— Eu ? Psihologul simula convingător surprinderea. Ați apelat cu atîta încredere la serviciile lui Rock, încît să luați de bune toate cele ce v-a spus ? Bătu în retragere : Nici nu mă gîndesc să vorbesc cînd călătoresc cu o mașină ! Mai ales despre accidente *le străni* !...

— Pentru care motiv consideri accidentul prietenului meu ca fiind „straniu” ?

— Faptul că *i-a produs moartea*, opină psihologul.

— Te credeam mai perspicace după performanțele de pînă acum, spuse cu regret Albert.

— Nu există performanțe mai triste decît cele obținute din fapte care presupun moartea... În asemenea cazuri, perspicacitatea este o formă de regret.

— Afirmația dumitale caracterizează categoria sufletelor frumoase... dar nu rezolvă nimic în favoarea adevărului trecut prin meandrele psihologiei !

— Un verdict ca acesta reclamă argumente temeinice pe care nu cred că le-ai adunat ștergînd praful de pe exponatele vreunui muzeu !

Albert atribui duritatea replicii lui Delușor felului cum înlăturase drepturile meseriei ce profesa acesta prin ceea ce spusese el mai înainte. „Se cuvenea să fiu mai...” Se dovedi de bună credință explicînd :

— *Accidentul* nu este o crimă și, deci, „tristețea perspicacității” nu-și află corespondent real. Totodată, ea ar fi zadarnică, pentru că *accidentul este o formă de întîmplare*, iar a delimita o astfel de *întîmplare* nu se poate... altfel n-ar mai fi *întîmplare* ! Mda ! În cazul unui accident nu se poate exprima decît tristețea *propriu-zisă* !

— Tovarășa Ana Luca, trage-l de mineca scurtă a bluzei pe șefu' de lingă dumneata, iar eu voi proceda la fel cu Marsias... Să mai vină la limbajul de acasă ! Ce-i debandada asta ? Vorba mătușii mele din mediul rural, Anghelina, cînd vede un film în care un personaj își aminteste ceva : „Asta visează, maică !...” Eu n-am nimic împotrivă să viseze amîndoi, dar măcar să vorbească mai rar ! Că le zic ca și cum ar vrea să arate cît mai repede tot ce-au învățat la viața lor ! Ei, poveste ! Ce, sîntem la horă-n sat ?...

Intervenția lui Rock nu schimbă „cadrul”...

— Nu te contrazic, dragă Albert ! spuse psihologul.

— E grav, prietene ! „se intercală” din nou băiatul.

— De ce ? întrebă „loial” Albert.

— Fiindcă în mod sigur te va contrazice ! Acum pregătește terenul. Te previn că ți-ai dat foc la valiză !

Marsias se miră cu un zîmbet fugar :

— Mă trădezi, Rock ?

— În nici un caz ! Pe tine, oricum, nu te preocupă aspectul ăsta iar eu îmi pun o pilă pe la muzeu...

— Chiar pregătești terenul ? întrebă Albert.

Marsias se mișcă încet, prevenitor, ca să-și aprindă o țigară. Când termină, răspunse destins :

— Ceea ce ai spus este exact și foarte logic, iar siguranța cu care ai vorbit mă determină să acord încredere profunzimii judecății exprimate...

— Înseamnă că nu ai nici o obiecție ?...

— Una foarte mică, infimă, cred că e prea mult să o numim „obiecție“ !

— Eu nu cred ! Chiar dacă n-o fi „obiecție“, crește din ea însăși ! Îți dădu părerea Rock.

— Să auzim !

Marsias își reprimă zîmbetul buclucăș comandat de vreun centru nervos care coordona și simpatia pentru băiat. „Trebuie să-mi las mustață ! M-ar maturiza, zîmbetele melc ar deveni ilegale și m-aș însura..."

— Reflecția dumitale, Albert, a fost o urmare a întîmplării tragice a prietenului dumitale... fiindcă mă îndoiesc că pînă atunci ți-ai pus o asemenea problemă...

— Nu mi-am pus, dar nu înseamnă că mi-am pus-o greșit !

— Desigur, desigur... Ar fi o eroare prea mare să-i acorzi putere de generalizare !

— N-am susținut asta !

— Dacă nu are această valabilitate, însă, nu se mai aplică nici cazului fostului soț al viitoarei dumitale soții !

Albert protestă :

— Spuneci, totuși, că reflecția mea a fost o consecință a întîmplării prietenului meu...

— Neconfirmată ! O reflecție de asemenea factură se impune să aibă o bază constituită din numeroase cazuri.

Pornind de la unul, oricît de binecunoscut, eroarea e iminentă, deci reflecția este inaplicabilă chiar cazului care a generat-o prin ceea ce ar fi adevărul propriu-zis sau „mediu“ sau ce ar mai fi și habar nu ai din același caz.

Albert izbucni exasperat :

— Dumneata doar te gîndești, pe cînd eu și conduc, dar tot voi spune că pentru categoria de „accidente“ este valabil ce am spus.

Psihologul enunță oarecum impersonal :

— Este valabil pînă la accident, pînă cînd te implică în vreun fel, dar după aceea, această valabilitate dispare pentru că este prea puțin pentru oricine să se consoleze cu *tristețea propriu-zisă*.

— Uneori nu există nimic mai mult... murmură Albert.

— Te înșeli ! Cînd nu există, sau aparent nu există, e mult mai grav : atunci se inventează o anume durere, mult mai intensă. O pierdere presupune durere, dar cînd pierderea e nemotivată convingător, durerea e un trăsnet căruia îi lipsește invenția simplă dar genială care îl anulează : paratrăsnetul.

Albert clătină din cap :

— Văd eu, Marsias, că reclami dreptul la „tristețea perspicacității“...

— Oricînd se poate învăța ceva din destinul unui om. Destinele seamănă cu cărțile...

— Și dacă foile sînt rupte ?..:

— Întrucît n-au fost dintotdeauna rupte... rămîne memoria !

— Infidelă, incompletă, subiectivă... enumeră Albert cu regret. Dacă inima ar bătea cu consecvența acțiunii memoriei, oamenii n-ar exista.

— Aceasta fiindcă existența este în mai mare măsură cauză a memoriei decît efect. În cazul de care ai spus, am

numi altfel inima sau poate altele ar fi ritmul și coordonatele ei.

Rock oftă adânc. Urmărise cu mare atenție schimbul de replici. Ana Luca își mototolca școlărește o șuviță de păr auriu. Mașina se opri. Rock îi spuse lui Marsias :

— Aici a avut loc un accident. Cineva a murit...

Tăcu, pentru că ochii lui Albert ardeau ca doi cărbuni aprinși pe care-i aruncase peste făptura băiatului.

Coborîră din mașină. Un gărduș de fier de vreo jumătate de metru înconjura mormîntul străjuit de o piatră albă. Înnegurat la chip, Albert se opri lingă el. Tăcură cîteva minute. Apoi el scoase un oftat și spuse încet :

— Octavian Bantu, prietenul meu cel mai bun...

— Cum s-a întîmplat ? întrebă șoptit Ana Luca.

— A adormit la volan.

— Îngrozitor ! murmură ea.

— Da, îngrozitor ! Strînse buzele, apoi continuă făcînd un efort : Ar fi putut fi la fel și pentru mine...

Ea avu o mișcare a mîinii la obraz, de spaimă :

— Cum ?

— Trebuia să plecăm împreună.

— Sau... totul s-ar fi terminat cu bine. Poate că, stînd de vorbă, n-ar fi adormit, presupuse Rock.

— Nu este bine așa, Rock ! Fără intenție, creezi complexe de vinovăție unui om care se va fi gîndit la așa ceva...

Muzcograful se întoarse către Marsias. Silueta firavă a psihologului afișa o naturalețe lipsită de echivoc.

— Crezi că mi-am făcut astfel de complexe de vinovăție ?

— Conștiința unui om ca dumneata își poate permite,

— De ce „a unui om ca mine“ ?

Deluşor zîmbi şi, cînd socoti că arcul nervilor era întins, slobozi sîngeata cu blîndeţea celui condamnat să-şi atingă ţinta :

— Ai fost singurul în situaţia de a pleca la drum cu prietenul dumitale — şi nu ai plecat — iar acum eşti cel care urmează a se căsători cu soţia decedatului.

Trăsăturile feţei muzeografului se adunaseră, încărcate de primejdii. Ca prin zăbrelele unei colivii i se zărea chinul frământării interioare. Întrebă duşmănos, cu o zvîcnire a capului, reflex de neîmplinzire şi neîmpăcare :

— E o insinuaere ?

Psihologul scoase o ڳigară. Nu se grăbi să o aprindă, o înmuie în palme, mai apoi, clătîinînd din cap, zise :

— E o întrebare şi mă gîndeam că îţi va face plăcere să ți-o pun. Nici acum nu mi se pare că am greşit.

— Ai păreri bizare despre plăcerile oamenilor, mai ales că dumneata ești psiholog ! şi năduful din glasul lui Albert trăda îndîrjirea dar şi satisfacţia de a fi găsit o formulă de politeţe jignitoare. Cu atît mai contrastantă veni şoapta lui Marsias, învelită în fum mătăsos :

— Altfel nu ai fi oprit aici !

Făptura lui rămînea impenetrabilă, doar zîmbetul şi glasul găseau uimitoare expresivitate. Ana Luca părea speriată. Rock nu-şi făcea griji.

— Ia uite cin' se-ndreaptă-neoa ?... Un om pe care nu-l mai doare capul ! Ia el, de fapt, durerea a fost mai mult o probă de control că mai are pe umeri piesa în cauză. Să nu-mi mai ziceţi mie Rock dacă ăsta nu-i neam de-aproape cu vestitul Şoferilă, circotaş de rable hîrbuite şi-n patbriz, în roatele cărora îşi fac cuibul păsările care vin amărite din ţările calde, văr cu Navetilă, frate cu Navetescu...

Rotofeiul cu părul vilvoi veni lîngă ei.

— L-aţi cunoscut ?

Albert încuviinţă.

— Un om tare cumsecade... spuse consolator grăsanul. Noi... cu năveta îi cunoaștem pe toți. Se cutremură : Era să pătesc și eu ca el !

„Banala consolare !“

Își luă rămas bun și se grăbi să plece, neînțelegînd prea bine atmosfera noilor sale cunoștințe. Înainte de a porni, Albert vorbi :

— Da, Marsias ! Mi-am spus și eu asta : că nu s-ar fi întimplat dacă aș fi fost cu el. Dar mi-am spus și că s-ar fi putut întimpla !

— Erai generos cu dumneata !

— Generos ?... Gîndindu-mă că aș fi putut muri ?..

— Depinde !

— De ce ?

— „De ce n-ai fost cu el ?“ și „dacă ai fi fost“..

— Să fie atît de important ?

Marsias fuma gînditor. „Niciodată nu mi-am dorit atît de mult o înghițitură de coniac“... Cuvintele sale veniră răscolitoare prin ceea ce însemnau, altfel alcătuiau un enunț deloc nuanțat :

— Nu fiindcă oamenii „ghicesc“ ce „știu“ sau „știu“ ce „ghicesc“ dar... chiar nu s-a întrebat nimeni dacă nu ai avut vreun amestec în accidentul lui Octavian, prietenul dumitale ?..

Muzeograful se stăpîni greu. Spuse privindu-l pe Marsias :

— A existat și o anchetă, dar ești primul... psiholog care îndrăznește să spună asta !

Marsias îi înțelese prea bine ezitarea scrișnită. Ana Luca puse mîna pe umărul lui Albert. Buzele sale schițară un „te rog“ implorator. „E-eeee, să te văd, Marsias, cum faci pace cu aștia !“

— Totuși... sînt al doilea ! spuse cu regret psihologul.

Mai puternic decît toate rămînea imboldul de a afla. De-aceea nu plecă Albert :

— Care e primul ?

— Dumneata !

O schimbare totală se petrecu în înfățișarea muzeografului. Îndirjirea sa întunecată se topi ca prin farmec și puțin timp privirile îi rătăciră departe, pe linia orizontului. Aprinse și el o țigară avînd alura unui om sleit de puteri. Cuta de pe frunte i se adîncise...

— Ca psiholog, Marsias, practici un domeniu al sugestiei de-a dreptul inadmisibil... înfiorător...

— Ca om, Albert, deformezi totul prin suferință... inclusiv felul cum practic eu domeniul sugestiei.

— Sînt sănătos tun !

— Suferința dumată se cheamă „lipsă de certitudine“ :

— O poți trata ? Te-aș angaja pentru un consult... Ironia nu era fardată cu nici un fel de zorzoane.

Unclele medicamente sînt foarte amare !

— Eu hotărăsc dacă le voi lua, vru Albert să punteze în echilibrul instabil al replicii.

— Bine-ai zis : dumneata hotărăști !

— Crezi totuși că le voi lua ?

— Rețeta ți-o vei scrie singur !

— Atunci dumneata, Marsias...?

— Eu nu scriu rețete !

— Ai un motiv serios să spui asta ?

— Evident : faptul că nu semnez indescifrabil !

XI. O SINGURĂ ÎNTREBARE

Rock îi descria înflăcărat lui Marsias spectacolul admirabil al amiezei, văzut de pe o pantă de deal, apoi din marginea unei păduri presărată cu lumini cernute printre crengi. Când făcu o pauză să-și tragă sufletul și, cum argumentă el, „să-și încarce acumulatorii“, îi auziră pe Albert spunînd :

— Mda !... A trebuit să răspund la unele întrebări... Am răspuns. Dar n-a ajutat la nimic... Nimănui ! Ceea ce știu eu n-a fost de nici un folos.

— Ținînd seama, Albert, de definiția limbajului care într-o anumite parte a sa pune mare preț pe o... hai să-i zicem, *convenție a gândirii*, îmi îngădui să cred că, pe lângă unele întrebări la care ai răspuns, au fost și *altele* despre a căror soartă nu ne-ai spus nimic...

— „Altele“ ?...

Marsias explică binevoitor :

— Acclea pe care chiar tu ți le-ai pus.

— Răspunsurile n-au fost prea grozave, recunosc Albert.

— Un răspuns se dă și în funcție de felul cum este pusă întrebarea.

— Parol ! se alătură voios Rock. Exemplifică : „Nu-i așa, Ionele, că pămîntul e rotund ?“, „Daaaa...“

S-ar fi crezut că Marsias vorbi în continuare pentru Rock :

— Cînd întrebarea este de o mare gravitate și „Da“ e greu de spus, presupunînd că ea ar cuprinde răspunsul.

Albert zise nemulțumit :

— Adică vrei să zici că...

De data aceasta, replica psihologului sosi promptă, ca un răspuns de mult pregătit.

— Eu nu știu nimic !... Circumstanțele îmi sînt necunoscute, așa că, ceea ce zici că vreau eu să spun — dumneata zici, de fapt, sau ai vrea să ți se spună !

— Și... dacă ai ști ?...

— Cine știe ? !... Niciodată nu este tocmai plăcut în asemenea cazuri.

Rock găsi iarăși o intrare în cadrul discuției :

— Oricum, ar fi o șansă ! După cîte îl cunosc pe Marsias, bătrîne, te îndrum să apeși pe accelerație și să te faci că plouă... altfel s-ar putea să nu mai dormi fără vise urîte la căldurică lîngă viitoarea dumitale consoartă... Și vă mai previn că, pentru sportul ce plănuieți, nu vă va mai ajunge timpul...

Albert se decise :

— Pune întrebările, Marsias !

— Nu m-am gîndit nici o clipă să-ți pun întrebări... Cel mult una singură, dar mult mai tîrziu... Dar... de ce vrei să te întreb ?

— Pentru *tristețea perspicacității* tale.

— Accept ! Dar cu rezerva calificării acestei acțiuni drept „consult“... Mai specific că nu mă simt cu nimic obligat față de dumneata.

— De ce-mi spui asta ?

— Fiindcă s-ar putea să ne intereseze lucruri *diferite*.

— Bine că am căzut de acord. Acum, întreabă-mă ! Il îndemnă iarăși Albert cu încăpăținare. Fără să mă întrebă nu poți afla nimic.

— Ba da. Recapitulează ultima zi a prietenului duminică, în măsura în care îți este cunoscută !

— Te mulțumești cu o mărturie ?

— După felul cum este făcută o mărturie constituie un examen complex de capacitate. Și apoi, implicațiile unei mărturii pot fi multiple.

„Și acum, dragă Albert, joacă-te cu ghemul de întrebări *pe care le știi* ca un motănel nevinovat !“

— Nu-mi ceri un lucru ușor și nici simplu... pe de altă parte, nici imposibil nu este. Se concentrează și povestii : În ziua aceea am plecat din oraș de dimineață și m-am întors seara. Am fost la una din filialele muzeului nostru pentru transferarea unor lucrări. La muzeu avea să aibă loc deschiderea uneia din expozițiile de pictură, dar din păcate nu am putut participa. Octavian s-a ocupat de vernisaj. Pregătisem împreună acțiunea, dar împrejurările... În seara dinainte stătusem mult de vorbă. Era bine dispus, foarte bine dispus, am băut șampanie cu el și cu... Vera. Încheiasem lucrarea pe care urma să o prezentăm la Iași, eram mulțumiți... Am discutat despre programul zilei următoare. Faptul că eu trebuia să plec din oraș intervenise pe neașteptate... El urma să dea lucrarea secretarei ca să o bată la mașină, să se ocupe de vernisaj, unde nu era deloc simplu să fii organizator, mă rog, deschidere, alocuțiuni, oficialități, invitați, public... La șapte seara am fi verificat lucrarea și ne-am fi pregătit de plecare...

— Acesta *trebuia* să fie programul, dar nu ne-ai spus care *a fost* ! zise Marsias Delușor în așa fel încît să evite întrebarea.

— În parte, acesta... Eu am întârziat. Am venit abia pe la 20,30 la muzeu. L-am găsit pe Octavian, era nervos și am bănuît că nu mersese ceva bine la vernisaj. El m-a asigurat că totul decursese excelent. Am hotărît să plecăm pe la miezul nopții și, rulînd normal, să ajungem în zori la

Iași. În cele două ore care ne-ar fi rămas la dispoziție, am fi intrat într-o formă fizică bună, am fi mers la hotel, bărbierit, masă, o jumătate de oră de liniște... chestii la care el ținea, fără a fi meticulos sau pedant. Ne-am despărțit pe la 21 și un sfert... Mi-a dat telefon pe la 23,30, dar între timp mă hotărâsem irevocabil să nu mai fac deplasarea la Iași...

— O hotărâre pripită...

— Zi-i cum vrei ! răspunse scurt Albert.

— De ce ? întrebă Ana Luca.

Psihologul se adresa femeii :

— Asta nu contează, Ana ! Absolut deloc ! *Pentru noi*, Albert poate invoca orice... Dacă își permite să spună aceasta *ca pe un fapt oarecare*, înseamnă că realitatea motivului *nu a fost de nici un folos* nici celor care l-au întrebat și nici lui. Dar să avem răbdare. N-a terminat tot ce avea de spus...

— Octavian a ajuns acasă pe la 22 și 10', a mâncat, a stat de vorbă cu Vera, mi-a telefonat la 23,30...

— Când colo, aveai alte gânduri !

— Da... Nu s-a prea bucurat dar a înțeles că *n-avea rost să insiste*, nu mi-ar fi schimbat hotărârea. A plecat pe la miezul nopții... pentru totdeauna !

Rock ascultase cuminte, grav, relatarea lui Albert. „De ce n-a plecat și Albert ?... Oare ?...” Tresări nerăbdător :

— Gata, Marsias ! Nu iei atitudine ?

— Da, asta e tot ! Ce întrebare voiai să-mi pui ? Singura întrebare ! îl făcu atent Albert pe psiholog.

— Întrebă-l de ce n-a plecat cu Octavian, îl sfătui Rock. Acolo se ascunde tot misterul !

Ana Luca era de aceeași părere. Pe obraji avea o păloare tristă Marsias Delușor reflecta : „Sint oameni fericiți care-i confundă pe orbi cu surzii, pe surzi cu muții, pe muți cu orbii !” Întrebă :

— Dacă „asta e tot !“, **DE CE ȚI-AU FOST PUSE ÎNTREBĂRI ?...** Fiindcă, numai pentru atît, **NICI TU NU ȚI-AI PUNE ÎNTREBĂRI !**

Muzeograful Albert Lucescu avu pentru prima dată o senzație de teamă cînd zise repede, cumva furișat :

— În organismul lui Octavian **S-AU GĂSIT URME DE SOMNIFER.**

— Aha ! se dumiri Rock. Se pare că a fost o persoană care a depus muncă voluntară în toată afacerea !... Ei, Marsias, iată cum oamenii scamănă cu puşculiţele ! Dar fiindcă l-am îndrăgit pe Albert, de cînd îl pîr_păleşti pe banii lui de prăjituri şi benzină, citeşte-l aşa cum a fost, este şi va fi, ca să-şi amintească de-a lungul kilometrilor pe care-i va mai trăi de proverbul latin : *Fortuna caeca est*.

— Trebuie să o ascult şi pe Vera !

— Nu te mai mulţumeşti cu o mărturie şi cu nuanţele multiple pe care le poate descoperi imaginaţia dumitale ? trecu în ofensivă Albert.

— Neînţelegerea vine de la faptul că fiecare dintre noi „vede” altfel o *mărturie*.

— Ai numit-o „probă de capacitate” !

— Dar ai considerat că admite fantezii ! Da, da, *imaginaţia* mea nu te poate concura în inexactităţi. Vezi cît sînt de subtil ? Am spus *inexactităţi*. De fapt sînt *neadevăruri* !

— Vrei să spui că... ?

— Ai *minţit*, Albert ! Şi îţi pare mai rău că ai minţit decît că am observat eu. Pentru că în spatele unei minciuni se află în mod necesar un adevăr, iar regretul cel

mai mare apare cînd *se minte* fără a fi cunoscut acel adevăr ascuns.

— Nu cumva trăiești cu impresia că dintr-o expunere succintă ai înțeles mai multe decît cei care au cercetat cazul ? Ori crezi că și pe ei i-am mințit ? Așa însă ai fi privilegiat din moment ce ai înțeles aceasta !

Albert acceptase felul de a dialoga al psihologului, care recunoștea măiestria manevrei, dar nu îndreptătea exteriorizarea ilogică, necontrolată. Ana Luca și Rock erau captivați de înfruntarea celor doi. Marsias sesiză integrarea muzeografului într-un sistem de replici complexe, dincolo de morfolitul buzelor, mijitul ochilor sau gestică oarecare. „Albert este *redutabil* după ce depășește *surpriza*.”

— Deși te străduiești lăudabil să-mi denaturezi *modul de a înțelege*, nu ai ajuns în faza rectificărilor, pentru că, iată, nu cred ; *sînt convins* că ai spus *adevărul* celor care te-au întrebat *ce te-au întrebat* !

Albert se rătăci pe cărări neumblate, în căutarea unui răspuns de efect. Găsi o mai veche idee : cîndva, într-un muzeu, încercase în imaginație un transfer de arme, între statuia uriașă a unui cavaler călare și fotografia unui luptător cu un pistol în mînă. Trecuse sabia care împungea cerul albastru în mina luptătorului, iar pistolul în mînușa de fier a cavalerului... Îl auzi pe Marsias Delușor zicînd aproape amuzat :

— *Adevărul și neadevărul sînt egale calitativ și contribuie nediferențiat la răspunsurile pe care ți le-ai dat ție.* Și fiindcă ți se par fără importanță, ai spus, *întîmplător*, adevărul *neglijent* sau neadevărul *aproximativ*.

Muzeograful întrebă rar ca și cum vorbele sale ar fi trecut printr-o sită prea deasă :

— Nu se poate să găsești răspunsuri mai bune la o chestiune unde *eu cunosc toate datele*.

— Nu susțin că aș găsi răspunsuri infailibile ! Marsias părea sincer îngrijorat de-o asemenea perspectivă.

De ce însă răspunsurile dumitale nu ar deveni ale mele și ar fi mai bune decât în fața inițială dacă te-ai păzi de unele inexactități ?...

— M-aș fi așteptat s-o faci înainte de a o numi.

— O pot face numai lângă cineva care ar cunoaște o serie din aceste amănunte. Faptul că ești de acord atât de senin cu ideea că *ai fost inexact* mă face să mă gândesc *nu atât la gravitatea inexactităților cât la consecința lor*, pentru că dumneata. Albert, ai acceptat o *gravitate reînțeleasă*, în care inexactitățile sînt echivalente cu ade-vărul celor întîmplate dar inexplicabile...

Albert constată :

— Dumneata ești un demn urmaș al lui Don Quijote, chiar dacă altele îți sînt morile de vînt... Nu-mi surîde perspectiva de a vedea cum îți desfășori un atac. Desigur, desigur, lumea artei implică și sublimul dintr-un fapt de compătimit...

— Așezi lumea în rafturi, Albert, cînd nici aceea de acolo nu încapе și iată-te apelînd la ea. Cărțile nu-s o expoziție de cuvinte. Fiîndcă mi-ai făcut cinstea de a mă asemăna cu un mare personaj, deși nu ai numit faptul că aș ataca *moara ta*, fără să am aceeași îndrăzneală, te-aș trimite la un pasaj din Shakespeare...

— „A fi sau a nu fi...” Necazuri de prinț, Marsias !

— Tot „a fi”, dar într-o zonă mai concretă, ca să te definească. Ai rămîne dator lui Macbeth !

— Ce-mi „transmite” ?

— „Nu-i totu-a fi ce ești / A fi în tihnă-i totul”

— De ce mi s-ar potrivi ?

— Fiîndcă dumneata... *nu ești în tihnă*, Albert !

„Eu îl compar cu Don Quijote iar el mă compătimește !” Psihologul numise nucleul situației. „Ce va spune ?” se întrebă Ana Luca. „De astă dată, Albert, opile, ai înghițit momeala ! Fii cu ochii în patru ! O să

te opreze un orb !” gîndi Rock. Muzeograful trecu mîna pînă pînă, gînditor. Privirea i se ascuți a răutate :

— Te angajezi, Marsias ! Adăugă : Și te plătești, dacă vrei !

Ana Luca abia mai respira : „Îl jignește. Este exasperat.” Rock nu-și stăpîni o exclamație de indignare. Psihologul își potrivea pălăria. „Uite un om gata să asculte, dar care *vrea să plătească* !” Albert reluă cu îndîrjire rece.

— Ei bine, sînt gata să te ascult !

— Știu ! i se spune calm. Știu de mult că așteptai un prilej să mi-o spui. Dar... ar fi de stabilit amănunte !

— Prețul consultului ? Întrebarea era sfidătoare.

— Îl voi hotărî la sfîrșit ! îl întîmpină liniștit Marsias. Asta numai fiindcă *vrei să plătești* ! îl preveni. Felul cum rosti cuvintele îi dădu fiori Anei. „Treaba asta cu prețul *o să-l coste* pe Albert” gîndi.

— Ce mai ai în vedere ?

— Întrucît mă angajezi, trebuie să înțeleg că este cazul să te *menajez* ?

— Nu ! respinse Albert.

— Nu te voi menaja !

Intraseră în oraș. În curînd ajunseră în centru. Rock îi spuse lui Albert să oprească. Cu o provocatoare voioșie acesta îl întrebă pe Marsias :

— Cînd vei fi gata să vorbești, Marsias ?

— Peste cîteva zile.

— Prezintă vreo importanță dacă mă căsătoresc între timp ?

— Oricum, eu nu eliberez adevărînte...

— De fapt, voiam să-mi fii martor !

— În calitatea mea de angajat, o consider ca pe o obligație de onoare.

— Atunci, peste cinci zile !

— În ordine !

Coborîră. Albert plecă imediat, după un gest de rămas-bun. Ana Luca încercă o înseninare a despărțirii :

— Sper să nu scoți un criminal din Albert, Marsias !

Psihologul avea o stare sufletească nedeslușită, pentru că răspunse mohorît :

— Dragostea unei anume persoane nu îl absolve de *sentimentele anterioare*...

Ea roși fără ca acum să-și mai aranjeze strategic părul sau să-și ferească privirile de ale lui Rock.

— Aș vrea să te întreb ceva...

— Poftim !

— Ești un om bun, Marsias ?

Rock își simți gura uscată. Mîna lui Marsias se crispase pe umărul său. „N-aș fi întrebat așa ceva !“ își spuse copilul. Psihologul răspunse scurt :

— Sint orb !

Rock interveni :

— Și acum să intrăm în meciul vieții pietone, Marsias ! Hai s-o luăm prin piață, să facem cumpărături ! Ar fi grozav să găsim niște pește că are fosfor și ne ajută să gîndim. Una peste alta trebuie să gătim ceva, altfel ne paște inaniția...

— Muzeul este o clădire *compactă* ca o insulă înconjurată de verdeață. Alei de bitum, semne ale civilizației biruitoare, fac fel de fel de acolade pe lângă copaci în vîrstă și cam... exotici, cu frunze prea late și prea lungi și cam roșietice ca să știu ce sînt. Pot să zic, Marsias, că în astfel de locuri îndrăgostiții se pupă în toate filmele din lume cînd nu există o atracție de genul acestui muzeu în preajmă, cunoscut fiind că arta a fost, constant, *un procedeu* de suferință pentru dragoste...

— Asta este o teorie nouă, dragă Röck, și te rog să mi-o explici și mie ! Mergeau pe alei de cîteva minute. Băiatul se înflăcăra.

— În fond...

— Bănuiesc că acum vei spune un adevăr uluitor !

— În fond, arta este priceperea de a face din țințar armăsar. Dintr-o Julietă cumsecade cu *un necaz* în dragoste, să faci *un monument de Julietă*...

— Și să te cheme Shakespeare... Totuși, eu credeam că „priceperea“ de a face din țințar armăsar este mai mult o zicală, decît un sinonim al artei. Și ce se-ntîmplă în cazurile cînd opera „este inspirată din realitate“ ? Cum mai faci din țințarul *care zboară* un armăsar *care aleargă* ?

— Eh ! Sînt dificultăți minime, Marsias. La opera inspirată din realitate poți renunța la jumătate din lectură, închipuind-o. Uite, eu cu Torry obișnuim, spre a nu ne impacienta, la anumite filme, să închidem televizorul, căutînd soluții pentru ca croul preferat să nu moară, să nu sufere... Și găsim totdeauna ! Totul se petrece *pozitiv*, deși uneori ne dăm bine seama că așa cum l-am scos din încurcătură pe omul nostru nu corespunde cu modul cum gîndise el pînă acolo unde l-am *preluat* noi. Dorința noastră de a face bine este atît de marc, încît *nu mai deosebește* personajul de celelalte și sfîrșește prin a nu ne mai place nici nouă.

— Deci, înțeleg că, după ce travestiți un țîntar în armăsar, străduindu-vă să credeți că e armăsar sadca, admiteți evidența.

— Ești cam dur. Vreau să zic că există posibilitatea ca arta, deformînd, să impresioneze grozav, dar că noi, eu și Torry, încă nu am deprins aceste mijloace.

— Ba eu aș zice, jupîne Rock, altfel : că arta, *există* în formele ei constituite, fie și minore, dar că tu și fratele tău o *deformați* !

— De ce-am face-o ? se miră nevinovat Rock.

— Ca să nu vă *impacentați* ! Ca să nu *suferiți* ! Refuzînd să recunoașteți anumite manifestări omenesti în împrejurări care le reclamă, negați posibilitatea de a înțelege valabilitatea complexă a acestor manifestări, plictisindu-vă, de fapt, de voi...

— Aveam de gînd să protestez, dar aș rămîne în haltă, așa că renunț, mai ales că și noi am ajuns în preajma unor asemenea idei, dar tot mă întreb de ce ești atît de hotărît cînd discutăm ?

Un zîmbet blind lumină trăsăturile orbului.

— Fiindcă te iau în serios, dragă Rock !

— Mulțumesc, Marsias ! Să știi că... și eu te iau în serios !

— Atunci, e-n ordine ! După această plimbare admirabilă să ne îndreptăm spre muzeu.

Urcară treptele și Rock împinse cu efort o ușă înaltă. Intrară. Băiatul relată bombănit :

— Nu prea se face economie de spațiu pe aici, mă rog, sintem într-un hol cît toate zilele, în mod sigur fac ședințe festive aici, îi laudă pe unii, îi *ciupește* pe alții... Nu se vede nici țipenie. Or fi luat pauză, că e 11,00, și acum mănincă harnici. Este adevărat că nici nu se îngheșuie vizitatorii... e loc select și prin apropiere nu se servesc nici răcoritoare, fie și după ora 10,00... Altceva ar fi dacă lângă muzeu ar fi amplasat și un *bufetel*. Arta ar face pași mari spre public, spre sufletele complicate ale celor însetați și înfomețați. Pentru o sugestie ca asta aș merita premiul Nobel privind proliferarea culturii în progresie geometrică... Și se mai zice că *strada* intră în artă ! Așa-i ! Dar arta de ce nu iese în stradă ?... Stai că-i bine ! A apărut un cetățean scos din cutie, așa de respectabil că-mi vine să zic imediat că trebuie să fie șeful acestui loc. Dacă nu este, îl numesc eu !

Omul descris se apropie de ei.

— Bună ziua ! Vreți să vizitați muzeul ?

— În condiții oarecum speciale... Nu ne-ar fi de nici un folos să defilăm prin fața lucrărilor expuse. Am dori să ni se dea explicații cît mai complete, îi spuse Rock.

— Nu se obișnuiește...

— Dumnezeu nu vede... iar eu îi transmit un meci de fotbal duminică, cînd mergem la stadion, dar *acolorile* sînt mai complicate.

Directorul rămase cîteva secunde cu gura întredeschisă. Murmură un „Aha !” și dispăru după ce îi rugă să aștepte puțin.

— E un om cumsecade, căruia i-a venit o idee, constată Rock.

Directorul străbătu două coridoare întortocheate și intră într-un birou. O femeie lucra la o masă. Ridicînd privirea în hîrtii ea îl văzu intrigat :

— Ce s-a întîmplat, tovarășe director ?

— Albert n-a venit ?

— Încă nu. Dar...

— Am să te rog pe dumneata, Vera, să conduci doi vizitatori prin muzeu, un bărbat și un copil... Vor să li se dea explicații.

Femeia nu-și exprimă mirarea prin cuvinte. Bănuia că la mijloc este un anume fapt, pentru că procedura aparte de vizitare și înfățișarea directorului concurau în a da această impresie. Aranjă hîrțiile pe birou, luă din cuier un jersey pe care și-l puse pe umeri și se îndreptă spre ușă.

— Vera !

— Da, tovarășe director !

— Bărbatul este... orb !

Ea se sprijini de ușă. Se încruntă. Apoi zise „Da“ ca o exclamație. Cînd se apropie de cei doi îl auzi pe Rock :

— Ideea bravului director este feminină, dragă Marsias, poartă un jersey albastru și emit bănuiala că e cam frig prin sălile astea, ca și cum artei îi stă bine la răcoare, s-or fi gîndind ăștia să nu se altereze... Este *bine argumentată* fizic, chip blind, „pe umeri pletele-i curg rîu“, ne privește cu ochii mătușii Matilda cînd bag eu lingura în borcanul cu dulceață, și printre altele memoria mea vizuală recunoaște în tovarășa pe cineva pentru care se poate face o *pasiune de lungă durată*. Are mers elegant, ținută grațioasă, am prilejul din nou, în decurs de cîteva zile, să regret că posed o vîrstă atît de fragedă...

— Să mergem ! le spuse Vera.

„Amabilă, voce plăcută, o femeie agreabilă...”

Cît se poate de natural trecuse în stînga lui Marsias, îl apucă de braț și astfel se apropie de prima încăpere... Descria întii interioarele, stabilind premisele orientării în

spațiu prin date privind dimensiunile, apoi vorbea despre lucrările expuse cu o știință a detaliului, dar și a surprinderii ideii care deveneau în sine un spectacol. Dovedea convingătoare cunoștințe de estetic și o sensibilitate artistică remarcabilă. Uneori părea a uita de sine și era confuză, trăind ceea ce vedea. Sesiza și revenea la postura de ghid, indicînd locul, poziția unei lucrări, relatînd despre autorii lor unele circumstanțe, dar nu „curiozități”... O oră și jumătate dură această situație, timp de încîntare pentru Marsias și Rock. Băiatul o privea cu mare admirație pe femeie, după ce, de cîteva ori închisese ochii, realizînd că își poate închipui bine cele deschise. „Poate este un prilej și pentru ea de a fi *altfel*” se gîndi psihologul la unul din acele momente abia sesizabile de ezitare. Ajunseră iarăși în hol...

- Nu știu ce cuvinte pot exprima mulțumirea noastră..
- Spuneți-mi *Vera* !

— A fost o călătorie minunată în lumea culorii, iar dumneata, Vera, ne-ai făcut să o simțim ca pe o mare aventură spirituală...

„Bine, bine, sînt de acord, dar de ce le-o fi aducînd maestrul din penel ? Să nu fiiu Rock dacă nu o văd pe Vera într-o colivie a Delușorului... Îi face anestezia, că doar n-a venit ca să plece !”

— Este una dintre cele mai izbutite și reprezentative expoziții de artă contemporană din țară, spuse Vera.

„Și în cap își spune : Păcat că bietul orb nu poate să vadă toate acestea ! *Ai să vezi tu pe dracu*’, Vera !” își continuă Rock incursiunile piraterești în gînd.

Directorul arbora un aer satisfăcut dar i se ghicea ușor curiozitatea :

- V-a plăcut ? întrebă amabil.
- Marsias Delușor ezită să răspundă. Vera îl privi mirată.
- Da, da... a fost admirabil. Totuși...
- Aveți vreo nemulțumire ?

— Nu aş numi astfel ceea ce am... răspunse ambiguu psihologul. Pur şi simplu aş vrea să vă solicit pe dumneavoastră să ne descrieţi o lucrare...

— Nu a făcut aceasta Vera ?

— „Haida-de ! Nu-l *văd* eu pe directorul ăsta scrobit din cap pînă în picioare explicînd mai cu har decît tovarăşa ! De data asta, prietene Marsias, întinzi coarda !“ reflectă Rock.

— Ba a realizat acest lucru cu virtuozitate dar, deşi nu exclud posibilitatea de-a mă înşela, mi se pare că a neglijat o lucrare, sau n-a băgat-o în seamă...

Directorul uită de politeţe şi dădu o probă de lipsă de tact :

— Şi ai văzut-o dumneata ? Tonul lui scuza întrebarea. Uimirea avea aripi de pescăruş sau alt învingător al văzduhului.

„Mie mi s-a părut că a vorbit şi despre crăpăturile care vor apărea vreodată în pereţii clădirii. Ce-o mai fi vrînd Marsias ? Vera i-a făcut un *inventar* ireproşabil...“ îşi numi nedumerirea Rock.

— Aş fi putut-o vedea ! îl îndreptă Marsias pe director. Uitaseră de Vera, preocupaţi de subiect. Ea era acolo şi nu-şi putea dezlipi privirea de pe chipul lui Marsias Deluşor. „Este posibil oare ?“... Irişii negri ai ochilor păreau punctele unor semne de întrebare.

— Care lucrare ? Unde ? Perplexitatea directorului rămînea o realitate.

— Încă o dată prezint scuze, începui confuz psihologul, dar în sala numărul trei, în colţul din diagonala intrării *ar trebui* să mai fie o lucrare... Nu ni s-a vorbit despre ea !

Vera păli. Gura întredeschisă a directorului intra în protocolul discuţiei cu Marsias Deluşor. „O fi avînd vreo antenă vizuală !“ bănuî el şi, discret, îl cercetă dar nu descoperi nimic. „Habar n-am !“ recunoscă Rock. Încetul cu încetul, creierul directorului îşi relua funcţiile

logice și îl determină să se întoarcă spre Vera. Ea vorbește emoționată :

— Aveți dreptate ! Acolo se află o lucrare ! O sculptură a lui Octavian Bantu...

— Aha ! Îmi amintesc. Tot el semnează și tabloul „Rod“. O viziune remarcabilă. Miriștea unui câmp ca valurile unei ape și, în apus, soarele ca o corabie sublimă...

— A fost soțul meu ! șopti ea.

— Îmi pare rău, Vera !

— Nu aveți nici o vină !

„Ba are ! Încep să înțeleg cum venea el de-acasă și mie mi se părea tot timpul că pleacă. S-a delectat cu explicațiile dumneaei, dar n-a scăpat din atenție că... Dar și ea, Dalila... Dă-i cu vorba, dă-i cu vorba, și uită exact ce-i convine ! In memoriam ! Dar și-a găsit cu vigilența de Marsias ! Directorul are o figură de parcă se gândește să-i taie și limba odată cu ziua asta din salariu !“

— Ar fi trebuit să înțeleg după cele ce știam de la Albert ! zise abătut Delușor.

„Ai înțeles, bătrîne, dar pesemne că așa se cuvine“ !

— Îl cunoașteți pe Albert ?

— Am venit împreună de la Iași, se repezi Rock dornic să fie folositor în conversație și fiindcă nu mai putea să-și reprime gândurile drepte. Așa că ne cunoaștem acceptabil. Ne-a făcut o impresie excelentă... „Și el mai dozește câte unele ! Sînteți numai buni de trai în comun !“ Adăugă într-o doară : Un om cinstit !

— Cinstit ? !... Vera era intrigată.

— Ne-a povestit cum a murit soțul dumneavoastră...

— Au fost buni prieteni...

— ...Și l-a angajat pe Marsias ! încheie Rock.

— Cum să-l angajeze ? !

— Să-i spună ce și cum despre soțul dumneavoastră...

— Cum asta ?

— Aşa cum a înţeles că nu i-ai arătat lucrarea aceea...

— Am făcut acest lucru din alte motive !

Directorul luă cuvîntul sobru :

— Vera spune adevărul. Cred că i-am înţeles şi motivele. Este o sculptură în lemn. Are povestea ei. Avem un angajament semnat cu Octavian Bantu în această privinţă. Exponatul nu aparţine muzeului, ci va fi înmînat celui care va face interpretarea cea mai apropiată de ideea autorului, iar Vera s-a gîndit că...

— ...pentru mine, care nu văd, situaţia ar fi delicată ! Îl scoase Marsias din încurcătura de a numi lucrurile.

— Cu atît mai mult cu cît nici experţii nu s-au apropiat de adevăr !

— Înseamnă că a procedat bine. Scuzele mele rămîn valabile ! N-am cunoscut aceste lucruri...

— Dar eu, desigur că vă stau la dispoziţie ! declară directorul.

— Nu. Vă mulţumesc, nu este cazul ! Nu vreau ca...

— După această discuţie, este aproape o datorie pentru mine să vă prezint lucrarea, spuse Vera şi glasul său acuză anume stăruinţă.

— Cine confirmă reuşita ? se interesă Rock.

— Eu. Numai eu.

— Ai putea să-l faci cadou oricui acceptînd o interpretare...

Vera se uită la băiat cu o expresie de om chinat.

— N-aş putea...

— Atunci ai putea să refuzi orice interpretare, chiar şi pe aceea bună, schimbă Rock anumiţi termeni demonstrînd elocvent că cineva preocupat de o anume chestiune poate face abstracţie de alta.

— Nici asta n-aş putea ! spuse murmurat Vera Haidiş ! depăşi ea momentul.

Merseră în sala numărul trei. Directorul muzeului îi urmă în aceeaşi stare sufletească de *minunare* vădită. Vera descrie sculptura instalată pe un suport. Avea

30/60 cm și o grosime de aproximativ 20 cm. Se numea „Odihnă în piatră“. Suprafața expunea fibrele lemnului lăiate ca niște funii abandonate cu care artistul încercase să lege un vis. Lucrarea era *circulară*. Aceeasi migală artizanală aduna sămînța emoției și a tulburării în lemn. Marsias scoase din buzunar o pungă mică. În ea erau două mănuși albe, subțiri. Le puse în miini cu grijă, le întinse pînă cînd înlătură posibilitatea formării unor cute, apoi mîna sa stîngă sprijini sculptura, în timp ce dreapta porni într-un desen aerian de pipăire de-a dreptul fascinant. Degetele sale alunecau prin matca pîrîiașelor din lemn și descopereau celor care îl urmăreau, cu atenție stupefiată, neverosimile perfecțiuni... Ajungeau pe acolo unde se odihnise dalta și găseau sub vestmintul de lemn de altădată o epidermă caldă cu care artistul îmbrăcase o idee...

„Uîți să respiri privindu-l !“ îl admiră directorul.

Cînd termină, își scoase mănușile ca un doctor după o operație grea și rosti obosit :

— Aici doarme o femeie ! Adăugă : Tu, Vera !

Chipul femeii era transfigurat. O copleșeau sentimente contradictorii, învălmășite de surpriză. Izbuti să spună :

— Puteți lua lucrarea. Într-adevăr...

— Fantastic ! exclamă directorul holbind ochii. Dar de ce „Odihnă în piatră“ sculptată *în lemn* ?

— O metaforă ! il lumină Delușor. N-ați auzit de expresia populară „somm de piatră“ ? După o zi epuizantă, totul se abandonează somnului... „Lcmn“ pentru a semnaliza convenționalul sensului figurat sau faptul că somnul e un repaos, ca un raport între absolut și intermitent, pentru o existență supusă timpului. Și totuși... toate acestea au fost înțelese de autor ca argumente pentru dragoste, frumusețe, permanență... Ca element particular, aș îndrăzni să presupun că lui Octavian Bantu îi plăcea mult să vă mîngîie pîrul, Vera...

— Da... Poate... Vă rog să nu mai vorbiți despre...

— Bine, Vera.

Rock era de părere că ea încearcă o stratagemă : „Odată începe să bocească : Stai să vezi că lucrarea asta este singura amintire de la singurul meu soț decedat, dă-mi-o mie c-altfel mor ! Dar am să fiu și eu pe-aproape ! Măcar să plătescă, să-mi iau și eu o bicicletă „Pegas“ pînă nu îmbătrînesc „și-mi vine mintea la cap“, vorba lui Cartof Comănescu, bătrînul inimos de pe strada noastră, de meserie pensionar.“

Directorul găsi prilej de despărțire și plecă năuc în lume să spună ce văzuse și auzise cu organele sale însărcinate cu aceste observații. Vera îi conduse în încăperea în care se afla cînd o chemase directorul. Se așezară. Ea întrebă cu sfială :

— Și ce ai înțeles, Marsias ?

— Poftim ?

— Despre moartea soțului meu... La ce concluzii ai ajuns ?

— Concluzii ? !... Nu poate fi vorba de așa ceva. Cel mult *variante de imaginație în date reale*.

— De fapt nu numele contează, ci conținutul ! Îndepărtă controversa Vera.

— Ba și numele are importanță, fiindcă nu cunosc *tot* conținutul. Eu sînt de acord să vă ajut, dar nu garantez nimic în privința rezultatului. În sistemul de „angajare“ a mea de către Albert...

— Și de către mine, Marsias ! îl întrerupse ferm Vera. Sper să nu mă refuzi !

Rock își simți gura uscată. „Ce dracu' or fi avînd ăștia ? Încep să mă gîndesc serios că e complicată *treaba* dacă toți îl *angajează* pe Marsias și, mai ales, dacă el *se lasă angajat* !“

— Atunci, rectific : În sistemul de *angajare* a mea de către Albert și de către dumneata, *voi sînteți cu adevărat cei angajați* !

— Admițînd și aceasta, ce poți spune ?

— Destule, dar nu de ajuns... Mi-ar fi de mare folos o relatare a dumatile despre ultima zi.

Vera scoase dintr-un sertar o agendă.

— E agenda lui Tavi. Am păstrat-o. Aici sînt însemnările lui din ultima zi. Completă cu regret : seci, un fel de orar, fără semnificație.

— Citește-o !

— Ora 8,10 Naicu ; 8,45 Oli ; 9,00 revizuirea listei de exponate ; 9,30 controlul final al expoziției ; 10,20 note pentru prezentare ; 11,00 deschiderea ; 14,00 masă ; 15,00—18,00 acasă ; 18,30 corectarea materialului pentru Iași ; 20,46 Albert... Atît !

— Naicu ? Oli ?

— Secretara muzeului și un pictor.

— Dincolo de aceste notații lapidare ?...

— A revenit acasă seara tîrziu. Pe adresa muzeului sosiseră două invitații nominalizate pentru Consfătuirea de la Iași : Tavi și Albert. Pregătiseră o comunicare împreună și aranjaseră plecarea pe la miezul nopții. Era foarte supărat, bombănea tot timpul. Mi s-a părut un reproș la adresa mea și am avut un schimb de „amabilități“... dar nu grav... în nici un caz... Apoi, i-a dat telefon lui Albert, dar... Albert se hotărîse să nu mai meargă. Și a plecat... *singur* !

— Și supărat ?

Vera tresări. Aparent întîmplătoare remarcă interogativă a lui Marsias Delușor o surprinsese profund.

— Nu ! Nu ne despărțim niciodată supărați. N-am putut suporta să-mi spună „La revedere“ știindu-l în starea aceea. Am lăsat deoparte rezervele și l-am întrebat : „Ce e cu tine ?“...

— De fapt i-ați pus mîinile pe umeri, l-ați privit în ochi și i-ați vorbit șoptit, îngrijorat, cu glas înecat în plîns, completă psihologul.

Ea avu o mișcare temătoare a mîinii.

— De unde știți ? !...

— Mă-ntreb ce aş avea de înţeles dacă n-aş şti aceasta, reflectă Marsias. Vreau să vă spun că are importanţă tot ce îmi spuneţi...

Vera se învioră :

— Îl mai întrebasesm, dar nu-mi răspunsese... De data aceasta a zis : „Mă doare groaznic capul“. „Rămii şi odihneşte-te ! Pleci mâine !“. „Dimineată trebuie să fiu acolo ! La 8 se deschid lucrările“ Aşa a fost...

— Nu-mi închipui că ai renunţat ! Nu este în firea unei soţii.

— N-am renunţat, dar n-a avut importanţă... Dacă insistam prea mult... o luam de la capăt ! Am stăruit, am căutat şi argumente : „Rămii ! Poate pînă mâine se răzgîndeşte şi Albert !“

— Nu se poate să fi rămas indiferent !

— A zis că... În fine, Vera relatează jenată : „Să-l ia dracu' ! Nu se răzgîndeşte !“ Acum chiar v-am spus tot !

— Se zice, începu molcom Marsias Deluşor, că pierderea unor simţuri le ascute pe altele. Unul din acestea îmi spune că la uşă este cineva care şi-a auzit numele rostit... Zise tare : Intră, Albert !

Uşa se deschise aproape în aceeaşi secundă şi muzeograful Albert Lucescu îşi făcu apariţia. Zîmbi silit şi întrebă direct :

— Ai aflat lucruri noi pe lângă cele ce ţi-am spus eu ?

Marsias Deluşor îşi frecă fruntea cu palma mîinii drepte.

— Mă voi mai gândi. Situaţia mea de *angajat* este destul de ingrată : se impune să aflu *şi ce ştii-voi !* Înai dau bine seama că aşteptaţi *marea cu sarea !* Însă totul se reduce şi la o chestiune de *gust*. Altfel... Mda ! Mă voi mai gândi !...

Albert o privi pe Vera şi înţelese. Aveau acelaşi gând :

— Mîine eşti invitatul nostru, Marsias !

— Nu ! refuză prompt psihologul. Mîine voi sînteţi invitaţii mei. Zîmbi anost : E inutilă *ţinuta*.

Se ridică și se despărțiră în termeni amicali. Le dădu adresa și stabiliră ora. Rock asista mulțumit. Altfel, soarele toamnei îi învăluia călduț. Vera veni după ei. Avea în mână o cutie destul de mare. „Voiam să văd dacă își face o meserie din uitare !” își spuse Rock luând-o din mîna ei. Își mai luă o dată rămas bun. Pe alee, Rock socotea preocupat : „Mă mir că Marsias, cum este el bleguț, nu a donat piesa asta muzeului sau nu a oferit-o Verei...”

— Sint convins că știi ce ai să le spui ! La ce vrei să te mai gîndești ?

„Rock nu pune întrebări oarecare !”

— Cum să le spun e mai important, fiindcă îl cuprinde pe ce !

— Oricum ar fi, mîine eu mă duc la film, că m-am săturat să-i văd pe prietenii ăștia holbindu-se și tresărind... Auzi, Marsias, dacă am vinde cutia asta, am putea lua ceva pe ea ?

— Ce-ți trece prin cap ?

— O bicicletă „Pegas” ! recunosc puștiul.

— Ai sub braț vreo zece biciclete „Pegas”, dragă Rock, dar...

— Să nu umbli cu donații ! îl preveni băiatul.

— Vom cumpăra o bicicletă... Tare aș vrea să fac un astfel de sport. S-au văzut cazuri cînd unii cîzînd de pe bicicletă și-au pierdut vederea, mie nu mi s-ar putea întîmpla decît să o recapăt, fiindcă nu mai am ce pierde ! Bineînțeles, dacă vei fi amabil să mă ajuți a merge cu bicicleta ta !

— Mă ofer să-ți dau și brînci ca să cazi ! Cine știe ! ? Este mai simplu decît o operație... Dar de ce nu ești de acord să valorificăm piesa asta, dacă zici că este așa valoroasă ?

— Pentru că este un simbol ! Și simbolurile au prețurile lor ! Iar eu am de stabilit un preț pentru Albert...

— Vrei să-i mai ceri una ?

— Nu. Vreau să o primească pe aceasta.

— Ăsta e preț ? !...

— Este foarte scump ! zise Marsias Delușor și Rock știu că nu are rost să mai replice. Dar o făcu pentru sine : „Halal judecată ! Dacă ar fi copilul meu, l-aș bate ! vorbă înțeleaptă din bătrâni.“

Psihologul locuia într-o garsonieră care strălucea de curăţenie. Îi primi simplu, fără să se mire de punctualitatea lor englezească şi fără să se mire de efuziune amicală. Intrară în hol şi îşi lăsară pardesiile în cuier apoi trecură în încăperea propriu-zisă. În afară de faptul că un perete era acoperit de corpurile unei biblioteci, nimic altceva nu părea original. Lucrurile prezente în cameră impresionau prin funcţionalitatea lor. Nici urmă de obiecte care încarcă de obicei relieful unei asemenea camere, cutioare, căsuţe ornamentale, statuete, corăbioare, puşculiţe, vitrine cu porţelanuri fragile şi scumpe, de liniştit suflete lacome... Marsias Deluşor avea foarte mici ezitări în acest peisaj. Le spuse că Rock plecase la un film în oraş. Aceasta în timp ce trebăluia prin mica bucătărioară a garsonierei. Vera se oferă să-l ajute şi destul de repede cafeaua era gata. Dar Marsias veni lângă ei şi se aşeză pe fotoliu abia după ce se spălă îndelung. Găsi că este cazul să se explice :

— Nu v-am întrebat dacă doriţi sau nu cafea... Gestul meu vă rog să-l acceptaţi ca pe un omagiu adus tradiţiei pe care o voi completa cu o băutură tare. Şi, fiindcă nu se cuvine să rămânem datori inovaţiei, iată, vă spun, nu sunteţi obligaţi să le consumaţi sau să le apreciaţi ! După ce scoase dintr-un mic bar din bibliotecă o sticlă de co-

niac „Drobeta“, continuă : Cumpăna între tradiție și inovație o stabilește prezentul și de aceea am simțit nevoia să-l marchez spălându-mă pe mâini temeinic ca nimeni altul, mai ales că nu poate fi vorba de *aceeași apă*, fapt stabilit pentru toți de bătrînul Heraclit...

Nu avea aerul cuiva care face risipă de bună dispoziție, chiar dacă spusele sale erau de o vioiciune deosebită. Răzbătea protectoare o nuanță tăioasă care anula prețiozitatea noțiunilor etalate. Firescul gîndurilor sale rămînea neatins : „Albert și Vera așteaptă să le recit o operă ! Dar... opera e a lor ! Oricum, de-acum se poate conta că nervii vor participa cu entuziasm la... *descindere*.“ Albert și Vera nu trecuseră de faza crispată a politeții inițiale. Muzeograful era înciudat că se lăsase prins în jocul acesta : „Inutil, inutil ! Marsias trage de timp... Nu are nici o șansă să... Chiar dacă este un om remarcabil... Nu are nici o șansă și fiindcă... *nici eu* nu am avut nici o șansă !“ Vera avea fruntea înaltă desenată cu o abia perceptibilă expresie de mirare.

— Oh ! Am uitat de pahare !

Le scoase din același bar al bibliotecii, luîndu-le de la locul lor cu o siguranță de invidiat. Albert desfăcu sticla și turnă în pahare. Marsias Delușor părea nerăbdător să cunoască gustul băuturii. „La dracu’ ! Să fi uitat și de ce am venit ?...“

— Marsias, ne-ai invitat aici ca să...

— Să fim exacti, dragă Albert ! Invitația mea este o urmare a faptului că *m-ai angajat* !

Psihologul se detașa de postura de amfitrion.

— Mda ! admise muzeograful. Am făcut-o cu un anume scop !

— Un scop atrăgător, dacă ținem seama că și Vera a vrut să fie acționară.

— Asta nu înseamnă că uneori investițiile nu-s mai costisitoare decît beneficiile ! zise iritat Albert.

— Nu te contrazic ! Voiam numai să avem confirmarea că atît dumneata cît și Vera aveți cîte un scop. Se impune să numărăm pînă la trei : și eu am unul !

Albert și Vera erau surprinși. Delușor enunță cu emfază :

— Scopul meu este un efect al scopurilor voastre ! „Omul ăsta *habar n-are* !“ își spuse Vera privindu-l cum golise păhărelul cu coniac. Se uită spre Albert, întrebătoare. El avu o spontană ridicare a umerilor. Glasul lui Marsias Delușor îi făcu să tresară. În el vibra o notă aparte...

— Sinteți exasperați, nu-i așa ? Vreți totul, da ?... Oftă : Mă voi strădui ! Vă previn însă că la situația în fața căreia m-am aflat a trebuit să procedez în consecință !

— Ce înțelegeți prin „în consecință ?“

— Presupuneri temerare, interpretări stingheritoare, cuvinte văzute din unghiuri diferite...

Albert pufni :

— Se pare că vom avea parte și de suspans !

— În măsura în care el se dezvoltă din *temerar*... Zise ușor demonstrativ : Ceea ce este temerar, se află în noi !...

„Nu poți ști dacă îl parafrazează pe Dostoievski sau se întemeiază pe sine !...“ reflectă muzeograful nemulțumit.

— Te ascultăm, Marsias ! șopti Vera.

Replica psihologului veni sclipind de așteptare, cu graba unei ploii necesare :

— Asta nu vreau, dragă Vera ! Asta nu vreau ! Da ! Nu este normal să mă ascultați !... Nu vă este permis să o faceți *inerti*... și nici oricum... *chiar dacă eu știu de acum ce vă voi spune* ! Iar eu...

— Spune, Marsias !

— Am destule să vă spun ! Dar să fim înțeleși : eu nu-s oracolul de la Delphi să vă spun minuni sau să inventez minuni ! Voi numi fapte ale voastre !

— Le vei numi fără să le știi ? replică Albert. Sper să nu ne condamni dacă nu le *vom crede* cînd nu ni le vom recunoaște.

— Prea vă sînt cunoscute amănuntele, ca să le respingeți ! Ce este dincolo de ele... veți hotărî singuri cît de bine li se potrivesc presupunerile mele.

— Ne sînt cunoscute ? se încruntă Vera.

Marsias Delușor arată prudența unui melc care scoate cornițele întîia dată într-o primăvară :

— Am să încep prin a vă spune momentul de impas care a fost suportul intuitiv al ideilor mele.

— Iată, într-adevăr ceva care ne-ar convinge despre greutatea a ceea ce ne vei spune ! remarcă ironic Albert.

— Anii !... murmură psihologul.

— Anii ? rosti involuntar femeia. Care ani ?

— Anii care au trecut... Cum spunea Eminescu : „Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri / S-au dus și n-or să vie iară...”

— E poezie, Marsias ! *Nu sîntem noi !*

— Sînteți și voi, Albert ! Iată ultimul vers : „Și anii trec în urma mea, mă-ntunec.” Este și viață, dragii mei ! O viață ascunsă în fibrele nevăzute ale spiritului. Nu sînt ani abstracți, ci și anii voștri...

— De cînd îi socotești ? întrebă Vera. Vocea sa tremura în cercuri pe o apă liniștită...

— De cînd căsătoria voastră trebuia să se întîmple ! Adăugă ca o scuza : Lăsăm deoparte un an de cuvios omagiu pentru Octavian Bantu.

— Omule, nu te grăbi ! Plecînd astfel, cine știe ce vei ajunge să spui ? Albert stăruia sincer, temîndu-se să întîlnească privirea Verei.

— Să-l ascultăm, Albert ! zise ea.

— Voi încerca să aleg. Ca să faci bine ceea ce intenționez eu acum, trebuie să știi să te întrebi, să știi să presupui și să știi să alegi ! Vreau să cred că nu veți rămîne indiferenți la nici una din etape !... voală o certi-

tudine în presupunere. Deocamdată revin cu o întrebare civilizată : de ce nu v-ați căsătorit în opt ani de singurătate „afectivă“ ?

— În patru ani ! exclamă Vera.

— Patru ! rosti mecanic Albert.

— În opt, dragii mei ! îi mîngîie neliniștitor vocea psihologului. Patru ai dumitale, Albert, și patru ai Verei, se fac opt ani de singurătate.

„Așa a început și atunci : Vom merge cu pași mari spre adevăr, dacă vom răspunde bine la o întrebare aparent inofensivă : de ce ne-a luat cu mașina ?“ Albert avu un fior rece în corp.

— ...Ceva nou a intervenit în existența voastră, determinînd o stagnare vădită a intențiilor. Ce să fi fost ?

— O cunoaștere mai bună ! vorbi repezit Albert.

— Deci : *poate*, o cunoaștere mai bună. Nu-i neg valabilitatea, dar îl consider *printre altele*. Eu aș alege un argument mai complicat !

— De ce „mai complicat“ ?

— Există o butadă : Tot ce este mai complicat este mai simplu !

— În funcție de context, nu știu dacă te-ai sfii să afirmi că și inversul butadei este o butadă potrivită.

— Drept ai spus : context ! Voi sînteți *un context* admirabil pentru, hai să zicem, varianta butadei aleasă de mine. Mă întorc și zic : spunînd dumneata, Albert, fără nici o ezitare, „o cunoaștere mai bună“, înseamnă că nu te gîndești înțîia dată la acest fapt, mai mult ; ai și căutat (și ai găsit !) un răspuns plauzibil. Dacă acest răspuns nu rezistă unei minime atenții (și nu rezistă !), felul cum este dat se constituie într-un *alibi*, fiindcă ai realizat că adevărul și-a pierdut consistența, respectivul omagiu pentru Octavian Bantu fiind ceea ce un timp acoperea rezonabil orice inițiativă, mai exact zis, lipsa oricărei inițiative... Dacă se simte nevoia unei „explicații“ pentru acest timp al singurătății însemnat de întrebarea „De ce nu v-ați

căsătorit în acest interval?“, *explicație* admisă fără scrupulul că *este sensibil ca alibi*, înseamnă că ASCUNDEȚI UN ANUME FAPT. Care ?...

— Știi bine că a existat o propunere de căsătorie din partea mea. Vera a *amînat*.

— Iată o mică obstrucție pentru raționamentele noastre ! constată psihologul. Admir din tot sufletul profilul dumitale moral, dragă Albert, fiindcă a fost capabil să accepte un refuz fără o explicație convenabilă, pentru că; altfel, o anunțai încărcat de glorie pînă acum. Eu așa cred : dintr-un refuz *sine die* ai extras o *amîinare* în care nici dumneata nu credeai, de unde și surprinderea cu care ai primit vestea pe cînd erai la Iași. Chestiunea este alta : pentru dumneata, *refuzul era răspunsul așteptat* ! Propunerea de căsătorie a fost cam precipitată, la șase luni, adică termenul *minim* convenit în tablele morale nescrise, de aceea am considerat mai înainte refuzul *sine die*. Aceasta se verifică simplu, făcînd proba ca la operațiunile matematice simple : de ce nu ai revenit cu propunerea ? Sau *algebrice* : De ce nu ai insistat ? Propunerea a avut un termen nelimitat ? Și decid : *Propunerea nu a fost în consens cu sentimentele dumitale...*

— Asta e o infamie ! izbușni revoltat muzeograful. De unde știi că nu am insistat ?

— Fiindcă mă întrebi în loc să-mi spui că ai făcut aceasta, răspunse imediat Marsias Delușor sprijinindu-și bărbia în palmă. Albert și Vera se uitară unul la altul. Psihologul scoase un pachet cu țigări chinezești și-și aprinse una. Spuse : Dacă greșesc, recunosc sincer că v-ar interesa în mai mică măsură ce așa avea să vă mai spun.

— Am insistat !

Marsias întinse mîna pînă găsi ceașca în care cafeaua se răcise de mult : „Eu beau cafeaua rece, el crede că s-a *rezolvat* și cine mai este pe-aici o să-i spună că minte...”

— Minți ! zise cu glas de nerecunoscut Vera către Albert. Minți ! repetă îndirjită și întreaga sa făptură păru că se înghesuie în acest cuvânt acuzator.

— Vera ! Nu vreau ca...

— E treaba ta ce vrei, dar să nu minți !

„Eh ! Albert ! Nu știu dacă mărturia ta va rezista față în față cu intransigența Verei !“ cumpăni psihologul. Zise jovial :

— Sint bucuros că unele lucruri vă scot din apatie. M-am convins că pot conta pe ajutorul vostru ! Și acum să reluăm discuția ! Ce ar argumenta „momentul“ de *opt ani* ? Dragostea ? Numai prin paradox... Or, ea este ce este, ca sentiment, în forma sa neparadoxală. Ura ? Ar fi tranșat totul printr-un *nu* de nepătruns din partea Verei. Indiferența ? Relațiile au continuat într-un regim ambiguu, deci *nu* !...

Albert și Vera abia mai respirau. Marsias Delușor citea parcă într-o carte nevăzută. O făcea participînd la fiecare cuvînt pe care îl rostea :

— ...A fost ceva ce a existat în fiecare ca o simetrie de oglindă. V-a îmbolnăvit, v-a picurat otravă în gînduri și v-a însingurat... Ați devenit propriile voastre falsuri, atît de bine realizate, că le-ați autentificat... De la o vreme a început să vă sperie demascarea. Se profila incomodă, ca o răpire a unor drepturi... Marsias stinse țigara și adoptă un ton de acțiune : Un singur sentiment al Discordiei este capabil să genereze acest efect : SUSPICIUNEA. Goya are un tablou : „Somnul rațiunii naște monștri“. Rațiunea voastră întîmpinase un obstacol greu ; a ațipit ; monstrul s-a putut naște ! Suspiciunea a devenit *balonul vostru de oxigen*, iluzia și idealul vostru... Trist ! Îngrozitor de trist !...

Albert fixa absent un colț al mesei. „Să întrebe ea, dacă tot a ținut *morțiș* să-l asculte.“

— Să înțelegem, Marsias, prin suspiciunea de care vorbeai NEÎNCREDERE ? întrebă Vera.

Delușor zîmbi plăcut și răspunse amabil :

— Nu, Vera. Să înțelegeți prin suspiciune, BĂNU-IALĂ ! Și nu oricum ! Să vă gândiți la ceea ce spunea Edward Gibbon referindu-se la o epocă de imperiu în declin : „*Suspiciunea* era echivalentă cu *dovada*, judecata cu condamnarea.“

Bărbatul și femeia evitară să se uite unul la altul. „Așa să fi fost ?“ Figurile lor crispate trădau tulburarea ce-i stăpînea.

— Poftim, Marsias ! îl invită Albert. Ai deschis un joc. Continuă ! Vera încuviință aplecînd capul.

— Desigur, este de datoria mea să fac aceasta... Încă o dată întreb : Ce *a înghețat* căsătoria în urmă cu opt ani ?... (Delușor socotea perseverent anii ca și pînă atunci.) Suspiciunea ! este răspunsul ! În timpul acesta putem să ne sprijinim într-o altă întrebare : Ce o genera ? O amplific și o popularizez : De unde izvora ea subteran, ca o firavă șuviță de apă care însă curgea în voi cu violența și patima unui fluviu care vă mistifica vegetația faptelor, gîndurilor, sentimentelor ? Marsias Delușor bău din cafeaua rece și-și aprinse o altă țigară. Zise detașat, categoric : Toți trei știm răspunsul, dar *se impune să-l enunțați*. Dacă nu sînt de acord, voi protesta. Dacă nu vă convinge *a-l recunoaște* ori, prea puțin probabil, nu-l bănuiați, prefaceți-vă că *știți la ce mă gîndesc* !

Ei nu așteptară alt îndemn :

— Octavian ?...

— Soțul meu ?...

— Octavian Bantu... Sînt singurul care l-am numit, deși este evident că l-ați indicat. În ciuda bunelor oficii ale teoriei literaturii, după felul cum l-ați numit — răspunsul la întrebarea „Ce genera suspiciunea ?“ — mi-e greu să

discern în meandrele mijloacelor artistice : metonimie sau sinecdocă ? Ceea ce mă derutează este că voi confundați faptele cu ideile, iar *reciproca* seamănă cu o sabie cu două tăișuri în care ai *obligația* să te tai pe rind. Să facem ordine : Nu Octavian Bantu este cauza, ci *faptul morții* sale, neclar, aparent irezolvabil... A fost soțul Verei, un soț bun, dar capricios. o fire dificilă, dar cu clipe de mare generozitate. A fost prietenul lui Albert, prieten și coleg de serviciu. Împreună au realizat pe plan profesional o seamă de remarcabile evenimente, impunându-se în domeniu. Colaborarea a dus, firesc, la o cunoaștere bună a voastră. Albert venea deseori, uneori rămânea peste noapte, Vera participa la discuții... Ah, îmi cer scuze, s-ar putea ca între timp să fi devenit impertinent ! Îmi pare tare rău !

— Nu ești deloc impertinent ! Ceea ce ai spus este exact ! Așa se întâmpla adesea ! De ce să fii impertinent ? Prin ce ? !... Vera era de bună credință. Psihologul își dresе glasul :

— A fost o impresie... Mi s-a părut că, fără să vreau, definisem ceea ce clasicii numesc figura geometrică a triunghiului... conjugal !

— Încetează, Marsias ! se răsti Albert.

— Cum poți să spui asta ? i se alătură Vera.

— M-ați înțeles greșit, dar nu este prima dată... N-am terminat ce aveam de spus. N-am vrut să exprim prejudecata clasicilor, ci *a voastră, a dumitale, Albert, a dumitale, Vera !*

— Niciodată nu m-am gândit la așa ceva ! declară muzograful. Vera negă tăcut. În fața acestei adversități Marsias Delușor explică :

— Niciodată ?... Da ! Dar *după* moartea lui Octavian Bantu ? Dragă Albert, ai în Vera un exemplu de urmat : ea nu a respins *atât de categoric* ce am afirmat.

— Să admitem ! zise tăios Vera.

— Eu nu admit ! spuse neîmpăcat Albert, uimit însă de *bunăvoința* femeii.

— Înțeleg... Demnitatea ta masculină se revoltă. Să căutăm un *tratament* ca să continuăm ! Iată : Să considerăm că ați fi putut avea această impresie, mai ales că ea era posibilă, cum greșit au crezut clasicii, eu și, parțial, Vera. Așa admiți ?

Concesiile psihologului fuseseră mari absolvindu-i de implicare necondiționată, dar muzcograful era încă nemulțumit.

— Fie ! mormăi și bău coniacul din pahar pe nerăsuflăte. „Și-a luat permisul de a *presupune în date reale* !“ realizează el. Nu era deloc departe de adevăr. Marsias Delușor nu se formaliză să găsească modalități de expunere care să respecte concesiile de mai înainte. „Admițându-le, ei *le-au identificat* !“ își spusese.

— Ce vrei să scoți din această *prejudecată* pe care ne-o atribui ? se interesă indispus Albert.

— După moartea lui Octavian Bantu, ea a degenerat... S-a constituit în *dovadă*, înainte de a exista o minimă *explicație* între voi...

— Poate că a existat !

— N-a existat ! Sau a fost falsă ! Altfel n-ar mai fi fost o *prejudecată*. Ele își au originea în ceea ce este atît de firesc, încît refuză controlul. Dar între *este* și *pare* confuziile sînt uneori inerente. De aceea, fie și formal, în matematică axiomele se verifică de fiecare dată cînd altă generație le învață. Ele sînt *axiome*, ceva care nu mai reclamă demonstrație, și totuși e bine că demonstrația are loc cîtă vreme elevii nu ajung la ele prin vîrstă, prin așteptare, ci prin învățare... Voi n-ați făcut verificarea ! Iar axioma voastră cuprindea suspiciunea ca adevăr incontestabil...

Vera murmură :

— În condițiile de atunci...

— Ce rău *vezi* în asta ? întreabă Albert într-o descendență logică evident afirmativă, dar care, prin ostentația tonului, transforma un cuvînt nevinovat în unul malițios : *vezi*.

Psihologul bătu în retragere dar modestia lui se dovedi agresivă :

— Pesemne am o fire prăpăstioasă, însă recunosc că *văd* un rău mare, distrugător, care stă la pîndă după fiecare gest, ca sentimentul unei hăituieli neîncetate, *perpetuum mobile* al vostru de-a lungul a *opt* ani...

Cifra le biciuia nervii. „De la o anumc vîrstă, anii femeilor se numără dublu. Cînd cineva numără dublu anii unei femei, ei i se pare că se numără cvadruplu... Care va să zică : șaisprezece ! Spune măcar cîteva cuvinte, Vera !“ Și Vera vorbi :

— Pentru o astfel de variantă, ai lăsat deoparte orice dovadă... Ea nu este prin nimic probantă !

Mîinile ei se frămîntau neliniștite. Tonul nu fusese deloc sfidător, mai degrabă erau sesizabile inflexiuni rugătoare. Marsias era *pe fază* :

— Voi sînteți *dovezile* și sînteți *probanți* ! Îl solicită pe Albert : Dacă întinzi brațul drept, vei găsi pe perete comutatorul...

Încăperea se lumineă. Semiîntunericul toamnei venise pe furiș.

— Nici n-am știut cînd... Eh, Marsias !

Albert se opri jenat cu un zîmbet de admirație plutindu-i pe chip. Adică el, Marsias, a știut că s'el făcuse întuneric...

— M-am gîndit că este bine să fie lumină... În primul rînd pentru voi ! Nu vi s-a întîmplat să căutați un obiect avîndu-l în mîină ?

— Ba da ! rise muzeograful. Reveni grav : De data aceasta, îi sigur, nimic nu am în mîină și, ceea ce caut,

aș găsi și pe întuneric dacă poate fi găsit... Așa că lumina este necesară, dar nu aceasta ne va ajuta.

— Eu am crezut că e binevenită... Nu cunova să fie la mine ceea ce *căutați* și voi să nu-l vedeți, chiar și din cauza *acestui* semiîntuneric. Și între timp, desigur, să *vă mai și vedeți* unul pe altul.

După destul timp, privirile celor doi se întâlniră cu un fel de efect fizic. Fiecare întui neliniștea celuilalt, dar ea îi mobiliză ca un sunet de trompetă. O curiozitate insinuantă și dureroasă îi rechemă cu atenția spre cel care în fotoliu își aprindea o țigară, ținând degetul arătător la vârful țigării spre a dirija focul cu arsura flăcării la capătul ei. Albert îl abordă :

— Suspiciunea de care vorbeai, Marsias... este o categorie prea generală ca să fie și *un subiect*. Pentru aceasta i-ar trebui un conținut specific.

— Altfel, în condițiile de atunci, oricât de regretabilă ar fi, nu e de condamnat ! îi veni nesperat în ajutor psihologul.

„Poate fi și rezonabil !“ observă Albert care trăia o reală stare de satisfacție. Încercă să suprime orice accent de maliție când vorbește :

— Dumneata ai deschis un joc extraordinar de interesant („Mă consolează !“ își spunea Delușor căutînd paharul cu băutură), cu uimitoare constatări, dar...

— Un „dar“ imens ! îi întreținu starea de euforie Marsias cu mină de supus.

— ...dar jocul nu are miză ! încheie Albert.

— Îți mulțumesc, Albert ! Ascultînd cuvintele tale, regret abia acum că *mă-am imaginat și o miză* pentru acest joc, pe care eu, ca *angajat*, nu-l pot lua ca atare întru totul și îl consider mai degrabă o consultație... Da, da... regret !...

— Ce miză ? Degetele Verei adînceau contururi în lateralele fotoliului. Simțea îndoiala drumului de răscruce în

preajmă. Albert mai spera într-o replică șarjată. Marsias Delușor își muie buzele cu coniac, așeză grijuliu paharul pe masă, pufăi din țigară, rămase câteva clipe nemișcat, apoi spuse ca și cum ar fi citit un titlu de ziar :

--- Fiecare ați crezut că celălalt este vinovat de *dispariția* lui Octavian Bantu !

Pe fețele lor furtuna izbucni din senin, cel mult stîrnită de un vînt mai vechi.

— E revoltător ce spui ! izbucni Albert și se ridică din fotoliu. Se mișcă nervos prin încăpere. E revoltător !

— Da... E îngrozitor ! șopti Vera.

— Este revoltător... Este și îngrozitor... Dar sînt acestea argumente că nu e adevărat ? Sau, spunînd acestea, voi negați ce am zis cu ?... Nu resping calificativele, dar este cazul să ne preocupe faptele...

— Nu ! Sînt sătul de situația asta absurdă. S-o încheiem ! Renunț la *consultul* dumitale, Marsias ! Față de mine, *ca angajat*, nu mai ai nici o obligație ! vorbi Albert precipitat.

Psihologul rămăsese dus pe gînduri. Apoi admise abătut :

— Bine ! Vreau să cred că ești convins că mîine, poimîine... în altă zi... nu mă vei căuta ca să continui. Dar... poate că este mai bine să fie așa !

— Nu !

— Că s-a întîmplat, Vera ? !...

— Eu vreau să-l ascult !

Albert se opri în loc descumpănit. Delușor interveni jovial :

— Într-o anume formă de egoism sînt și *angajatul* dumitale, Vera ! Îți rămîn îndatorat pentru bunăvoință și îl sfătuiesc și pe Albert să profite de ea !

Ochii mari ai femeii urmăreau cu stranie fixitate mișcările muzeografului. El spuse cu regret :

— Da... Am să rămîn. Specifică : Dar nu înseamnă că sînt de acord cu tot ce spui dumneata, Marsias !

— Minunat ! exclamă Delușor. Nici eu nu sînt de acord !

— Asta ce să mai fie ?

— Realitatea ! Cele ce am spus se impun *într-un anume fel*, însă nu le aprob, ca și voi de altfel !

— Dacă nu mă înșel, *realitatea dumitale* se compune din presupuneri deseori riscate...

— Rămîne *de văzut* ! Și, desigur, asta o veți face voi ! Eu v-aș propune să *îndrăznim să gîndim în trecut* ! Voi încerca să răspund la întrebarea „Ce știm ?”

— Este o întrebare falsă ! ripostă Albert. Toți cunoaștem răspunsul.

— Mă bucur mult de ajutorul ce-mi dai ! Într-adevăr, este o întrebare falsă... Tocmai aceasta aș vrea să lămurim : de ce este falsă ?...

Muzeograful nu găsi o replică de efect și Delușor crezu că are drum liber :

— Muzeul a primit două invitații nominalizate pentru participare la consfătuirea de la Iași : pentru Octavian Bantu și Albert Lucescu. Cei doi au pregătit comunicarea pe care aveau să o susțină acolo, s-au pregătit de plecare, au convenit asupra zilei, orei... totul în ordine pînă aici, nu ?...

Albert și Vera încuviințară înclinînd capetele, uitînd de situația specială a lui Delușor. „Are un aer foarte protocolar cînd mă tratează ca pe un om *îndepărtat* de acest loc. Să fie politețe excesivă ?” se întrebă muzeograful.

— ...Intervine *ceva*, care îl irită pe Octavian Bantu. Vine acasă nervos, surescitat și Vera nu înțelege nimic din

gesturile lui, fiindcă de vorbit nu vorbește, cel mult mor-
măie supărat. Se creează cadrul favorabil pentru un schimb
de cuvinte mai puțin afectuoase. În fine, se pregătește de
plecare, este trecut de miezul nopții, dă telefon lui Albert
și... surpriză ! Albert nu mai merge la Iași ! Marsias De-
lușor claboră o pauză tensionată de nerăbdarea celor doi
care încă nu izbuteau să se descurce în privința scopului
urmărit de psiholog, apoi cuvintă cu o voce strunită pe
toate corzile nuanțelor : Octavian Bantu insistă, explică,
dar fără succes... Albert nu vrea să mai meargă la Iași !
Vera asistă la convorbirea telefonică a soțului și înțelege
atît cît poate înțelege : prietenul, colaboratorul direct nu
vrea să mai facă deplasarea ! Este intrigată, dar a-i cere
explicații lui Octavian, în starea în care el se află, este
inutil. El spune „La revedere“ și vrea să iasă. Vera simte
un prilej de împăcare și îl întreabă : „Ce e cu tine ?“,
„Mă doare groaznic capul...“, „Rămii și odihnește-te !
Pleci miine !“ „Dimineată trebuie să fii acolo ! La opt se
deschid lucrările !“, „Rămii ! Poate pînă miine se răzgîn-
dește și Albert !“, „Să-l ia dracu ! Nu se răzgîndește“.
Acestea le cunoaștem... Și acum să încercăm să descifrăm
intervalul pe care îl știm !

— Să-l descifrăm ?...

— Să-l acceptăm, dacă vrei altfel !

— A ști nu înseamnă a accepta ? Măcar obiectiv...

— Mai ales *obiectiv*, dragă Albert ! Apropó ! Nu v-ai
mai amintit și altceva din ziua aceea ?

Două răspunsuri de „Nu“ ambalate în certitudine. Mar-
sias se arată sceptic :

— Nu-mi faceți impresia unor oameni care uită
ușor, dar...

— Ce vrei să spui ?

— *Ar fi trebuit să se mai întîmple unele fapte...* Cred
că s-au și pătrecut, însă, din motive care vă aparțin sau

nu, le treceți sub tăcere. De aceea nu vă cer cuvîntul de onoare, ci invoc uitarea, aceea „scrisă în legile omenești“... Sper doar să-mi permiteți să presupun ce fapte ar fi trebuit să se mai întîmple ! Nu o fac de plăcere, ci silit de împrejurări... Dacă aceste fapte nu au șanse să se fi întîmplat, voi fi fericit să vă spun că perspicacitatea are mai multă nevoie de tristețe decît tristețea de perspicacitate. Iată o *nepotrivire* minunată care ne va ajuta, dacă îi vom accepta valabilitatea : Octavian Bantu revine acasă pe la 22,10. Ce îl putea supăra atît de tare în acel moment ? V-ați întrebat și voi ?

— Mi-a spus că îl doare groaznic capul, spuse Vera.

— Insuficient pentru o supărare care să riște o ceartă cu dumneata. De-ar fi fost așa, ți-ar fi spus cum a intrat pe ușă... De ce să nu apelăm la un motiv veridic ?...

— Care ? Întrebă femeia captivată de această întorsătură a lucrurilor.

— Octavian Bantu venea de la muzeu. Cu cine stătuse acolo în ultimul moment ?

— Singur. A corectat lucrarea noastră pînă înaintea de a pleca. Așa cred... Ne-am despărțit pe la nouă și cîteva minute.

— O precizare extraordinară care nu lămurește deloc mulțumitor *modul cum v-ați despărțit*. De ce să nu căutăm în timpul petrecut cu dumneata, Albert, motivul supărării lui Bantu ? Încă un lucru : De ce să nu găsim tot aici cauza refuzului dumitale de a pleca la Iași ? E grozav de tentantă calea aceasta, pentru că oferă posibilități...

— Și dacă te voi deziluziona spunîndu-ți că ne-am despărțit în termenii obișnuiți ? Întrebă crispat muzeograful.

— Nu voi considera că spui neadevărul, gîndindu-mă că... ai uitat !

— Deocamdată aștept să văd *ce-ți amintești dumneata* ! zise cu accent jîgnitor muzeograful.

— Mă intrigă *timpul* : o jumătate de oră ! Prea scurt pentru doi oameni cu interese comune imediate, prea lung pentru o ruptură decisivă de relații... Numai potrivit pentru o *dispută* aprinsă ! Nu uit nici faptul că numai Octavian Bantu făcea corectura materialului... O *dispută* lasă loc pentru reveniri, pentru împăcare... Și (de ce nu ?) telefonul lui Bantu dinaintea plecării să fi fost o ultimă încercare de împăcare ?... La telefon nu v-ați explicat... Bantu a stăruit iar dumneata ai refuzat consecvent. El știa de ce, din moment ce spunea : „Să-l ia dracu ! Nu se răzgîndește !” Și apoi, cînd să te fi supărat pe *plecare* dacă nu atunci ?...

Muzeograful tăcea îndîrjit. Dar Vera cu mîna la gură, ca și cum și-ar fi stăpînit un țipăt, întrebă :

— Ce dispută ?

Marsias Delușor zîmbi plăcut. Aprinse altă țigară.

— Noi doi, Vera, *ne-o vom aminti !* plăti el o poliță restantă muzeografului. Unde lucrau de obicei Octavian și Albert ?

— La noi. Nu-i deranja nimeni, dimpotrivă... Eu le făceam cafele, le pregăteam cîte o gustare cînd uitau de ei...

— O lucrare realizată în colaborare nu poate fi în două locuri deodată...

— Rămînea la Tavi, desigur...

— Cît timp se lucra la ea...

— Apoi Tavi sau Albert o dădeau secretarei s-o bață la mașină.

— De data aceasta a dat-o Octavian Bantu... Alta e problema : Între doi colaboratori vechi, cu spirit de echipă format, pot exista disensiuni ?

— E o condiție ! răbufni Albert.

— Evident ! Octavian și Albert se certau adeseori, întări Vera.

— Uneori și discuțiile normale aveau aspectul ăsta pentru un necunoscător, replică indispus Albert. Delușor perseveră :

— N-aș zice asta despre Vera ! Nu-i așa că deosebeai discuțiile cu aspect de ceartă de cele propriu-zise ?

— Absolut sigur ! Cînd erau chestiuni mai mici ca importanță își replicau în răspăr, spiritual, dar atmosfera nu era încordată ca atunci cînd se ambalau... mai ales Tavi.

— De data aceasta au existat astfel de confruntări ?

— Una singură, dar nu-i exclus să mă fi înșelat.

— Nu de mult erai „absolut sigură“...

— N-am prins momentul schîmbului de cuvinte, ci pe acela următor. După astfel de *confruntări*, își ocoleau privirile și aveau un aer vinovat, ca și cum făcuseră ceva interzis. Octavian mi-a spus că este o chestiune de principiu și că s-a rezolvat...

Obrazul neted și frumos al Verei se strînsese vădînd concentrare. Albert vru să tranșeze evoluția temei în discuție :

— Octavian și cu mine nu eram de acord asupra felului de ordonare a comunicării noastre... Dar n-a fost o ceartă ! Nicidecum !

— A fost de ajuns ca să te determine să nu mai mergi la Iași ! stabili psihologul o altă scară de apreciere.

— Nu asta a fost cauza ! negă muzeograful și avu un gest obosit al mîinii spre frunte. Vera trăia clipe de absență cețoasă. Marsias o solicită :

— Dragă Vera, sîntem în impas : Albert recunoaște o *discuție* cu Octavian dar nu o *ceartă*, tocmai pentru că o ceartă presupune un plus... O *discuție* are în vedere un fapt profesional dar *cearta*, care determină intransigența poziției lui Albert de mai tîrziu, are un *plus* neprofesional.. care nu mai poate fi îndreptat printr-o (să zicem !) *re-ordonare* a comunicării. Aci este o fisură în care vom

arunca sămînța unei întrebări care, să sperăm, va fi rodnică : cum *s-a rezolvat* chestiunea „de principiu“ a diferendului lor ? Printr-un consens verbal, apoi șampanie... Se potrivește să spunem că respectiva chestiune de principiu *s-a rezolvat în principiu !* Dar dacă *principiul* n-a fost respectat ?... Și acum, cheia : Cine a avut ocazia să nu-l respecte ?

Fără voie, Vera își rosti gîndul :

— Tavi ?...

— Mulțumesc, Vera ! Am spus la început că întreaga *consultație* va consta din a găsi întrebările necesare, a presupune și a alege cît mai bine dintre presupunerii. Datorită dumitale facem un salt peste etape... Ai gîndit, desigur, ca și mine sau Albert (care, între altele fie zis !, are un minunat prilej de a-și reaminti), că Octavian a dus materialul secretărei muzeului... Numele ei se află pe agenda lui păstrată de dumneata. Mai mult, este primul nume. Octavian Bantu n-a ezitat asupra primului drum ce avea de făcut în dimineața aceea ! Albert a fost plecat din oraș... Octavian făcea singur corectura textului *pînă a venit* Albert și *după aceea*. Să fi fost Albert atît de ingrat încît să nu-l ajute ? Sau atît de neinteresat de ce făcuseră amîndoi ?... Dar aș zice să ajutăm realitatea cu imaginația noastră : Albert a vrut să-l ajute, dar intenția n-a durat ! A descoperit imediat *nerespectarea* chestiunii de principiu. Octavian Bantu hotărîse asupra a ceva în privința căruia nu fuseseră de aceeași părere. Așa se face că Octavian a rămas *singur* și după ce Albert a plecat... În disputa ce-au avut, nu e plauzibil să fi trecut peste plecare. Octavian *știa* că Albert nu mai voia să meargă și știa și *de ce*. Așa se face că se întoarce *enervat* acasă, că nu-i spune *nimic* Verei, gestul său nefiind prea lăudabil, că el este cel care face *un prim pas* prin acel telefon... Vera nu avea nici o idee asupra celor petrecute și a crezut că *abia atunci* hotărîseși să nu mergi la Iași și *fără nici un*

motiv, iar mai târziu nu ai acceptat să-i spui dintr-o delicatete lesne de înțeles... Explicația ta, problema disputei lipsește din ceea ce ne-ai spus, dar ea trebuie să fi avut loc !

Psihologul făcu o pauză ca să-și aprindă altă țigară. Mișcările sale scoteau în evidență și mai mult încremenirea celorlalți doi. O încordare mistuitoare o devora pe femeie. Se întoarse spre Albert și îl strivi sub o întrebare sincopată :

— Așa ?...

„În arenă, se întâmplă ca ființele îmblinzite să nu execute mișcările ordonate de dresor...” își spunea Delușor, masându-și ochii cu batista. Albert zise încruntat :

— A avut loc ! Răspundea lui Marsias dar numai datorită apelului interogativ-imperativ al Verei. Octavian a dat vina pe secretară că încurcase capitolele, dar la Iași nu vom prezenta partea cu care nu eram de acord. Nu se aștepta să o întreb pe secretară la telefon... Am aflat că îi explicase pagină cu pagină și am înțeles că nu era dispus să schimbe nici un amănunt. Eu nu voiam să facem din lucrarea noastră un motiv de polemică. Ar fi umbrit partea sa științifică. Admisesem să-l scriem din amuzament dar căzusem de fapt într-o capcană de-a lui Octavian... Nu știu ce avea, dar părea opac la argumente. Ni se mai întâmplaseră astfel de situații dar găseam de fiecare dată soluții. Nu știu ce să mai spun... Cinstit de tot, el avea dreptate și m-ar fi convins, dar mă aborda vădit jignitor și nu mi-a convenit. Prietenia noastră era mai durabilă decât această întâmplare însă argumentele lui se voiau strivitoare. Or, mereu fusese de ajuns o formă rezonabilă a lor...

Albert întinse mîna, luă paharul cu coniac și îl goli dintr-o înghițitură. Își aprinse și el o țigară, sesiză că era fum în încăpere, se ridică și se duse să deschidă fereastra.

Marsias Delușor înălță indexul mîinii drepte ca pentru a semnala un fapt important :

— Starea lui Octavian Bantu... eh !... aici trebuie să se afle acel *plus neprofesional* de care am zis ! Neidentificabil însă prin Albert *dacă el nu vrea să-l identifice* !... Deocamdată să încercăm să aflăm ce *a uitat* Vera !

— Eu ? !...

— Ți-ai amintit ?

— Ce să-mi amintesc ?

— În seara aceea Octavian Bantu a fost supărat...

— Furios... nemulțumit...

— Dar a plecat împăcat ! zise cu ton naiv psihologul. Vera ezită :

— E adevărat... Ne certam uneori destul de tare, dar niciodată nu ne despărțeam supărați... Așa ne era firea !

— Minunat ! exclamă Marsias Delușor cu încântare. Minunat și curios ! făcu un mic adaos la entuziasmul său. Apoi adaosul căpătă greutate specifică : Foarte curios ! Oricît de împăcați vă despărțeți după astfel de întîmplări nu o faceați *după o replică*, o singură replică ! Mai ales aceea din relatarea dumitale ! Brusc, deveni reticent : Desigur, îmi cer scuze, eu nu-s căsătorit, s-ar putea să greșesc, dar am de gînd să mă căsătoresc, așa că îmi voi plăti greșeala...

— N-a fost o singură replică ! îl atenționează Vera.

— Să vedem ! Refuzul hotărît al lui Albert îl înfurie pentru că se recunoaște vinovat din cauza lui... Îl doare și capul. A stat puțin întins dar n-a ajutat la nimic. Se consumase schimbul de cuvinte cu soția, se apropia momentul plecării, este prilejul să vă regăsiți : „Ce e cu tine ?” Evident cedează teren, admite să dea un răspuns : „Mă doare groaznic capul !” Îi spui grav, blînd, perseverent : „Rămii și odihnește-te ! Pleci mîine !” E încă îndîrjit, dar stăruința ta este în preajma victoriei : „Dimi-

neată trebuie să fiu acolo. La opt se deschid lucrările.“ Sesizezi momentul, intuiția feminină este un aspirator afectiv : „Rămii ! (Dacă ziceai doar atât, rămînea !) POATE pînă mîine se răzgîndește și Albert !“ Și el nu mai rămîne fiindcă ceva îl răscolește. Ce ? *Albert*, numele colaboratorului său... Îl răscolește dar nu-l mai înfurie, e înclaudat : „Să-l ia dracu' ! Nu se răzgîndește !“ Seninătatea plecării s-ar explica dacă ar mai spune unele lucruri amuzante, insinuînd în principal motive pentru „figura“ lui Albert, pentru că felul cum procedase cu materialul a rămas un secret al său... Ce ți-a mai spus, Vera ? veni calmă, inevitabilă, întrebarea psihologului. Respirația femeii căpătase un ritm accelerat. Ochii ei rătăceau. „Uneori, întrebările seamănă cu buza de prăpastie sau cu un urcuș imposibil !“ reflectă Delușor. Ea se regăsi și zise răspicat, cu glasul inconfundabil al oamenilor care sfidează adevărul :

— Nu mi-a zis nimic !

— Tremuri de frică, Vera ! constată Marsias. Albert asista nedezmățit de întorsătura lucrurilor.

— De ce crezi ? îl înfruntă ea.

— Fiindcă ai mințit și ți-e teamă să nu înțeleg că ai mințit, și mai presus de toate ți-e teamă să nu înțeleg *ce ai mințit*, pentru că nu știi ce-aș putea înțelege eu din ceea ce ascunzi tu și fiindcă ai vrea să nu înțeleg mai ales adevărul !

Abuzul de forme ale verbului *a înțelege* utilizate de psiholog ridica indiscutabil procentul de dojană iar ultima, prin conținutul său negativ mediat de Marsias-Delușor, o făcu pe Vera să aibă frisoane. Rezistă :

— Nu mi-e frică !

— Înseamnă că te-ai hotărît să vorbești !

Spuse repede, jenată :

— A zis ceva despre Albert și... despre mine !

— În general, cam așa : „Să-l ia dracu' ! Nu se răzgîndește ! Nătărăul ăsta te iubește !“...

Albert tresări violent și deschise gura să răspundă, însă Vera i-o luă înainte :

— N-a spus „nătărăul“ ; a zis „ticălosul“...

— În starea lui Octavian Bantu de atunci este un echivalent al lui „nătărău“... deduse binevoitor psihologul. Albert rămăsese într-un gest întrerupt. Vera întrebă nerăbdătoare, observînd că Delușor întîrzie :

— Ce ai de spus, Marsias ?

— Nimic.

— Cum ? !...

— Stau și mă întreb : cu cîtă bună-credință participi dumneata, Vera, la ceea ce întreprindem ?

— N-ai nici un motiv să te îndoiești ! îl asigură ea.

— Ei, poftim ! exclamă psihologul.

— Nu înțeleg ce te-a supărat ?

— Nu m-a supărat, se explică el, mă *nedumirește* ! Și se arată dispus să numească faptul simțind sinceritatea ei : Mă pui în situația de a refăce o replică de demult a cuiva pe care nu l-am cunoscut, mă corectezi la un cuvînt lipsit de importanță pentru că sinonimia sensului în context este indiscutabilă, „nătărău“, „ticălos“ neavînd pretenții de autonomie și îl *neglijezi*... îl faci *uitat* pe omonimul „mai“ : sens de *ciocan* (aici nu !), *lună a anului* (nici !), *ficat* (regionalism !) și *adverb*, adică *lingă verb*... Așa că Octavian Bantu trebuie să fi zis : „Nătărăul ăsta te *mai* iubește !...“ Îmi pare rău, dar nu renunț la acest adaos : el explică foarte multe. Chiar dacă nu ești de acord, eu sînt de părere că Octavian l-a folosit, iar dumneata, Vera, cu aceeași admirabilă delicatețe, l-ai prohibit, pentru că atunci v-ați delectat pe această temă, sau, să fim generoși fără să trădăm, l-ai *uitat*... *căci și uitarea* .

Dar nu mai termină ce avea de zis. Vera se ridicase sprijinindu-se de fotoliu, făcuse doi pași, apoi alunecase ca fulgerată spre mocheta care acoperea dușumeaua. Albert dovedi un reflex remarcabil, saltul său din fotoliu și prinderea trupului ei alcătuiră o singură mișcare. O luă în

brațe cu ușurință și o așeză pe fotoliu. Apropie paharul cu apă de buzele livide. Spuse fără să realizeze, mai mult mecanic, ca un gând avut mai demult :

— Ajunge, Marsias ! Ajunge !

Psihologul surise imperturbabil. Luă ceașca și vru să bea dar constată realitatea : ceașca era goală. Și nu se putea afirma ce are în vedere (*cafeaua* sau ceva ce *putea fi prea mult*) când zise aproape indiferent :

— N-ajunge !

Se duse cu mersul puțin țeapăn să pună de cafea...

Treptat, Vera își reveni. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să stopeze îngrijirile lui Albert. Psihologul veni din bucătărie cu o ceașcă de cafea. Își reluă locul în fotoliu. Vera îl urmărea cu o privire de om în transă. Marsias Delușor analiză :

— Acest *mai* este extraordinar în economia sistemului nostru de a judeca și a completa realitatea... Îmi pare bine că ai leșinat, Vera, fiindcă mi-ar fi scăpat întreaga lui semnificație !... Și cred că ai leșinat pentru că ai înțeles acest fapt : *mai* este vital ! El este acel *plus* neprofesional din înverșunarea lui Octavian Bantu, care îl făcea opac la argumentele lui Albert și nerezonabil cu privire la propriile argumente...

— Acum greșești, Marsias ! Cuvântul nu are atîta importanță !...

— Spui asta pentru că te gîndești că voi încerca să-l clarific pe *mai*. Nu ! Pe mine altcineva m-a interesat : *mai* a putut fi pasager, accidental, stupid... dar a *existat* !

— A existat ! articulară involuntar buzele Verei. Reveni : Înainte de a-l cunoaște pe Octavian !

— Într-o formă foarte aproximativă ! zise încet Albert.

— N-are rost să-l determinăm pe *mai* în partea sa de conținut, ci în aceea de circulație a formei... Octavian

Bantu nu glumea gratuit ! În cazul în care se afla, *plecarea* în bună înțelegere era *un scop* mai constituit decît o fostă legătură afectivă — un fapt amuzant. Dar, cum am spus, el sfidează normele și reușește performanța de a o însenina pe Vera prin chiar întîmplarea ei, căreia îi oferă circumstanțe actuale surprinzătoare, adică *gelozia* lui Albert care, desigur, percuta foarte tîrziu, dar prin absurd devenea și mai amuzantă. Știe să înlătore orice îndoială la adresa Verei cînd spune : „Ticălosul ăsta te *mai* iubește !” și ea acceptă destinderea *astfel*, mai ales că Octavian nu face caz : îi demonstra că aflate ceva ce pînă atunci nu știuse și ce ea ascunsese cu destulă minuțiozitate (și nu numai ea !) ! Ciudățenia reacției lui Albert rămîne neelucidată, pierdută printre broderiile ironice...

Muzeograful se împotrivi puțin inactual, explicabil datorită nervozității :

— A existat între mine și Vera o simpatie anterioară sosirii lui Octavian, dar ea nu s-a exprimat vizibil... Abia dacă am aflat noi !

— Mda ! Dacă spui că nu s-a exprimat vizibil...

— ...tot ce ai zis este presupunere neacoperită !

— ...sau expresia unei exprimări... *invizibile* !

— Imaginare ?

— Deloc ! Reale ! Ca *impresie* ! O impresie care ajunge pe o cale sau alta la Octavian Bantu și îl *stîrnește*... Cînd spune *mai*, nu o face de florile mărilor, ci fiindcă trage în doi iepuri. La muzeu cu Albert fusese irascibil, acasă cu Vera realizează că e pe punctul să devină stupid și, oarecum, se ia și pe sine în târbacă în acest fel de a vorbi, dar nu se înfringe într-atît încît să ceară scuze lui Albert și să nu încerce o competiție cu el... respectiv, prin aspectul profesional al plecării la Iași...

— Octavian era uneori de neînțeles ! zise Albert.

— Dar tu, Albert ? întrebă Marsias cu acea blîndețe care dădea fiori.

— Eu ? !...

— Ești omul care *ar fi încercat o explicație* cu Octavian Bantu despre atitudinea lui... în partea de *plus* neprofesional a înverșunării lui !...

Albert preferă să tacă. Marsias Delușor dădu pe spate o șuviță rebelă de păr.

— Taci... sau, *încă* nu vorbești... Dar eu și Vera, aici de față, sîntem de părere *să nu așteptăm să mori* ca să presupunem. Să zicem că vehemența lui Bantu te face să pricepi că la mijloc nu mai este doar aspectul științific... *Îl* somezi să vorbească deschis... Octavian *îți* zice îndrîjit *ce și cum...* Și acum aș deschide o fereastră spre o nouă faptă, care ne va explica mulțumitor sinonimia între *nă-tărău* și *ticălos* : dumneata, Albert, care nu suferi de răbdare îndeosebi cînd ești jignit, *îl convingi* pe Bantu că greșește. Cum ? Singura posibilitate era să-i fi spus cuvinte tari referitoare la condiția sa, apoi ceva despre Vera, în sensul că nu o merită și că este un dobitoc, și așa mai departe... Te-ai răcorit, este un mod compatibil cu firea dumitale, Bantu realizează că a fost exagerat... dar, oricît de binevenită a fost explicația, ea a creat o stare penibilă fiecăruia, lui — prin aceea că a primit-o, dumitale — prin faptul că a trebuit să o dai... Delicate sînt drumurile clarificărilor !... Pe ele înțeapă și petelele trandafirilor... În felul acesta găsim lesne cauza nervozității ulterioare a lui Octavian, perseverența refuzului lui Albert, nuanța de ciudă, necaz, bunăvoință, cu care Bantu rostește cuvîntul „ticălos“...

— M-am întrebat de-atunci cine să fi fost cel care să-i spună așa ceva ! Nu știu...

— Minunată curiozitate, dragă Albert, care ne ajută substanțial. Mă mir că nu ai găsit... Octavian avea o agendă pe masă... Cite lucruri n-am înțeles din faptul că a văzut-o prima dată pe secretară ?

— Acum este mai complicat ! zise îndoielnic muzeograful.

— Să procedăm prin *reducere la posibilitate*. Când și cine ar fi avut ocazia să atingă un astfel de subiect ? Mă surprinde timpul scurt al întrevederii lui Octavian Bantu cu acest Oli...

— Oli a adus un tablou de-al său. Atît și nimic mai mult ! lămuri Albert.

— Mă surprinde, fiindcă mi-am propus să caut *posibilitatea* în timpul cel mai scurt consemnat pe agendă. Iar acesta corespunde întîlnirii cu o *persoană*, nu un control, nici revizuire... Ca să zic așa : *se poate* !

— De ce te atrage *timpul cel mai scurt* ?

— După o asemenea veste, impulsivul Bantu n-ar fi răbdad un martor în preajma sa care să-l compătimizească.

— Păcat că bunul dumitale raționament nu găsește oameni să-l slujească : Oli nu știe nici pe ce lume trăiește, fără să mai luăm în considerație că nu-i capabil de un asemenea gest.

— A fi capabil de un asemenea gest înseamnă a-l *face cu bună știință* iar faptul că *nu se știe pe ce lume trăiește* poate fi un argument că l-a făcut *inconștient*, perseveră Marsias găsind un *locșor* între rezervele muzeografului. Ah ! După întîlnirea cu Oli, Octavian Bantu a făcut revizuirea listei cu expozatele, nu-i așa ?

— Da ! aprobă Vera neînțelegînd exclamația psihologului.

— O asemenea revizuire impune o minimă colaborare..., insinuă el zîbind.

— Evident ! N-a făcut-o singur, ci împreună cu secretara.

Marsias Delușor avea o mină strălucitoare :

— Aci *s-ar mai fi putut petrece un fapt* : Dimineața la opt îi dăduse materialul pentru a-l bate la mașină și cred că respectase înțelegerea cu Albert asupra ordonării lui... Aflînd de la Oli un fapt care îl scoase din fire, are prilejul în timpul revizuirii să-i spună secretarei cum să-l scrie, iar în agendă nu mai apare însemnarea, pentru că

este cuprinsă în alta. Este prima masură impulsivă a lui Bantu, ca urmare a discuției cu Oli !

— Găsești peste tot de făcut adaosuri, paranteze... dar acum e mai simplu de probat : o voi întreba pe Naigu la telefon ! Albert puse mîna pe telefon înainte ca să fi terminat ce avusese de spus. „E mai simplu, fiindcă este *pe pielea altora* ! Pînă acum a avut zeci de ocazii să probeze *pe pielea sa* !“ gîndi psihologul. Muzeograful formase numărul, așteptase puțin și după aceea vorbi :

— Bună seara, Anda ! Sînt Albert. Te rog, fă un efort, amintește-ți dacă Octavian... știi bine care Octavian... da, da... și-a spus în mod special ceva după ce ți-a dat materialul acela să-l bați la mașină... Nu ți-a spus nimic atunci ?... Mulțumesc !...

— Nu închide, îi spuse încet Delușor. Dacă nu i-a spus *atunci* cînd i l-a dat, *cînd* i-a spus ?

Muzeograful repetă întrebarea și răspunsul veni prompt, iar el lăsă în jos mîna cu o sîrșeală vizibilă. Un glas de femeie se auzea :

— Ce-ți veni acum, Albert, să mă întrebi de Octavian ?... Albert ?... Alo !... A închis, pesemne ! spunea cuiva. E nebun !

Albert Lucescu închise telefonul. Întrebarea sa nu lăsa nici un dubiu asupra răspunsului primit prin telefon :

— Ce-i putea spune Oli ?

Marsias Delușor bău din cafeaua rece și-și aprinse țigara cu același ritual încetinit. „Care dintre ei este mai curios ? Femeia care tace sau bărbatul care întrecă ? Sau... eu ?“ Lăsă deschis acest mister și căută o soluție prin Albert :

— Oli te cunoaște de mult timp ?

— Da. Să fie șase ani.

— Am înțeles bine că e distrat ?

— Politicos vorbind, așa s-ar zice. El este absent de-a binelea.

— De ce venise ?

— A adus un tablou pentru expoziție.
— Cine făcea achizițiile ?
— Eu și Octavian.
— În ziua aceea era acolo Octavian Bantu !
— Nu mi se pare o remarcă dospind de inteligență !
răbufni muzeograful.

— Am spus-o ca să-i știm fața cealaltă : că dumneata lipseai !

— Îmi mențin părerea ! păstră tonul Albert.

— De ce ? E inutil ! Nu observi că s-a profilat o întrebare potrivită pentru Oli în acel moment ?... A întrebat de dumneata... Au purtat un fel de conversație : saluturi, am adus tabloul, vă așteptam, Bantu ia tabloul și îl privește, Oli întreabă de dumneata, răspunsul este firesc, „E plecat !”, Oli, în loc să spună că vremea este interesantă, stil englezesc, întreabă în stilul său : „*Mai lucrează aici nevastă-sa ?*”...

— Cum ? !... Vera holba ochii. Care nevastă ?

— Dumneata.

— Eu ? !...

— Dacă Oli este așa cum spuneți și v-a văzut vreodată împreună înainte de venirea lui Octavian Bantu, la sistemul său de reținere, v-a căsătorit în memorie...

Privirea lui Albert era de plumb, grea și cenușie.

— Oprește-te, Marsias !

— Ai nevoie de confirmare ?

— Îi voi telefona lui Oli ! Surîsul lui Delușor găsi răsunet în gândurile muzeografului : Încep să nu mai deosebesc *realul* de *probabil* și *posibil* în variantele dumitale !

Fără a aștepta confirmarea psihologului, Albert formă numărul pictorului. „Dacă ei nu condamnă *imaginația*, de ce-aș condamna eu dorința lor *de a verifica ?*...” se întreabă Delușor și-și răspunse : „Fiindcă *verificarea* este, în fond, o *condamnare* !... Dar asta nu îi lasă noaptea pe oameni fără vise !” Vera se apropie de Albert ca să audă

convorbirea. El depărtă telefonul de ureche și vocea pictorului se auzi, clar, neprotocolară :

— Ce vrei ?

— Sînt Albert Lucescu, de la muzeu...

— Nu mai pot cine ești iar de tine nici atît !... Odată, mi-ai așezat un tablou excelent *aiurea de tot* ! Marinari de hîrtoage !...

— Să lăsăm asta, Oli ! Vreau să te întreb ceva... Poate ții minte...

— Ha, ha, ha ! Safto, adu un pahar cu vodcă ! Merită să beau ! Să mai zici tu, drăguțo, că sînt distrat ! Uite unul care are nevoie de memoria mea ! Ha ! ha ! ha !... Ce zici ? Albert Lucescu îl cheamă... Alo ! Te-am spus lu' Safta, mă !... E o cățelușă inteligentă care te latră !

Se auziră, într-adevăr, lătrături și rîsul lui Oli. Albert se enervă :

— Nu fi idiot, Oli !

— Să nu mă jignești, indianule ! Idiot e fiul lui tac-tu, iar tu ar trebui să faci transplant de gură să te poți și așeza pe ea, că vorbești urît și mi-ai așezat tabloul *aiurea* atunci. Mai bine dă-te-n vorbă despre femei și spune o poveste... Apropó ! E una *bine* la voi acolo... De ce umblă-n doliu ? Aaaa ! O fi nevastă-ta !...

Pictorul rîse îndelung. Degetele lui Albert se crispară pe telefon.

— A fost soția lui Octavian Bantu.

— Care Octavian Bantu ?

— Colegul meu...

— Aha ! Îl știi ! *Eu nu uit nimic* ! Prostimea zice că uit. Și tu ! L-am cunoscut pe Bantu. Era un tip *nervos* și cred că din cînd în cînd îi mai făcea încălzirea cucoanei cu un toc de bătaie, așa că felicit-o din partea mea că a scăpat de distracție. Așa e ! Octavian Bantu ăla, uite că-mi amintesc și mai bine, era un bătăran de înaltă clasă, dar

avea o scuza pe care tu nu o ai : avea talent ! Avea talent și-n fund ! Picta și sculpta idei, nu culori și lemne de foc !

— Ai grijă cum te exprimi ! Te aude și dînsa.

— Nu mai pot dacă mă aude ! Îmi scîrțîie proteza ! Pe scurt ! Ești băiat fin, dar proooooost !... Te anunț că am terminat o lucrare la care *trag* de cîteva luni și petrec cu Safta, așa că n-am chef să te suport cu mofturile tale de estet iezuit ! Salutare, sticlă de lampă numărul cinci !

— Stai, Oli ! Te rog !

— Ce dracu' vrei cu dama lîngă tine ?

— Noi... să-ți explic... eu și ea sîntem la...

— Și nu poți face asta fără să-mi telefonați mie ?...

Marș de-aici ! Cu Safta vorbeam dar, dacă te-ai supărat, poți să închizi ușa după tine și să iei și tonul !

— Poți să fii serios, Oli ?

— Azi ești cam sărac la limbaj, ți-o fi dat cineva cu insecticid !... În fine, bagă fisa cu întrebarea că te las în telefon și mă duc pe drum de seară !

— Ce i-ai spus lui Octavian în urmă cu cinci ani cînd ai fost la muzeu ?

— Aha !... Bădăranul ăla talentat !... Nu ziceai c-a murit ?

— Ba da.

— Și cum vrei să-i fi spus ceva ? !...

— Atunci trăia !

— Cînd ?

— Cu cinci ani în urmă... Cînd i-ai dus o pînză la expoziție.

— Nu stambă sau finet, matrozule ! „Văzduh lichid“ ! L-ați așezat *aiurea*, caporalilor !

— Ce i-ai spus ?

— Nu era acolo. Ți-am dat-o ție, Mecena. Mîncai salam în birou !

— Nu mi-ai dat-o mie ! Lui i-ai dat-o !

— Și ce-i cu asta ? Mai trebuia și să zic ceva ?

— Totuși ați stat de vorbă ! Ce i-ai spus ?

— Întreabă-l pe el ! Adică nu-l mai întreba, că e mort și zice Safta că o fi uitat. Deci, așa : să-mi amintesc ce i-am spus !

— Te rog mult !

— Păi... credeam că ți-am dat-o ție !

— Lui i-ai dat-o !

— Nu murise ?

— Trăia.

— Stai că nu mai înțeleg nimic ! Am impresia că te-ai senilizat, amice ! Ultima dată când te-am întâlnit a fost cît pe-aci să-ți propun să te decorez la ecran... Ai început să aluneci pe vîrstă ca pe gheață și mi se pare că nu bagi de seamă. Ți s-a format o cută în colțul ochilor ! Să fie doi ani și jumătate de când o porți cu mîndrie. E mică ! Ții ochii mijiți. Ce ți-e neclar ?

— Ce i-ai spus lui Octavian atunci ?

— Nu mai știu, dar acum s-ar schimba situația !

— Ce-ți trece prin cap ?

— I-aș spune că nevastă-sa umblă în doliu, că tu îi bați clopotele în particular și că ești cel mai mare timpit din lume care se ține de glume proaste și crede că eu mai știu ce i-am spus lui în urmă cu cinci ani, dacă i-oi fi spus ! În final, după ce aș recunoaște că are talent, l-aș băga undeva că mi-ați așezat tabloul *aiurea*. L-aș mai ruga frumos ca, de acolo unde se află, să facă fel de fel de conversații cu tine, că eu sînt sătul. Arivederla și mai du-te învîrtindu-te !

— Oli, te rog !

— Roagă-te unde trebuie și trage apa !

— Ascultă, pictor țicnit !...

— Sictir !

Se auzi receptorul trîntit în furcă. Se lăsă o tăcere apăsătoare.

— N-a fost să fie !

— Fă dumneata să fie cu specimenul ăsta, Marsias !

— Merită să încerc !

„Îi fac cinste lui Oli dacă îi trintește cîteva înjurături din colecția lui ! Și îl iert pentru măgăria din astă-seară !” Pe cînd forma numărul, Albert își simțea degetele înțepenite de încordare. Se auzi din nou glasul rebel al picătorului :

— Ce mai vrei, scaiete ?

— Bună, Oli ! îl întâmpină Marsias Delușor.

— Cine mai ești ? Te cunosc ?

— E-o întrebare timpită ! Ce ai ? Pari nervos. Te știu un om cu nervii de fier !

— M-am enervat, dom-le ! M-am enervat !

— Sînt convinși că ai avut motive ! Nu merge lucrul ?

— Da' de unde ? !... Azi am terminat o pinză la care îmi dădeam duhul de cîteva luni !

— Și, de bucurie, te-ai enervat ? Stupid ! Spune-i lui Safta să-ți dea un păhărel și să fie într-un ceas bun !

— Ești mare ! Ești mare, auzi ! Ai avut o idee grozavă ! Ești un tip de bază ! Am spus-o de cînd te știu !

— În regulă ! Marsias ciocni un păhărel de ceașca de cafea : Noroc ! Și nu mai face prostii de-astea ! Să-ți ieși din fire în astfel de momente ! ?...

— Stai să vezi că nu degeaba !

— Nu mă interesează chestiile astea. Tu aveai un principiu : „Nu mai pot” și „Salut”. Nu te mai recunosc !

— Lasă-mă să-ți spun, frate ! Am avut motive serioase !

— Fugi că nu te cred ! Cu nervii tăi de fier puteai să faci western pe viu !

— Așa aș fi zis și eu, dar pune-te în situația mea : îmi dă telefon și-mi pune întrebări timpite... Timpite get-beget !

— Categorie timpite dacă te-au adus în halul ăsta ! Dar cine ?

— Țla de la muzeu ! M-a pisat cu întrebări timpite !

— Ce fel de întrebări ?

— Una pentru care ar trebui să consulte un psihiatru și să solicite o internare...

— Te cred ! Ar fi de spectacol să i-o spui pe viu !
— Stai să vezi ! Stai să vezi ! Zice : Ce i-ai spus lui Octavian Bantu în urmă cu cinci ani când ai venit la muzeu să-i dai o pînă ?

— Cine-i Octavian Bantu ?

— Unul cu nevasta căruia se însoară ăsta de la muzeu, Lucescu !

— Cum să se-nsoare dacă-i nevasta lui Bantu ?

— Ala a murit. Și ăsta mă întreba ! Ei, poftim !

— Și te-a enervat că ăsta se însoară ?

— Hă, hă, hă, hă, hă... e bună ! Da' de unde ! Nu mai pot !

— Ei, vezi ? Așa te vreau ! Dar ce te-a enervat ?

— Aăăă... stai să vezi ! Cred că m-a enervat întrebarea.

— Lasă gluma ! Tu ai o memorie excelentă ! Și apoi timpul este o *prezență* în pictura ta ! Ai detalii care fac din culoare, clepsidră.

— Mulțumesc ! Am spus mereu că mă înțelegi cel mai bine !... Dar la ce zicea ăla e altă poveste ! Să mă ia așa, direct ? *Ce și cum* în epoca de piatră ?

— Parcă ziceai de cinci ani !

— Hai că-i bună ! Ce, tu poți să spui ceva ?

— Depinde !

— Cum *depinde* ?

— Dă-mi două, trei *detalii*... lună, zi, împrejurare...

— Crezi că se poate ? !... Hai că-i bună ! Mă rog, uite : în urmă cu cinci ani exact. Așa mi-a spus tipul ! E, ce-ai fi făcut ?

— M-aș fi enervat ! Dar... nu se poate să fi zis așa !

— Hai că-i bună ! De ce să nu se poată ?

— Cinci ani e un termen *aiurea*...

— Stai că ai dreptate. Chiar că e aiurea ! I-am și zis că atunci bădăranul mi-a așezat tabloul *aiurea* !

— Care bădăran ?

— Țsta cu telefonul sau ălălat, dracu știe ! Dar ăla avea talent, e sigur !

— Dacă zici tu ! Și unde ți-a așezat tabloul *aiurea* ?

— La expoziție. La muzeu, omule, cu cinci ani în urmă... A fost cea mai reușită expoziție ! Nu se poate să fi uitat, ar fi prea de tot !...

— Aha ! Mi-aduc aminte !

— Ei, acum știi despre ce zi este vorba... Spune, ce-ai făcut în ziua aia ?

— Îți spun !

— Da' să nu minți !

— Ai să-ți dai seama dacă mint ! Pe la 11,00 am fost la expoziție. A vorbit directorul...

— Perfect ! Învăța să vorbească !

— Te-am văzut lângă o damă blondă. Aveai o floare în mână. Cu cealaltă fi aranjai fetei părul așa de amabil că era cît pe ce să mă ia lacrimile la deal...

— Hă hă, hă, hă, hă... Așa e ! Ești nemaipomenit !

— Era valabilă ! Arătai ca la hipodrom !

— Da' cum de mă ții minte așa bine !

— Erai și atunci nervos. Ai fi tras o „tărie“... Nu-ți mersese cu dama ?

— Draci ! Mersese, dar avusesem o discuție și eram foc !

— Ce discuție ? Cu cine ?

— Cu Octavian Bantu de care zicea ăsta care mi-a dat telefonul astă-seară... Era talentat, dragă... Eu nu mai pot, dar era în cufoare ca la el acasă...

— Ți-o fi zis ceva ! Că era *bădăran*, îl știu !

— Stai să vezi ! Îl căutam pe tipu' ăsta cu telefonul de astă seară, dar șoma pe teren, mă rog, au o mie de treburi pe cap... Și Bantu ăla mi-a așezat tabloul *aiurea* !

— Te-oi fi certat cu el !...

— Nuuuu ! Nici vorbă ! Îl stimam ! Era toabă de carte și talent. Știi cum e de obicei : cînd e una, nu e alta și cînd e alta, nu e una ! Țsta le avea ! Am stat de vorbă

civilizat... dar era bătăran. Talentat dar bătăran ! Cum stăteam de vorbă așa, odată se ridică de pe scaun, face ochii cît cepele și urlă la mine : „Ești un măgar ! Ești un măgar, dacă spui asta !“...

— Dar, ce ? Spuseși ceva ?

— Mai nimic : bună ziua, am adus tabloul, destul de tîrziu, v-am rezervat un loc... Și bătăranul sare și urlă : „Ești un măgar ! Ești un măgar dacă spui asta !“ Pe cuvînt, sînt unii (și ăla era talentat !) care au, buni-sănătoși, momente de țicneală...

— Concentrarea... consumul sufletesc...

— Da' să mă facă *măgar* ? Întîmplare stupidă ! crede-mă ! Eu nu-l prea cunoșteam, ca om, pe Bantu... Lucram cu ăsta de dădu telefonul astă-seară. E un estet numărul unu dar azi e prost că sînt supărat pe el ! Parcă eu pot să-i scot din buzunar ce-am zis cu cinci ani în urmă !...

— Vorba vine ! Dacă nu te enervai, puteai foarte bine ! Ai o memorie excelentă, Oli ! Uite cîte ți-ai amintit ! Mă mir să fi uitat ce ți-a zis Octavian Bantu, ăla talentatul dar bătăran, e clar, bătăran sadea, că tu ești om cu bun simț și *știi de ce îl faci pe unul bătăran*, nu-i așa ?

— Stai că știu ! I-am trîntit cea mai valabilă serie de înjurături înainte de a ieși din încăpere. De fapt și el îmi zicea niște chestii asemănătoare... Și pe urmă m-a așezat *aiurea*. Ăla mi-a așezat tabloul *aiurea*, ți-o spun eu !

— Dar l-ai înjurat după ce te-ai insultat el !... Și de ce te-o fi insultat, că doar nu-l înjuraseși încă ! Putea să mai aștepte !...

— Țicnit, dragă ! Țicnit ! Eu sînt din popor și știu că „despre morți, numai bine !“ De-aia zic ! Bantu era *un viu* talentat, bătăran și țicnit !

— Să-l fi iritat ceva ?...

— Uite, dragă ! Bună ziua, bună ziua, sînt cutare, vă cunosc, îmi pare bine, luați loc, vă mulțumesc, am adus

tabloul, v-am aşteptat, v-am rezervat un loc... Ce să-l enerveze ? Spune !

— Până aici ai fost ireproşabil ! Apoi ?...

— Apoi ? Când *apoi* ?

— Când el *intrase* în tablou... Mi-nchipui că era concentrat. Era şi el pictor, lucra acolo... Avea motive cu carul să privească „Văzduhul lichid“... Şi pe un tablou de-al lui Oli nu te uiţi ca pe-o foaie de varză semnată de Coltuc sau Vanghele...

— Eşti mare ! Bravo ! Aşa-i ! Octavian Bantu nu se mai termina privind...

— Şi tu ce făceai ?

— Am aşteptat ! Îţi zic drept, îmi făcea plăcere. L-a studiat câteva minute, l-a privit din diferite unghiuri şi distanţe... M-am simţit bine şi aveam chef de conversaţie... am zis ceva... habar n-am ce !...

— Păi, ce puteai să zici ? Ia-o uşurel ! De ce veniseşi acolo ?

— Întîrziaseam cu adusul tabloului. Îi promisesem lui Lucescu !

— Cine-i ăsta ?

— Tipul de astă-seară ! Hopa ! Ştiu ! Formidabil ! L-am întrebat pe Bantu de el... Zic : „Unde-i Albert ?“ A zis el ceva, dar nu ştiu ce, putea să zică şi că e plecat cu cercul, întrebasesm ca să mă aflu în treabă... Ohoho !... Stai aşa ! Acum îmi dau seama că asta l-a iritat. Care va să zică : eu duc tabloul, el îl ia, se uită zgîit şi eu întreb de ălalalt care lucrează tot acolo... În mod sigur, rivalizau, aveau ei motiv să se sape, că doar lucrau împreună, dracu să-i ia ! Ce-o fi zis ? „Ia, să-l dosesc eu pe omul lui Albert !“ Şi m-a vîrît la ieşire !

— Excepţional ! Nu ştiu cîţi se pot mîndri cu o memorie ca a ta, Oli ! Dar nu pot să înţeleg cum să te faci cineva *măgar* cînd îl întrebi de colegul lui, chiar dacă se sapă... Cum a zis ?

— „Ești un măgar ! Ești un măgar, dacă spui asta !”
Nu mai pot ! Era țicnit !

— Nu pricep, totuși ! El nu putea să-ți zică ție că ești un *măgar* dacă „spui asta” !...

— De ce să nu poată ?

— Fiindcă tu îl întrebai... Iar *asta* nu e întrebarea *spusă* !

— A ?... Cam ai dreptate... Cine știe ? Oi mai fi zis ceva !...

— Înseamnă că la întrebare ți-a răspuns.

— Asta-i bună ! A răspuns, desigur, a spus unde plecase Albert Lucescu *ăsta* !

— Pesemne că ai insistat în vreun fel și *asta* l-a stîrnit. În fond, erai pregătit să te întâlnești cu Lucescu și, cînd colo, dai de Bantu !

— Să vezi : știam că lucrează și Octavian Bantu acolo, dar ai dreptate ! Mă așteptam să-l întîlnesc pe Albert Lucescu !

— Bineînțeles ! Nu-ți închipuiai că va lipsi de la deschiderea expoziției...

— Draci ! Îmi închipuiam eu foarte bine, fiindcă ori cînd putea fi plecat pentru achiziții, chestii curente de lucru de-ale lor, sesiuni științifice... că tipul e deștept, dom'le, chiar dacă-s eu supărat pe el astă seară și e prost...

— Atunci DE CE AȘTEPTAI SĂ-L ÎNTÎLNEȘTI PE ALBERT LUCESCU, deși știai toate acestea ?

— FIINDCĂ O VĂZUSEM PE NEVASTĂ-SA CÎND MĂ ÎNDREPTAM SPRE BIROU !

— Aha ! Atunci, e clar !

— M-am mirat și eu... Îmi amintesc bine, zic : „Credeam că-l găsesc pe Albert !” Bădăranul zice : „De ce ?”, eu zic : „Am văzut-o pe nevastă-sa !”, „Care nevastă ?”, zic : „Bruneta cu plete.” Și cu *asta*, basta ! Sare nebunul.

bate cu pumnul în masă și urlă : „Ești un măgar ! Ești un măgar dacă spui asta !“ Țicnit, săracul ! Talentat, dar Țicnit ! De ce-o fi sărit ?... De ce-o fi urlat ?...

— Care nevastă, Oli ?

— Ce-ai înnebunit și tu ? Ți-am spus ce i-am zis : „Bruneta cu plete !“ Nevasta lui Lucescu ! Asta... Asta-i tipa în doliu !... A ? Stai așa că mă iau ametelele !...

— Cum putea să-i fie nevastă *atunci* lui Lucescu, dacă *acum* poartă doliu după Octavian Bantu.

— Stai că mă îngrozești ! Drăcia dracului ! Să fi făcut eu o asemenea măgărie ? !... Omul ăla o fi crezut că intenționat... dar eu... și apoi n-am zis mare lucru... oricine poate face o confuzie... cine poate să interzică pe lumea asta să se producă uneori confuzii ?... Însă îi văzusem odată... ieșeau de la cinematograful împreună... mi-a intrat în cap, vorba ceea, nu mai erau la vîrsta ținutului de mină... ce gafă oribilă am făcut... sper că omul ăla să nu, dar... CINE EȘTI ?... CINE EȘTI, OMULE ?

— „Văzduh lichid“ e ultimul tablou pe care l-am privit...

— Doar nu ești Octavian Bantu !... El l-a privit ultimul, pentru că nu-l vedea nimeni unde l-a așezat...

— ERA LOCUL CEL MAI BUN ! Te alinți și îți cultivi vanitatea, dar n-ai dreptate... Cine ieșea din expoziție avea imaginea tabloului tău așezat oarecum izolat spre ieșire. Mi-a rămas viu în minte ! De atunci nu am mai privit altul...

— De ce ?

— Fiindcă am orbit.

— CINE EȘTI ?

— Marsias Delușor...

Psihologul închise telefonul. Avea figura unui om extrem de obosit. Ascultînd convorbirea, Albert și Vera avuseseră, dincolo de revelațiile din cuvinte, surpriza

de a descoperi un alt Marsias Delușor, schimbare majoră manifestată în limbaj. „Cînd ochii i-au fost sănătoși, s-a grăbit să vadă cu ei...” gîndi admirativ Albert. Vera acuza din plin efectul impresiilor prin trăsăturile feței obsesiv nemișcate...

Albert recunoscu șoptit :

— Oli a fost !...

— Oli ! i se alătură Vera. Brațele sale abandonate pe lateralele fotoliului exprimau o tristețe sfișietoare.

— El a fost o cauză foarte mică pentru un efect grav, preciză Marsias Delușor în vizibilă revenire de formă. A fost impulsul care a parazitat comportamentul lui Octavian Bantu. Dar cîte alte fapte ulterioare nu s-au constituit în impulsuri care au întreținut această situație ?... Octavian a devenit el însuși cauză... Hotărîrea lui Albert de a nu-l însoți, deși realiza că el înțelesese ceea ce se petrecuse și că scuzele pe care le-ar fi cerut scriau un act de umilință pentru prieteni și colaboratori... Fiecare însă nu știa să ierte, își întreținea orgoliul cu obstinație... Cel puțin *acum* sau *atunci* (mă refer la situație, desigur !) a existat o adevărată competiție între ei în a găsi greșeala celuilalt și constatarea ei, în loc să-i mobilizeze în ajutor, era un argument care micșora propria culpabilitate... -

— Nu ești prea aspru cu... amîndoi ? întreabă Albert copleșit.

— Nu neg ; dimpotrivă, îți propun o consolare latină : „Errare humanum est“... „A greși e omenesc“, nu mă opun, dar... pînă cînd se moare ! Din aceea clipă „a greși e neomenesc“...

— Este o lecție teribilă, Marsias ! Dumneata... dumneata ai un aer inchișitorial, acuzator !

— Numai în măsura în care *văd* cu ochii voștri, prietene ! Și toate câte am înțeles, vă aparțin... Le-ați văzut înaintea mea !

Muzeograful își adună tot curajul :

— Și totuși... știi că *pînă acum* am văzut partea neesențială a faptelor !

— Nu știm că astfel consideri partea aceasta... Mie mi se pare că ea e *totul* !

— Nu se poate ! Glasul infundat al Verei vestea un plîns interior fără sfîrșit : Nu este așa !... Nu-ți fie teamă ! Voi rezista !...

Muzeograful încleștă fălcile. Marsias Delușor sorbi din păhărelul cu coniac, aprinse o țigară și, sprijinindu-și bărbia în podul palmei drepte, zise :

— Da... Pentru voi nu este totul !... Voi vreți să știți CINE L-A UCIS PE OCTAVIAN BANTU ! După părerea mea, asta urmează... Ați răbdat atîta timp pentru acest moment ! Ați admis să vă *recunoașteți* mincinoși penibili, stupizi, falși...

— Hei, Marsis ! Ia-o mai ușurel ! se răsti Albert. E prea grav ceea ce spui ca să fie de ajuns argumentele de pînă acum !

— Mulțumesc, dragă Albert ! zise temperat psihologul. Am uneori porniri dintr-acestea moralizatoare... Sînt obligat să fiu de acord cu obiecțiile tale spuse repede și îndesat... Delușor făcea *mea culpa* cu evidentă bună dispoziție : Da ! Nu ajung argumentele de pînă acum ! Să le reluăm de unde au fost întrerupte ! Nu m-ați contrazis mai înainte cînd am fixat obiectivul nostru următor : Cine l-a ucis pe Octavian Bantu ? Vă mulțumesc pentru felul subtil în care ați făcut obstrucții în alte locuri, recunoscînd aceasta... Și zic iarăși : Chiar să fi fost ucis Octavian Bantu ?...

— A adormit la volan, dar analizele au stabilit că luase un somnifer înainte... aminti Albert.

— „Luase” știind că va pleca la drum ?

— I-a fost dat de către cineva.

— Atunci ? CE MAI VREȚI ? *Cine i l-ar fi putut da ?...*

Albert și Vera schimbă priviri reci, tăioase. Nu era de glumit cu această întrebare, chiar dacă nu și-o puneau prima dată. Iar prezența lui Delușor, *așa cum îl cunoșteau acum*, o transforma într-un instrument de teroare căruia îi simțeau tăișul retezându-le nervii, blocându-le reflexele și cufundându-i în noaptea unei curiozități pentru care răbdarea își pierduse orice sens. Voiau totul, deodată, imediat... Dar acest orb blestemat, minunat, nu avea nimic din graba lor... Și nu-l întrerupseră ca să nu-și îndepărteze clipa când aveau să afle.

— Să facem apelul ! surise Marsias Delușor. Octavian Bantu pleacă de acasă pe la miezul nopții, împăcat cu Vera... E de mirare să nu fi mâncat la rezezeală ceva !...

— I-am făcut un pachet pentru drum. Mi-a cerut doar un pahar cu lapte ca să poată fuma...

— Și eu mă gîndeam, Vera, la acest bun mediu lichid dizolvant ! toarse glasul lui Delușor.

— Cum poți să crezi că... Glasul Verei se frînse în hohot de plîns.

— Acum, chiar ajunge ! declară răspicat muzeograful.

— Pe căi oculte n-am cum să vă spun ce vă interesează, zise psihologul amîndurora. Deocamdată întreb... Voi veți decide !...

Vera se liniștise.

— Spune, Marsias ! îl îndemnă ea.

— Continuînd astfel s-ar putea să spuneți că n-am fost o gazdă prea bună... Renunț și vă invit să facem o problemă de matematică !

— Ce dracu', Marsias ? Îți arde de glumă ?... nu se mai abținu muzeograful. Te joci cu *așteptarea* noastră ?

Replica psihologului veni calmă :

— Nu vei avea nici un motiv să spui asta dacă îmi vei rezolva problema în discuție, dragă Albert. Iată : Un om pleacă de acasă la miezul nopții cu mașina. Suferă un accident și moare la ora două și un sfert. Specificînd că evenimentul se produce la optzeci de kilometri de punctul de plecare, să se calculeze viteza de deplasare !

Albert și Vera rămăseseră cu gura întredeschisă. Femeia îngăimă cu o nuanță de triumf :

— Mai puțin de patruzeci de kilometri pe oră ! Exclamă : Imposibil ! Tavi ar fi parcurs cel puțin o sută șaizeci de kilometri !

— Da... așa e... rosti greu Albert.

— Iată un timp în care *au loc* destule presupuneri ! Unde să fi rătăcit Octavian Bantu ?

Vera întreabă cu speranța unui om flămînd :

— Unde ?

Marsias ezită și spuse nehotărît :

— De ce să nu se fi dus la un prieten ?... Unul față de care greșise... și pe care voia să-l determine să revină asupra unei hotărîri...

Vera se ridică în picioare, cu chipul răvășit, întreabă :

— A venit la tine ?

Răspunsul sonor veni mai tîrziu decît elocvența înfățișării lui Albert :

— A venit.

Marsias Delușor continuă :

— Octavian Bantu pronosticase exact : ai refuzat să pleci în ciuda tuturor insistențelor sale... Dar demersul său trebuie să te fi împăcat pe jumătate...

— Ne-am împăcat, recunosc Albert. Se străduia să nu se uite la Vera care se așeza iarăși în fotoliu.

— Era o clipă potrivită să ciocniți un pahar... insinuă Marsias.

— N-am ciocnit nici un pahar, dar...

— Acest „dar“ îți face cinste !

— Îl durea capul. Mi-a cerut ceva... I-am dat un alghocalmin.

Aprinse și Albert o țigară. Își simți tremurul degetelor. „Ce dracu' am ?... Până unde va merge omul acesta ?“ Delușor constată cu aceeași teribilă liniște :

— Voi doi, așadar ! Psihologul dădu din mână a lehamite : Știați asta demult. Și, fiindcă știați, v-ați gândit așa : „Numai unul DIN NOI DOI i-ar fi putut da somniferul și, fiecare știind că nu l-a dat, a tras concluzia de rigoare : CĂ L-A DAT CELĂLALT. Impecabil raționament. Să vedem : care ?

Vera nu ezită :

— Albert.

Privirea bărbatului o înfrunta, o numea, îi spunea cu îngrozitoare siguranță care descumpănea : „Tu i l-ai dat, Vera !...“

— Iată-vă ! exclamă Marsias Delușor. Mai trase un fum din țigară apoi o strivi în scrumieră. Zise rar : *Iată-vă, numindu-vă bănuiala ca pe o dovadă !* Ce aveți de spus ?

— Albert nu putea să-l ierte pentru jignirea aceea. Tavi avea o știință de a jigni de-a dreptul monstruoasă... venea din faptul că o făcea fără să realizeze... o considera ca pe o atitudine normală a sa... se grăbi cu glas întretăiat Vera.

— Ții minte că ți-a zis *să-ți faci bagajele* ? o întrebă Albert cu dureros regret.

Marsias Delușor întrerupse acuzațiile reciproce :

— Fiecare dintre voi a crezut că eu îl voi numi pe celălalt ! A fost speranța secretă care v-a dat putere să așteptați. Dar... nu este așa !

Le simți tresărirea.

— ...Legați ca niște pachete de *prejudecățile* suspiciunii voastre ați refuzat să mai gândiți *altceva*... Sînt nevoiți să accept că adineaori am asistat la o ciudată declarație de dragoste dar...

NU UNUL DINTRE VOI I-A DAT SOMNIFERUL LUI OCTAVIAN BANTU !

În privirile lor își făcu loc o lumină nouă, timidă, neîncrezătoare. Muzeograful puse o întrebare parțială :

— Atunci de ce... ?

— Pentru ca *unul dintre voi să priceapă* ceea ce azi NU VOI spune ! apăsă Delușor pe cuvinte. Reluă vioi : Apoi, se mai spune că sentimentele greu încercate sînt durabile... Și, recunosc, am vrut să vă conving de importanța părții neesențiale, spuse el cu vădită plăcere. Dacă nu sînteți mulțumiți, mai găsesc motive : din curiozitate. Dar... dumneata, Albert, ai dat telefoane ca să verifici unele afirmații ale mele, Verei i-am oferit prilejul de a tăcea, punînd atîtea întrebări în locul ei... Cine ar zice că sînt excesiv de curios că v-am lăsat un minut să vorbiți *deschis* ?...

„El sau eu“ ? Vera era agitată. „Cine să priceapă... ?“

— Și... chiar se poate să-i fi dat *altcineva* somniferul lui Tavi ?

— Exact cum spui ! întări Delușor.

„Eu sau ea ?“ Albert voia același lucru :

— Bine... dar cum ?...

— Simplu de tot : cît timp a stat la tine ?

— Maximum jumătate de oră, răspunse Albert.

— Vă readuc aminte că avem de *imaginat* o oră întregă ! Unde o va fi petrecut Octavian Bantu ?...

— Pe drum... presupuse Vera.

— Vreo defecțiune...

— Iată și forme rezonabile ! Deci, are un prilej de a înlîni pe cineva și cere...

— Imposibil ! refuză Albert să creadă. Octavian nu putea cere un somnifer în timpul călătoriei !

— Octavian Bantu putea să nu-l ceară și nici să-i fie dat în mod special ! replică Delușor cu aceeași știință a învăluirii sensurilor.

— Cine să o facă ? întrebă Vera.

Un om întâlnit în cale... Când a plecat de la Albert încă îl mai durea capul... A luat un algocalmin, dar *asta nu înseamnă că i-a trecut durerea*, cu atât mai mult cu cât Albert, bine intenționat (cel puțin în această privință !), i-a spus, *cum ne-a spus și nouă*, că altceva nu avea și Octavian a priceput că algocalminul nu e ceva special pentru dureri de cap. Acest fapt adăugat la durerea reală l-a făcut să caute un antinevralgic undeva... Se ridică o dificultate rezolvabilă dacă nici Octavian, nici cel întâlnit nu cunosc bine medicamentele...

— În cazul lui este sigur că habar n-avea, spuse Vera. Dar celălalt ? Trebuie să fie un criminal, dacă i-a dat un somnifer pentru durere de cap...

— Octavian Bantu *habar n-avea* și a fost o victimă !... Celălalt tot *habar n-avea* și a făcut un gest criminal !... Una peste alta, la mijloc nici măcar nu este o chestiune de *cunoaștere a medicamentelor* !... Albert întrerupsese considerațiile lui Delușor :

— Totul e prea vag... neclar...

— Ce ți se pare *vag*, neclar ?

— Nu există nici un indiciu ! rămase sceptic Albert.

— Octavian Bantu nu deosebea o pastilă de alta...

Pentru asta *răspunde* Vera ! delimită psihologul.

— Dar cel care... ?

— Pentru celălalt *răspunzi* dumneata !

— EU ? Era mai degrabă un strigăt. EU, Marsias ?

— Să-ți explic ! Octavian Bantu călătorește noaptea, îl doare capul, vrea să facă rost de un antinevralgic... Vede un autoturism oprit și lângă el un grăsan cu părul vîlvoi care face semne să fie ajutat. Oprește, îi dă ajutor, trece aproximativ o jumătate de oră... Octavian Bantu nu uită de durerea de cap pentru că ea este reală, cere un antinevralgic iar tipul gras cu părul vîlvoi îi dă...

— Care om gras, cu părul vîlvoi... ?

Albert îi povestește Verei despre călătoria de la Iași. Închide reticent adresîndu-se psihologului :

— Dar acum, Marsias, nu cumva ești aproape de a face dintr-o bănuială o dovadă datorită unei întâmplări ?...

— Când a venit lângă noi... la locul accidentului, a spus : „Un om tare cumsecade... Noi... cu nevata îi cunoaștem pe toți. Era să pățesc și eu ca el !...” La un loc cuvintele lui m-au determinat să mă gândesc astfel : Dacă spune *tare cumsecade*, l-a cunoscut într-un moment dificil, când a fost ajutat. În contextul lui „noi... cu naveta” am dedus că s-au cunoscut într-un moment de impas al său pe traseu. „Era să pățesc și eu la fel” este partea cea mai interesantă. Pentru cine o spunea ? Pentru noi n-avea rost... suna fals. O spunea pentru el. Cum de și-a amintit-o ? Aici e aici ! Era adică să o pățească la fel *adormind la volan* ?... Puțini șoferi nu au la activ o ațipeală. Pentru fiecare ar fi putut deveni tragică... intervine ceva... faptul devine de referință în activitatea sa la volan. Dar dacă, mi-am zis, omul nostru știe că Octavian Bantu a adormit la volan pentru că luase un somnifer ? ȘI... DACĂ ȘI EL ERA SĂ PĂȚEASCĂ LA FEL ? Și cuvîntul *somnifer* într-un asemenea context rezolva problema. Adăugîndu-i amănuntul necunoașterii medicamentelor, probat de o întâmplare care nu este o condiție pentru raționament (atunci era noapte), am avea un bun candidat la inconstiență, mai bine zis un excelent continuator ca nucleu de *impuls* al faptului despre care discutăm...

— Nu este, totuși, veridic ! se împotrivi Vera. Presupunerile sînt prea generale, deși nu li se poate nega valabilitatea *în principiu*.

— Realitatea întrece veridicul, Vera ! o încredință Marsias. Omul gras, cu părul vîlvoi ne-a vorbit despre dracii lui de băieți care îi pun acum boabe de fasole în tuburile pentru medicamente. Soția este grijulie, dar *dracii* deturneză grija ei. Dacă acum fac asta, în urmă cu cinci ani băieții nu erau în măsură să discearnă asupra medicamentelor pe care le înlocuiesc acum cu unele obiecte *impo-*

sibil de confundat... Și dacă era s-o pățească și el așa, tot în urmă cu cinci ani, nu se stringe cercul doveditor ?

— Totuși... un somnifer este un somnifer !

— În urmă cu cinci ani soția omului cu părul vilvoi era însărcinată cu sora celor doi ștengari iar tratamentul ei includea și o doză de somnifer... Jocul băieților e... *joc*, abia mai tirziu el ia înfățișarea unei *farse* : boabe în loc de pastile: Înainte de a duce tuburile în cutia mașinii, băieții amestecă medicamentele jucându-se cu ele. Printre algocalmine, antinevralgice, alunecă și unul, două somnifere. *Unul ajunge la Octavian Bantu !*

Cei doi ascultători ai lui Marsias Delușor se cutremurără.

— Ne-ai prezentat presupuneri cu aspect de certitudini, Marsias ! observă Albert.

— Îmi asum această *răspundere*. Ți-aduci aminte că la primul popas i-am spus lui Rock să jucăm la Prono-expres ? Am zis să mizăm pe numărul mașinii lui. L-am găsit. Ceea ce v-am spus este adunat cu grijă dintr-o discuție cu el... Era într-un moment de euforie. Ultima lui călătorie ca navetist a fost aceea când l-am întâlnit noi. *De trei zile lucrează numai la Iași...*

— Este un nemernic ! spuse Vera și privirea sa rămase suspendată în gol.

— Este un om de treabă, capabil, care n-a știut nici după ce a stat de vorbă cu mine ce a făcut... A fost imprudență ?... Condamnabilă ?... Dar a lui Octavian Bantu ? Dar a voastră ?... Să-l scoatem vinovaț de *neștiință* ? Dar sînteți voi mai puțin vinovați, fie și *acum*, decît a fost el atunci ? Nu erați pe cale să consumați ceva de care habaș n-aveați ?

— Ce să consumăm ? întrebă nedumerită Vera.

— Căsătoria.

Albert zîmbi înțîia dată :

— Îți revine meritul, Marsias, de a ne fi clarificat lucruri foarte grave, și pentru asta îți mulțumim și îți

rămînem adînc îndatorați. De căsătorit, însă, ne vom căsători, iar tu vei fi invitatul nostru de onoare...

— Este idilic ceea ce spui, dragul meu Albert. Aș fi fericit să se întîmple astfel... În ceea ce mă privește cred că altul este meritul meu, cu totul și cu totul altul decît cel pe care mi-l atribuiți. Altul este chiar și meritul vostru : și al celui care va pleca și al celui care va rămîne ! Pentru că... îmi pare rău că v-o spun : *eu știu că nu vă veți mai căsători !* Știu și de ce : fiindcă *nu mai are rost !* Unul dintre voi o știe la fel de bine ca mine, chiar... mult mai bine !

— Uîți, că propunerea mea există de cinci ani ? întrebă Albert aproape rugător.

— ...Și că eu sînt de acord ! i se alătură Vera.

— Unul dintre voi va pleca mîine... Dar... să lăsăm asta !

— Sînt convins că, de data aceasta, greșești ! îi spuse Albert. Mîine ne căsătorim ! Te vom aștepta. Înainte de a pleca, Marsias, spune-ne ce-ți datorăm...

— Fiecare îmi va plăti ce-mi datorează, Albert. Dumneata, de exemplu, îmi vei fi dator a ține, unde te vei afla, lucrarea în lemn a lui Octavian Bantu... Timp de șase luni !... După aceea mi-o vei înapoia. Verei nu-i cer nimic... Dimpotrivă, îi mulțumesc pentru că fără ea s-ar fi putut ca *explicația* să nu mai aibă loc.

Se pregăteau de plecare. Ușa se deschise și intră Rock.

— Salutare, tovarăși ! Am văzut un film de îngheață ursu-n blană. Da' după fețe a rulat și pe aici cîte ceva... Eu mă duc la bucătărie...

În timp ce vorbea se și dezbracă și trecu furtună spre bucătărie unde începu o activitate febrilă. Marsias Delușor își luă rămas bun de la Vera și Albert. Cîi doi aveau un surîs distrat datorat prezenței înviorătoare a lui Rock. După ce plecară, Marsias merse spre bucătărie :

— Merge, șefule ?

— O.K. Ce aveau Albert și Vera. *Îi plouase rău !*

— Vreau să te rog ceva !
— Stai să sparg ouăle... Iese o omletă /numărul unu.
Spune, Marsias !
— Mai ții minte numărul de mașină al omului acela ?
— Bineînțeles !
— Te rog să-l uiți !
— De ce !
— Miine, unul dintre cei doi care au plecat te va întreba de acel număr. Nu trebuie să-l spui ! În nici un caz !

Rock zise cu îndoială :

— De fapt este destul de greu de ținut minte... Cifrele astea îmi încărcău memoria. Nici n-am cîștigat la Prono... Acum îmi dau seama că m-am grăbit spunînd că mai țin minte numărul... Dar dacă-mi dă un „Pegas“ ca să-mi amintesc ?... Eu am o memorie buclucașă... Este chiar așa de important ?

— Foarte important.
— De ce vrea să-l găsească ? !... întrebă Rock mirat.
— Ca să-l omoare.
— Albert sau Vera ? !... Ochii băiatului se rotunjiră îngrijorător. Marsias Delușor îl făcu atent :
— Se arde omleta, Rock !

A doua zi, pe la ora unsprezece, psihologul așeză pe masă o sticlă de șampanie și două pahare. Rock plecase într-o „expediție de dimineață“, după propria sa exprimare, nu înainte de a se convinge că Marsias era hotărât să rămână acasă. „Aștept pe cineva“ îi spusese și băiatul se gândise imediat : „Atunci n-are nici o șansă să nu vină acela ! Dar care ? Albert sau Vera ?...“ Psihologul pregăti și cafea... Asculta cu interes glasurile copiilor care se jucau afară, cristaline, vioaie, năvălind prin geamul deschis odată cu soarele cam obosit al toamnei. Soneria zbîrnîi scurt. „Ai zice că e o apărare feminină !“ Merse și deschise.

— Te aștept cu șampanie... Albert !

Muzeograful era posomorît. Costumul negru, cămașa albă, cravata închisă subliniau prin partea lor *ceremonioasă* chipul trist. „Nu este răscolit... doar puțin tulburat... chiar dacă se stăpînește. De-asta, de fapt, i-am spus de aseară că *ea va pleca*.“

— Nu mi se pare că este momentul cel mai potrivit... zise Albert și intră în încăpere. Se duse și se așeză în același fotoliu în care stătuse în seara dinainte. Involuntar, privirea îi alunecă spre locul Verei... Obosit, se adresă lui Delușor :

— Aseară NU AI SPUS TOT, MARSIAS !

— Am spus că astăzi nu vă veți căsători... Nu numai astăzi ! Nu-i asta *tot* ? ! se miră psihologul. V-am răspuns exact la ceea ce vă interesa să vă răspund ! Ați vrut să știți cum a murit Octavian Bantu !

— După tine *ar fi trebuit să vrem mai mult* ? întrebă încruntat muzeograful.

— Eu nu împart lumea *după mine*... Voiam să zic doar că, acum, fiind aici dumneata, s-ar putea înțelege *că nu a fost de ajuns* !

— Da... Nu a fost de ajuns ! admise mai domolit Albert.

— Greșești, dragul meu ! *Nu a fost de ajuns pentru tine* !

— Știi de ce am venit ?... „Pe Marsias Delușor îl poți iubi sau îl poți urî, dar... *trebuie să-l asculți* !“

— Știu. Și te asigur că ne vom apropia cu mai mult spor de adevăr, dacă vom acorda atenția cuvenită acestei băuturi.

— Ciudat moment ai ales ! clătină din cap Albert. Nu. N-am să beau ! refuză hotărît. N-am nici un motiv !

— Am eu, prietene !

— Ce motiv ai ? Că *mi-a plecat Vera* ? Că ai făcut-o să plece ? răbufni furios muzeograful. Nici un mușchi nu se clinti pe fața psihologului. Dar vocea lui tăie în două minia celuiilalt :

— Dumneata, Albert, ești motivul pentru care beau astăzi șampanie ! Și *trebuie să accepți* ! Din prietenie !

— Nici un prieten adevărat nu ar cere așa ceva într-un asemenea moment ! Poate găsești un motiv de mai mare efect !

— Două deodată : să zicem că astăzi este Anul Nou și tot astăzi *te-ai născut* !

— Absurd ! Irevocabil absurd ! Albert aprinse o țigară și-și lărgi nodul la cravată. Absurd, Marsias !

Psihologul rîse bine dispus.

— Care dintre ele ți se pare a fi *mai absurd* ?

— Acela că m-aș fi născut azi... Celălalt e o convenție !

— Văzînd convenția dintr-un alt unghi. al meu, afirm că această convenție este de trei sute șaizeci și patru de ori absurdă și o dată admisibilă : Azi, ziua în care te-ai născut !

— Sofisme ! Interesante, inteligente, dar... sofisme !

— Treaba dumitale ce consideri a fi sofism, însă eu n-am să afirm aceasta, numai fiindcă, atunci cînd am zis să admitem că *te-ai născut* astăzi ca să bei șampanie, m-am gîndit că *ai scăpat de o primejdie* ! Primejdia de a muri !... specifică Marsias.

În ciuda stării sale, Alibert tresări... „Să fie posibil ! !...” Scoase dopul sticlei de șampanie și turnă în pahare. Ciocniră. Nici unul nu toastă. Muzeograful murmură :

— De ce nu ne-ai spus aseară *totul* ?...

Tot încet îi replică și Marsias Delușor :

— Răgazul acesta era *șansa voastră* ! Și apoi... șansa voastră urma să *atîntifice seara trecută*. Spunîndu-vă aseară ce *ar mai fi fost de spus* (nu totul !), *aș fi determinat* hotărîrea voastră !

— Și așa ai determinat-o !

— Poate ! *Dar fără să mă bag în viața voastră* !...

— N-ai să negi că Vera a plecat datorită dumitale în cea mai mare măsură !

— Nu pot să nu-mi îngădui sentimente, Albert !... Ea le va fi simțit cumva cînd am încercat să o fac să fie deplin conștientă de implicațiile gestului ce și-ar asuma căsătorindu-se cu dumneata !

— Ai reușit s-o faci să-și însușească *prea mult* această responsabilitate pe care i-ai sugerat-o ! îi reproșă muzeograful.

— A făcut-o *numai cît a fost necesar* ! Impresia mea este că vorbești în necunoștință de cauză ! spuse blind psihologul.

Albert răsuflă adînc.

— Și... care-i CAUZA, Marsias ? De ce a plecat Vera ? De ce nu s-a mai căsătorit cu mine, deși a fost de acord în urmă cu cîteva zile, mai exact pînă aseară ?...

— FIINDCĂ NU L-AI UCIS TU PE OCTAVIAN BANTU !

„Cea mai mare surpriză a mea ar fi ca Albert să observe că i-am zis „tu“ ! Da' de unde ! E pe *taifun* !“

Muzeograful era consternat de cele auzite. Resursele sale pentru *neînțelegere* avură după un timp aspectul unor obiecții logice :

— Dar... dimpotrivă ! Abia acum Vera... Era un argument pentru căsătoria noastră !...

— Am să-ți amintesc, prietene, că dumneata și Vera m-ați *angajat* cu un anume scop, voalat mai mult sau mai puțin în *tristețe a perspicacității* și tradus astfel : Cine l-a ucis pe Octavian Bantu ? Cum s-a întîmplat moartea lui ?...

— De ce-mi spui asta *acum* ?

— Pentru că nu se poate să nu fi înțeles aseară că am făcut *mult mai mult* decît era necesar pentru aceasta...

— Am remarcat și te-aș fi întrebat oricum, dar cu dumneata omul devine o sumă de întrebări...

— Eu mă strădui să fac o înmulțire de răspunsuri și n-am pretenția ca rezultatele să corespundă... Acum e timpul cel mai potrivit pentru întrebarea aceea !

— De ce, Marsias ? De ce ai întrepris *mult mai mult* decît era necesar ca să ne faci să înțelegem ceea ce voiam ?... elaboră supus întrebarea Albert.

— FIINDCĂ ȘI EU AM AVUT UN SCOP ! V-am și spus asta aseară : IAR SCOPUL MEU A FOST UN EFECT AL SCOPURILOR VOASTRE ! ALTCEVA ne-a interesat pe tot parcursul ! He, he ! rise psihologul. Am avut fiecare interese ! Și de-asta am cumpărat șampanie pentru azi : *Pentru că fiecare ni l-am atins !* Dumneata și Vera ați vrut să aflați circumstanțele morții lui Octavian

Bantu... Le-ai aflat și ele v-au despărțit, chiar dacă aseară m-ai înduișat spunind că felul cum ai înțeles aceasta *ar fi meritul meu*. Dar eu refuz să recunosc un astfel de merit, așa cum am refuzat să vin astăzi la starea civilă, știind că aș veni degeaba... Meritul nu-mi aparține, este al vostru. Ar fi fost inutil să pricep eu condițiile morții lui Bantu, dacă nu le înțelegeați voi... Voi ați fost adevărații angajați !...

— Dar scopul ? !... Ce scop ai avut dumneata, Marsias ?...

— Unul pentru care m-ai promovat în categoria lui Don Quijote... partea lui de năuc, imponderabil, ne-realitate...

— Nu rețin pentru ce am spus-o, dar faptul că am zis-o o singură dată e o dovadă că nu țin să mă repet...

— Spusesem că ideea că *ai fost inexact* (în relatarea dumitale din mașină !) mă determina să mă gândesc *nu atât la gravitatea inexactităților cât la consecința lor*, pentru că acceptai o gravitate neînțeleasă în care inexactitățile *sînt echivalente cu adevărul celor întîmplate*... E o stare de confuzie care naște monștri... Un somn al rațiunii care devine coșmar... M-am întrebat dacă același lucru se întîmpla și cu Vera... Se întîmpla ! Am identificat la voi o formă maladivă a spiritului : obsesia ! Obsesie *maturizată* de ani de pîndă neîntreruptă, deformatoare... în voi, *ecourile* morții lui Octavian Bantu erau mai puternice decît faptul morții ca *zgomot* care a existat ca *neclaritate*, pentru că a fost o *întîmpleare servită din toate părțile* de către cei implicați și tocmai de aceea n-a mai fost *doar o întîmpleare* ! Și aceasta se cuvine să ții minte și să faci totul ca să nu se mai repete !...

— Ai spus că uneori ești prea moralist. Puțin spus ! Ești excesiv de moralist ! Și oricîtă dreptate ai avea... unde yrei să ajungi *mai mult decît atât* ?... Evantaiul moralei pedagogice are umbră tentaculară. Eu am înțeles tot ce mi-ai spus...

— Când ? îl întreabă psihologul.
— *Atunci... și acum !* răspunse ezitant Albert.
— Și ține de morala *pedagogică* a stabili că : „Suspiciunea era echivalentă cu dovada... ?“
— Asta a fost ieri ! îl făcu atent Albert pe Delușor.
— Vera a plecat fiindcă astăzi *ar fi fost echivalentă* „judecata cu condamnarea“. Marsias Delușor bău șampanie apoi aprinse prima țigară din acea zi. „Iată un obicei de care mă voi lăsa !“ gândi. „Dar cu ce să-i umplu locul ? La fel și cafeaua...“ Reluă observînd că Albert nu este dispus să replice *în actualitate* : E ! Deoarece o așa *morală* nu-mi convine, indiferent cum crezi că este a mea, am să mă strădui *să-ți fiu dascăl* cu această ocazie : Dumneata și Vera *ați condamnat* prin ceea ce acceptați că *judecați !* Mai aproape de realitate : *v-ați condamnat*. Și mai exact : Dumneata ai condamnat pasiv, dar constant, Vera dădea semnele activității unui vulcan care erupe după un timp îndelungat. Și ați găsit o formă comună de convertire a acestei stări de nebunie care poate fi o obsesie bine întreținută. Viața în comun era o excelentă posibilitate de supraveghere și facilitare a intențiilor voastre... Nici vorbă de sentimente... Ele dispăruseră de mult. Cum a murit Octavian Bantu a început suspiciunea. A dumitale, Albert, a fost mai înainte... Durerea Verei și s-a părut artificială... discuția lor la care ai asistat... Propunerea de căsătorie de după șase luni a fost momentul intrării în hibernare a suspiciunii dumitale și al declanșării celei a Verei... Încrederea și neîncrederea au devenit o cumpănă a inerției fiindcă ajunseseși la concluzia că *nu mai aveai ce să afli...* deși erai gata să surprinzi orice ar fi intervenit nou în problemă !

Vera a evoluat pe un traseu diferit... Ea a ajuns treptat la unele amănunte. Povestea cu lucrarea nu-i era necunoscută. I-a parvenit în vreo variantă, nu-i exclus să fi căutat chiar ea o explicație a refuzului dumitale de a-I însoți pe Octavian Bantu... Odată găsită s-a constituit în

dovadă... Propunerea de căsătorie a reactualizat cuvintele de dinaintea plecării lui Octavian : „Ticălosul ăsta te *mai* iubește !“... Încă o *dovadă* ! Și, de curînd, condamnarea după cinci ani de ezitare ! O condamnare care se voia *judecată* în datele unei noi descoperiri : aceea că, înaintea plecării, Octavian Bantu a trecut pe la tine ! A aflat în vreun fel și a înlăturat orice îndoială : erai vinovat ! Ur-marea logică pentru ea : *a acceptat căsătoria*, tocmai *fiindcă te credea omul care l-a suprimat pe Octavian Bantu* !

— De ce ?... De ce să fi făcut asta ?...

— Nu-ți face iluzii !... Nu pentru a căuta confirmări a fost de acord... Ea hotărîse : trebuia *să mori* !

— Asta nu se va ști niciodată !

— Vei ști în măsura în care vei amplifica pînă la in-suportabil, în datele ei, sentimentul dumitale de oroare și neîncredere, care te-a împiedicat să reînnoiești propunerea de căsătorie timp de cinci ani aproape !

Albert avu un fior :

— Și... dacă atunci ar fi acceptat ?... Refuză decis să creadă : Nu ! Nu, Marsias ! Greșești total ! Vera nu putea fi o ucigașă !

— N-am spus asta ! retractă Marsias.

— Ba asta ai spus ! se împotrivi Albert. Ce altceva ar fi însemnat să fie ?

— O sinucigașă ! Una care să respecte datele vinovăției tale ! Pentru tine *ar fi fost „moarte* !“... Marsias Delușor îi făcu semn să toarne șampanie în pahare.

— Siguranța cu care spui asta e... îngrozitoare !

Psihologul bău puțin lichid înspumat.

— Unde crezi că a plecat ? Îți spun eu : la Iași ! Nu înainte de a-l căuta pe amicul meu Rock ca să-l întrebe de un anume număr de mașină... Intui reflexul lui Albert de a sări în picioare : Fii liniștit ! Nu-l va afla. Rock l-a uitat ! Rock uită tot ce îl rog, în afară de o drăcie de bicicletă Pegas...

— Dar ce vrea de la omul acela ? întrebă Albert neliniștit la culme.

— Asta nu știu ! Poate numai să-l vadă și să plingă din toată ființa ei, cu disperarea pe care o investise în ideea premeditării de către tine a morții soțului ei... Poate... Dar să ne oprim aici ! Să credem *de bine*, fiindcă i-am făcut o *poliță de asigurare* : nu-l va găsi !

— N-o cunoști ! Va răscoli orașul acela.

— Sint de aceeași părere. De-asta am trimis-o acolo ! Ca să aibă ceva de făcut care s-o amestece în clocotul vieții...

— Și... dacă îl va găsi ?

— Ai spus singur că va răscoli orașul acela !

— Sint convinși !

— Ca să-l găsească, ar trebui să răscolească orașul *acesta* ! Aseară am strecurat această inexactitate în ceea ce am spus... Vera nu s-a îndoit o clipă și încrederea ei mă onorează : mă mîngîi cu gîndul că am spus alte lucruri exacte...

Albert întrebă gînditor :

— Ce se va întîmpla cu ea, Marsias ?

— A schimbat locul care o sufoca, încărcat de amintirea lui Octavian Bantu... cu un moment recent de gravitatea acestei înțelegeri... L-a iubit pe Bantu cu un sentiment posesiv, revendicativ... Se va vindeca. Ajut-o să-și facă transferul !... Nu i-a fost ușor să plece. A ezitat. Vinovăția față de tine (care putea deveni tragică pentru amîndoi !) o inhiba... De-aceea am zis că „am încercat să o fac să fie deplin conștientă de implicațiile gestului ce și-ar asuma căsătorindu-se cu dumneata !“

— Ai spus destule, dar așa ceva n-am auzit !... nu admise Albert.

— Ei, poftim ! Și doar n-am făcut-o numai pentru ea !

— Ce anume ?

— Statuia ! *Ți-am dăruit statuia pentru șase luni ! ESTE VERA ! Așa ar fi rămas ea aici pentru dumneata !*

I-am dat de înțeles că îți va fi de ajuns o *Vera de lemn* acolo unde te vei afla, adică în preajma dumitale ca o soție... Ei nu i-am cerut nimic ! A înțeles foarte bine de ce : FIINDCĂ AVEA DATORII MARI FAȚĂ DE EA ÎNSAȘI !...

Albert ridică paharul și zise :

— Poate că astăzi *m-am născut*, Marsias ! Se cheamă că am avut o șansă grozavă când v-am luat în mașină !

— Șansa voastră a fost în voi ! Pentru că, INDIFERENT de considerente, acționați acum în virtutea unor evidente pe care numai oamenii le pot realiza...

— Oamenii ca tine *ar trebui să vadă* ! trecu Albert emoționat bariera lui „dumneata“. Marsias se încruntă :

— Cine zice că nu văd ?... Ți-aduci aminte de fotografia pe care ne-ai arătat-o în mașină ? A fost primul punct de reper important. Ați văzut toți numai gogomării ! spuse supărat.

— Dumneata... ce-ai văzut ?

— Am văzut unde se uita *Vera*, prietene. Și am știut de ce plînge și de ce nu credea că suferă cu adevărat.

— Acum poți născoci orice vrei ! spuse Albert care nu răbdă să încaseze din recunoștință.

— Ești cu mașina ?

— Da.

— Să mergem.

Peste un sfert de oră erau la cimitir. Albert îl conduse pe Marsias pînă la mormîntul lui Octavian Bantu.

— Fotografia a fost luată la amiază... Cam pe vremea aceasta ! Așează-mă în locul fotografului ! Albert îl conduse : E-n ordine ! Treci în locul Verei ! Acum privește cam un metru lateral spre stînga, în ascensiune față de locul unde te afli ! Ține ochii larg deschiși ! Eu voi număra : ...121, 122, 123... 138, 139, 140 ! Ai lacrimi în ochi, Albert ?...

— Am !

— Acum știi unde se uita *Vera* ?

— În... soare !

— O bănuială tulbure, în care încă nu se refugiase, îi bloca plînsul real... Era obosită, trecuseră nopți de nesomn și zile de suferință. Deschidea ochii mari și privea spre soare. Se umpleau imediat cu lacrimi... Lumea o privea. *Trebuia* să plîngă ! Și dumneata o urmăreai... Porneai amîndoi pe drumul greșelii...

Albert îl conduse pe psiholog la mașină. Tăcură tot drumul. Ajunși în încăperea pe care o părăsiseră cu mai puțin de o oră înainte, își reluară locurile.

— Ei, Albert ? *Cine vede* ? îl somă Delușor.

— Îmi pare rău... N-am vrut să te jignesc ! Oamenii *ca tine* n-au nevoie să vadă ! răspunse muzeograful.

— E o enormitate, Albert, prietene ! Nu-i vorba de vederea mea... Mă gîndesc la un mod de a exista...

Se auzi ușa deschizîndu-se și glasul lui Rock, grăbit :

— Ai fost pe fază, Marsias ! Hai să vedem dacă ghi-cești care din cei doi m-a întrebat de numărul mașinii aceleia ?... Habar n-ai, fii amabil și spune așa !

— Habar n-am, Rock !

— Vera, Marsias ! *Bietul*...

Intră și îl văzu pe Albert. Continuă :

— Bună, Albert ! Uite ce întîmplare ! *Bietul de mine* am așa... niște lapsusuri ciudate... uit !... La o vîrstă așa fragedă !... Nici Verei nu i-am putut spune !... M-a căutat la școală... Eu mă duc să pun de-o ciorbă ! Am luat o zburătoare azi-dimineață !...

Albert spuse că este timpul să plece :

— Am să mai vin pe la voi ! Pînă atunci sper să găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru...

— Dacă uiți, venim noi după statuie, Albert ! *Cine știe* ? Poate mi-o lua și-un Pegas pe drum !...

Albert ieși. „De ce-și-o fi dorind Rock atît de mult un Pegas ?“ se întreba Marsias Delușor, dar nu avu timp să-și răspundă.

— Te rog, Marsias să treci la pupitrul de comandă în bucătărie !

Înviorat, îi răspunse :

— Iată un moment în care o găină tăiată îmi stirnește entuziasmul !

— Ce facem felul doi ?...

— Piuré de cartofi... Schimbă vorba : Ce mai e nou ?

— A venit toamna, începă băiatul. Ursul intră în bîrlog. Zilele sînt mai scurte iar nopțile sînt mai lungi. Păsărelele calde pleacă în țările mai puțin reci... Frunze galbene cad din copaci iar oamenii pun murături...

XX. TERMENUL

Telefonul suna a patra oară.

— Nu răspunzi, Marsias ?

— E pentru tine.

— Știi cine e ?

— Doar sîntem angajații ei !

— Ce să-i spun ?

— Să-l caute peste șase luni.

— Ce-i termenul ăsta ?

— Unul din tablele morale nescrise.

Rock ridică receptorul :

— Alo ! Da. Rock... S-a terminat... A zis... Da, Marsias a zis să-l cauți peste șase luni... Peste șase luni... La revedere, Ana Luca !... Am să-i spun !

Închise. Întrebă nedumerit :

— Ce vrea de la Albert ?

— Îl iubește.

— Aha ! Și de ce am fost noi angajații ei ?

— Din cauza asta : că îl iubește.

— Sentimentul ăsta mă depășește deocamdată. A, să nu uit ! A zis că ești un om bun !

— Puteai să-i spui că sînt și flămînd !

— Ce ți-e și omul ! exclamă Rock revoltat. Nici în asemenea momente să nu poată face abstracție de o banală foame ? !... Ei, asta-i viața ! Hai să mîncăm !...

CUPRINS

I. CALĂTORII	5
II. INVITAȚIA	7
III. „INTRĂ“	13
IV. IMPRUDENTĂ	21
V. „ACEȘTI OAMENI REALI...“	26
VI. IMAGINAȚIE	33
VII. POPAS	38
VIII. FOTOGRAFIA	43
IX. FOI RUPTE	46
X. „A GHICI“, „A ȘTI“	54
XI. O SINGURĂ ÎNTREBARE	58
XII. „A FI ÎN TIHNĂ...“	63
XIII. O METAFORĂ	68
XIV. DESCINDEREA	82
XV. SUSPICIUNE	90
XVI. REMEMBER	96
XVII. PROBA	108
XVIII. SOMNIFERUL	125
XIX. MARSIAS DELUȘOR	136
XX. TERMENUL	147